

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Interakce neonacistických hnutí, médií a státních
orgánů v České republice**

Petr Krčál

Plzeň 2011

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Diplomová práce

**Interakce neonacistických hnutí, médií a státních
orgánů v České republice**

Petr Krčál

Vedoucí práce:

Mgr. Ľubomír Lupták.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2011

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedené prameny a literatury.

Plzeň, duben 2011

.....

V první řadě chci na tomto místě vyjádřit své poděkování vedoucímu mé diplomové práce magistru Ľubomíru Luptákovi. Děkuji za cenné připomínky, za čas věnovaný konzultacím a za projevení velké dávky trpělivosti při tvorbě výsledné podoby práce. Hlavně ale děkuji za to, že ve mně vzbudil zájem věnovat se sociálním vědám.

Dále chci poděkovat rodičům, kteří mi poskytli zázemí k tomu, abych se mohl naplno věnovat studiu.

Posledním, komu chci na tomto místě vyjádřit své poděkování, je přítelkyně, která mi byla oporou ve chvílích tvůrčí krize a ve chvílích blížícího se termínu odevzdání práce.

Každé panství se snaží vzbudit a pěstovat víru ve svoji legitimitu.

Max Weber

NĚKOLIK VĚT ÚVODEM.....	1
1. VYJASNĚNÍ AUTOROVY EPISTEMOLOGIE A CHARAKTERISTIKA VYUŽÍVANÝCH TEORETICKÝCH PERSPEKTIV	11
1. 1. PERSPEKTIVA AUTORA A OSVĚTLENÍ VÝBĚRU TEORETICKÝCH PERSPEKTIV.....	11
1. 2. GOFFMANOVA SOCIÁLNÍ TEORIE A DRAMATURGICKÝ PŘÍSTUP K ANALÝZE VEŘEJNÝCH UDÁLOSTÍ.....	13
1. 3. TEORIE LABELINGU H. BECKERA	19
1. 4. ANALÝZA DISKURZU	23
1. 5. SUMARIZACE KAPITOLY.....	24
2. KONSTRUKCE EXTREMISTŮ Z POHLEDU LABELING THEORY	26
2. 1. MORÁLNÍ PODNIKATELÉ.....	26
2. 1. 1. SOUDNÍ ZNALCI A EXPERTI V OBLASTI EXTREMISMU/RADIKALISMU JAKO MORÁLNÍ PODNIKATELÉ	28
2. 1. 2. STÁTNÍ A MĚSTSKÁ POLICIE JAKO MORÁLNÍ PODNIKATELÉ.....	31
2. 1. 3. JUSTICE JAKO MORÁLNÍ PODNIKATEL.....	33
2. 1. 4. LEGISLATIVNÍ ORGÁNY JAKO MORÁLNÍ PODNIKATELÉ	34
2. 1. 5. HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY JAKO MORÁLNÍ PODNIKATELÉ	35
2. 2. PROSPĚŠNOST UDĚLOVÁNÍ EXTREMISTICKÝCH LABELŮ PRO KONSTRUKCI OBRAZU MOCENSKÝCH ORGÁNŮ JAKO OCHRÁNCŮ OBČANŮ.....	39
2. 3. SUMARIZACE KAPITOLY	41
3. 1. ANALÝZA DISKURZU PROTIEXTREMISTICKÉ POLITIKY FORMULOVANÉ MOCENSKÝMI ORGÁNY.....	44
3. 2. ANALÝZA DISKURZU PROTIEXTREMISTICKÉ POLITIKY FORMOVANÉ NEVLÁDNÍMI AKTÉRY.....	48
3. 3. SUMARIZACE KAPITOLY	50
4. 1. PLZEŇSKÁ DEMONSTRACE ZE DNE 24. DUBNA 2010.....	52
4. 2. „BITVA O JANOV“ ZE DNE 17. LISTOPADU 2008	64
4. 3. DEMONSTRACE V NOVÉM BYDŽOVĚ ZE DNE 12. BŘEZNA 2011.....	73
4. 4. SUMARIZACE KAPITOLY.....	76
NĚKOLIK VĚT ZÁVĚREM.....	78
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	84
RESUMÉ	102
PŘÍLOHY	104

NĚKOLIK VĚT ÚVODEM

V předkládaném textu se věnuji analýze vzájemné interakce mocenských orgánů a neonacistických hnutí v České republice. Na úvod práce považuji za důležité charakterizovat výzkumný problém a moji motivaci k tomu, proč se zabývám zrovna touto problematikou. Dále následuje osvětlení teoretického a metodologického zázemí textu. V těchto dvou částech úvodu také ve stručnosti představím část literatury, ze které budu vycházet a také literaturu vůči které se kriticky vymezuji. Na konci úvodu představím strukturu předkládané práce. Nyní přistoupím k bližší charakteristice výzkumné otázky.

Svou pozornost upínám k tomu, jak mocenské orgány přistupují k neonacistickým hnutím, zejména k tomu, jak dochází k utváření definice situace (ze strany mocenských orgánů) při veřejných akcích neonacistů, na to jak stát¹ formuje taktiku a strategii zaměřenou na prevenci/represi, a z jakého důvodu používá zrovna tuto strategii. Dále se zaměřím na to, jak na praktickou realizaci těchto opatření zpětně reaguje jak stát, tak neonacistická scéna.

V důsledku toho se budu zabírat analýzou formálních deklamací mocenských orgánů, které se týkají neonacismu. Pro ilustraci, jedná se například o zprávy o extremismu vydávané Ministerstvem vnitra České republiky² a zprávy vydávané Bezpečnostní informační službou³.

---

¹ Termín „stát“ se snažím v práci používat v co nejmenší míře, jelikož „[stát] je maskou, která brání vidět politické praktiky v jejich pravé podstatě (Abrams 2006: 125)“, a proto, že uvažování o „státu“ je doprovázeno aplikováním kategorií myšlení, které jsou jím produkovány, což limituje možnost jeho poznání (Bourdieu 1998: 69). Termín „stát“ tedy v textu používám ve smyslu represivního aparátu (Althusser 2006: 90) působícího na určitém území, který si nárokuje právo na legitimní užití fyzického násilí (Weber 1998: 247).

² Ke stažení zde: <http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-kriminalita-zpravy-o-extremismu.aspx> , ověřeno k 20. 4. 2011.

³ Ke stažení zde: <http://www.bis.cz/zpravy-extremismus.html> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Domnívám se, že jedním z esenciálních znaků fungování každého byrokratického aparátu je rozpor mezi formálně deklarovanými cíli, strategiemi a postupy na straně jedné a jejich praktickou realizací na straně druhé (Keller 2007: 70). To má za důsledek nízkou validitu dat, kterou jsem se rozhodl kompenzovat terénním výzkumem, tj. nestrukturovanými a polostrukturovanými rozhovory se zhruba dvaceti příslušníky státní a městské policie, zúčastněným pozorováním na neonacistické demonstraci v Plzni dne 24. 4. 2010, nezúčastněným pozorováním neonacistických demonstrací v Litvínově (ze dne 17. 11. 2008) a v Novém Bydžově (ze dne 12. 3. 2011). Kvůli charakteru těchto akcí (viz kapitola 4) jsem se rozhodl využít pro sběr dat nezúčastněné pozorování. Dále jsem prováděl zúčastněné pozorování odborné konference konané dne 25. 10. 2010 na půdě Západočeské univerzity v Plzni. Na tuto konferenci nahlížím jako na veřejnou událost plnící funkci při reprodukci „extremistického vědění“ a potvrzování statusů expertů na extremismus/radikalismus. Myslím si také, že při pokusu o kvalitativní analýzu interakce mocenských orgánů a neonacistických subjektů musím nutně při tvorbě výsledné podoby práce brát v potaz i prostor, kde jsou uveřejňovány neonacistické názory a kde se scházejí neonacisté k „diskuzím“, tzn. diskusní fóra a internetové stránky⁴. Dále jsem se věnoval studiu literatury, která byla na dané téma sepsána.

Od původně zamýšlené snahy proniknout do neonacistických struktur a najít informátory mezi neonacisty jsem nakonec upustil. Tuto částečně naivní myšlenku jsem zavrhl zejména díky rozhovorům s jinými výzkumníky⁵, kteří se o obdobnou infiltraci snažili. Druhým důvodem pro opuštění tohoto

---

⁴ Jako příklad uvedu stránky Národního odporu (více na: <http://odpor.org/>, ověřeno k 20. 4. 2011) nebo stránky Dělnické strany sociální spravedlnosti (více na: <http://www.dsss.cz/>, ověřeno k 20. 4. 2011), která je de facto přímým pokračovatelem Dělnické strany, která byla díky vazbám na neonacistickou scénu zakázána a následně rozpuštěna.

⁵ Na tomto místě bych rád poděkoval Mgr. Petře Burzové Ph.D., se kterou jsem na téma infiltrace do neonacistických struktur vedl několik zajímavých a přínosných rozhovorů.

nápadu je skutečnost, že jsem přesvědčen o tom, že většina extremistů má „postiženou epistemologii“ (*crippled epistemology*). To znamená, že mají malé množství relevantních informací a to co ví, v nich jen posiluje jejich extremistické názory (Sunstein 2009: 41).

Domnívám se, že tato skutečnost ale nesnižuje hodnotu předkládané práce, jelikož dostatečné množství pro text relevantních informací lze nalézt na výše zmíněných internetových a diskusních fórech. Dále proto, že neonacistická hnutí chápu jako skupinové aktéry a jejich interakci s mocenskými orgány sleduji pomocí dramaturgického přístupu. Tento pohled nevyžaduje, abych získával data pomocí rozhovorů s členy těchto hnutí.

Nyní přejdu k vyjasnění mojí motivace k volbě výše charakterizovaného výzkumného problému a k naznačení motivace potenciálního čtenáře k tomu, aby strávil část svého času četbou předkládané práce.

K volbě daného tématu mě motivovalo několik (zdánlivě nesourodých) skutečností. První skutečností je fakt, že v období, které předcházelo výběru tématu diplomové práce, zažívala neonacistická scéna jakousi vlastní revitalizaci. Téměř každý týden média podávala informace o tom, že proběhl neonacistický pochod, protest nebo koncert. Zájem médií o toto téma kulminoval v druhé polovině roku 2009, kdy v českých médiích vyšlo přes 8 400 příspěvků zabývajících se tímto tématem⁶. V této době, konkrétně 17. listopadu 2008, také proběhla jedna z nejmasivnějších neonacistických demonstrací v historii České republiky, která vstoupila do povědomí veřejnosti jako „Útok na Janov“ nebo také jako „Bitva o Janov“⁷.

---

⁶ Převzato z: „Analýza obrazu pravicového extremismu v českých médiích“, kterou zpracovala společnost Newton Media a. s. pro organizaci Open Society Fund Praha. Dostupné zde: http://www.osf.cz/download/files/analyza_1.cast_2008-2009.pdf a http://www.osf.cz/download/files/analyza_2.cast_2010.pdf, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁷ Viz například v dokumentu Kruh – portrét demonstrace, režírovaném studentkou FAMU Terezou Reichovou.

V přesvědčení, že se neonacistická scéna probouzí z letargie, mě utvrdil útok na romskou rodinu ve Vítkově, který se odehrál krátce po odevzdání projektu mé diplomové práce. Revitalizace neonacistické scény pro mě představovala prvotní motivaci k bližšímu poznání tohoto fenoménu.

Ve snaze o bližší pochopení tohoto fenoménu jsem začal se studiem odborné literatury, která byla na toho téma v českém prostředí sepsána. Česká politologická literatura se problematice neonacismu (a extremismu obecně) věnuje z různých pohledů. Stávající odborná literatura se ve velké míře zaměřuje na vymezení pojmů extremismus/radikalismus (viz Fiala 1998; Charvát 2007). Dále na encyklopedický výčet neonacistických subjektů v ČR a jejich médií (viz Mareš 2003; Mazel 1998) a následnou typologizaci a kategorizaci těchto subjektů (viz Charvát 2007), to všechno obvykle bez přímého empirického výzkumu sociálních praxí, které tyto subjekty reprezentují. Tato klasifikace vede k tomu, že badatelé mohou tato fiktivní uskupení, existující pouze na papíře, považovat za reálná (srov. Bourdieu 1998: 18). Většina autorů vykresluje ve svých pracích neonacismus (a extremismus obecně) jako hrozbu pro českou společnost/demokracii/Evropu (viz Danics 2002; Mareš 2003; Mareš 2009). Sekuritizační tendence přisuzují skutečnosti, že tito autoři nahlíží na tuto problematiku ze scholastického pohledu (viz Bourdieu 1990) a přisuzují tak subjektům svého zájmu atributy, které jsou součástí jejich pohledu na tyto subjekty (Bourdieu 1998: 156). Sekuritizace extremismu je také užitečným nástrojem, pomocí kterého mohou autoři představit objekt svého zájmu (a sebe jako experty na tento objekt) jako důležitý a společensky relevantní. Dalším tématem, kterému se věnuje česká odborná literatura na toto téma, jsou analýzy protiextremistické politiky v České republice (viz Danics 2009). V českém odborném prostředí se

problematice extremismu/radikalismu dále věnuje recenzovaný internetový časopis Rexter⁸.

Abych v této části práce pouze nekritizoval stávající práce, musím poznamenat, že existují i texty, kterým se podařilo vymanit ze zajetí plochosti typologizace a sekuritizace, a které se na neonacismus snaží nahlížet jako na objekt, který je uvnitř české společnosti. Jedná se zejména o materiály, které nemají primárně charakter odborných textů, ale spíše edukačních materiálů a manuálů (viz Černý, Hrubý 2009).

Na základě výše pospaných skutečností jsem dospěl k názoru, že se ve své diplomové práci pokusím o zachycení interakce mocenských orgánů a neonacistických hnutí.

Cílem předkládané práce tedy není snaha předložit novou typologii a klasifikaci nebo se zabývat historií tohoto fenoménu, jelikož prací na toto téma existuje v českém politologickém prostředí celá řada.

Domnívám se, že společenské vědy by měly zkoumat objekty svých zájmů v jejich přirozeném prostředí. Primárně se tedy soustředím na interakci mezi neonacistickými hnutími a mocenskými orgány. Výzkumným problémem této práce je otázka, zda opatření a postupy využívané mocenskými orgány směrem k neonacismu vedou k udržování a posilování legitimacy daného nastavení společnosti a vládnoucí třídy. Legitimita je zajištěna očekáváním specifických následků (Weber 1998: 166) ze strany mocenských orgánů. Jedním z těchto očekávaných následků ze strany veřejnosti je pak negativní postoj mocenských orgánů k neonacistickým hnutím.

Další myšlenkou mé práce je tvrzení, že mocenské orgány svým represivním postojem k neonacismu na jednu stranu posilují skupinovou

---

⁸ Viz <http://www.rexter.cz/>, ověřeno k 20. 4. 2011.

kohezi uvnitř neonacistické scény, protože politické násilí⁹ posiluje pocit jednoty a sounáležitosti mezi těmi, na které je cíleno (Ruggiero 2006: 63). Jako ilustrace tohoto tvrzení může sloužit fakt, že takřka ihned po zakázání Dělnické strany byla založena její pokračovatelka Dělnická strana sociální spravedlnosti, a že v poslední době se neonacistická scéna stmelila a je těžší proniknout na její akce, popřípadě do jejích struktur¹⁰.

Na druhou stranu tento represivní postoj a využívání politického násilí může sloužit jako ochranný štít pro stabilitu systému a posilovat tak jeho autoritu (ibid: 1), jelikož určitá míra zločinnosti (a tedy i extremismu) posiluje pocit pospolitosti mezi zákona dbalými (*law-abiding*) občany (Durkeim dle Ruggiero 2006: 47). Svým jednáním tedy mocenské orgány dávají na vědomí občanům, že ve společnosti existují určité normy a hodnoty, jejichž porušování a překračování nebudou tolerovat. Netolerancí k porušování společnosti daných norem a hodnot tak mocenské orgány dávají na srozuměnou svým občanům, že je dokáží ochránit a že je ochraňují před (blíže nespecifikovanou) hrozbou ze strany neonacistů (a extremistů obecně). V předkládaném textu budu pracovat s výše zmíněnými postuláty a pokusím se poskytnout novou interpretaci interakce mocenských orgánů a hnutí označovaných jako extrémistická.

Mezi další věci, které by měly být osvětleny v této části práce, patří její teoretické ukotvení a metodologická východiska. Jak jsem již zmiňoval výše, snahou práce je zachytit fenomén neonacismu v jeho přirozeném prostředí.

Výše jsem také naznačil hlavní postuláty práce. Na jejich základě jsem zformuloval výzkumný záměr mé práce. Tímto záměrem je otázka, zda politika realizovaná mocenskými orgány vede k reprodukci vnímání státu jako

---

⁹ Tedy násilí (i ve smyslu represe), které je vykonáváno za účelem dosažení nějakých politických cílů.

¹⁰ To se projevuje například tím, že na „soukromé akce“, které jsou zástěrkou pro konání koncertů neonacistických kapel, se lze dostat pouze po prokázání se určitou MMS zprávou, kterou si mezi sebou účastníci akce vzájemně posílají – to téměř eliminuje možnost infiltrace těchto akcí.

ochránce občanů před jasně nevymezenou hrozbou extremismu. A zda tak zpětně posilují a upevňují mocenské orgány svoji legitimitu. Členům společnosti se může zdát, že tato represivní strategie účinně napomáhá boji proti neonacismu (a extremismu obecně). Tuto skutečnost chci konfrontovat s výše zmíněným faktem, že represivní strategie mimo jiné upevňuje skupinovou kohezi v rámci neonacistické scény. Posilování této koheze způsobuje aktivizaci uvnitř této scény. Tato aktivizace pak ústí ve veřejné projevy (pochody, demonstrace, koncerty) neonacistické scény. Při těchto veřejných projevech pak mocenské orgány střeží pořádek a bezpečnost občanů. Jelikož státem používaná strategie nemá v sobě zakomponované mechanismy zaměřené na možnosti vystoupení z neonacistického prostředí (srov. Bjørge 2002), vzniká tak stav, který můžeme metaforicky připodobnit k hadu Uroborovi¹¹. Mocenské orgány svojí strategií posilují kohezi a aktivizaci neonacistické scény, která se projevuje mimo jiné pořádáním veřejných akcí, na kterých mocenské orgány produkují svůj obraz jakožto ochránců spořádaných občanů pomocí uplatňování represivních strategií na stranu neonacistů. Tyto represivní strategie pak zpětně produkují opětovné zvýšení skupinové koheze a aktivizace uvnitř této scény.

S ohledem na charakter zkoumaného terénu budu v práci vycházet z více teoretických a metodologických modelů. Z více metodologických modelů vycházím i proto, že souhlasím s tvrzením Charlese Wrighta Millse, že výzkumník by se měl při tvorbě práce vyhybat fetišizací metody (2008 [1959]: 242), jelikož tato fetišizace může vést k tomu, že výsledná podoba práce bude ovlivněna rigiditou dané metody a bude jí příliš poplatná, což samozřejmě vede ke zkreslení jejích závěrů. Dále souhlasím s tvrzením, že základ

---

¹¹Uroboros - do kola stočený had, který požívá svůj vlastní ocas. To symbolizuje nekonečný návrat od konce k počátku a tím tedy nekonečnost.

výzkumníkovy metody spočívá hlavně v tom, jak a jaké otázky si výzkumník klade (ibid: 131).

Vzhledem k tomu, že se věnuji interakci více aktérů, bude pro mojí práci primárním teoretickým východiskem perspektiva symbolického interakcionismu, jakožto robustního přístupu k analýze situací sociální interakce (viz Blumer 1969; Becker, McCall 1998). Konkrétně symbolického interakcionismu Ervinga Goffmana, který umožňuje nazírat na veřejné spektakly (veřejné akce organizované neonacisty) jako na divadelní představení (viz Branaman 1997; Goffman 1999).

Zde považuji za důležité udělat krátkou vsuvku související s provedenými rozhovory. Mnou vyzpovídání příslušníci policie přistoupili na rozhovor pod podmínkou, že je ve výsledném textu nebude možné identifikovat. Tedy, že je nebudu citovat přímo. Jejich žádost naprosto chápu, jelikož jsem pro ně cizí člověk a jejich obava z možného ohrožení je tedy na místě. Tím pro mě ale vznikl problém, jak dodržet mnou daný slib o zachování anonymity, jak dodržet základní etický postoj výzkumníka, který nesmí svou práci za žádných okolností ohrozit své informátory, a jak díky tomu zvýšit reliabilitu dat v předkládané práci. Tento metodologický problém jsem se rozhodl vyřešit tak, že informace, které jsem získal pomocí rozhovorů, nebudu citovat přímo, a tam, kde to je možné, odkáži kromě rozhovorů i na jiný zdroj. S informacemi, které jsem získal prostřednictvím těchto rozhovorů, tedy budu nakládat obdobně, jako kdybych je získal prostřednictvím organizace Chatham House. Zásady této organizace umožňují libovolné užití informací, ale identita informátorů musí zůstat utajena¹².

V mé snaze poskytnout kvalitativní analýzu interakce mocenských orgánů a neonacistických hnutí se musím věnovat i analýze formálních prezentací, pocházejících jak ze strany mocenských orgánů, tak ze strany

---

¹² Převzato z: <http://www.chathamhouse.org.uk/about/chathamhouserule/>, ověřeno k 20. 4. 2011.

neonacistické scény. Nejvhodnější nástroj pro tuto snahu představuje analýza diskurzu, jejíž korpus v práci představují formální prezentace neonacistických hnutí¹³, diskusní fóra a obsah internetových stránek těchto hnutí na straně jedné, a formální deklarace mocenských orgánů (konkrétně mám na mysli zprávy o extremismu vypracované Bezpečnostní informační službou, výroční zprávy o extremismu vypracované Ministerstvem vnitra České republiky, dokumenty umístěné v archivu ministerstva vnitra a informace dostupné na oficiálních stránkách Policie České republiky), mediální prezentace na dané téma a reakce produkované nestátními aktéry na straně druhé.

Extremista se jako extremista nerodí, ale jeho „extremismus“ je utvářen reakcemi okolí na jeho jednání. Díky tomu považuji za důležité se v práci věnovat i tomu, jak se daný jedinec nebo skupina stane extremistou/extremistickou. Jako explanační nástroj mi zde bude sloužit teorie labelingu (v originále *labeling theory*) (viz Becker 1963), která mi umožní podhalit to, jak se extremista stane extremistou.

Poslední věcí, kterou chci zmínit v úvodní části práce, je její struktura. Práci rozčlením do čtyř kapitol. Na tuto úvodní část navazuje teoretická část, ve které představuji svoji epistemologii, charakterizuji Goffmanovu sociální teorii a teorii labelingu Howarda Beckera, které využívám v následujících kapitolách. Zde také krátce představím analýzu diskurzu, kterou využívám v kapitole věnující se analýze české protiextremistické politiky. Na teoretickou kapitolu naváží kapitolou zaměřenou na explanaci toho, jak dochází k tomu, že jsou některé skupiny ve společnosti (resp. jedinci) a jejich jednání označovány za extremistické. Tuto skutečnost nahlížím z pohledu Beckerovy teorie labelingu. V další kapitole se budu zabývat analýzou diskurzu české protiextremistické politiky, a tím jak protiextremistická

---

¹³ Viz <http://www.dsss.cz/>, ověřeno k 20. 4. 2011 ; <http://odpor.org/>, ověřeno k 20. 4. 2011.

politika utvářená mocenskými orgány v České republice posiluje skupinovou kohezi v rámci neonacistických hnutí a tím tak vede k jejich aktivizaci. Poslední kapitolu věnuji analýze vybraných demonstrací a tomu, jakým způsobem zde dochází k reprodukci percepce mocenských orgánů jako garantů veřejného pořádku a bezpečnosti občanů. Na tyto události nahlížím z dramaturgické perspektivy symbolického interakcionismu Ervinga Goffmana. V závěru práce pak sumarizuji tvrzení, která vyvozují v dílčích kapitolách práce.

1. VYJASNĚNÍ AUTOROVY EPISTEMOLOGIE A CHARAKTERISTIKA VYUŽÍVANÝCH TEORETICKÝCH PERSPEKTIV

1. 1. PERSPEKTIVA AUTORA A OSVĚTLENÍ VÝBĚRU TEORETICKÝCH PERSPEKTIV

Jak zmiňuji v úvodu, jsem přesvědčen o tom, že extrémista se jako extrémista nerodí, ale extremističnost jeho jednání je utvářena reakcemi okolí na toto jednání. Sociální realitu chápu jako produkt interakce členů společnosti (srov. Berger, Luckmann 1966: 210, 211), kteří jsou zároveň tímto produktem utvářeni. Společnost pak představuje produkt lidské činnosti, který dosáhl statusu objektivní reality (Berger 1967: 11). Z mého pohledu je tedy sociální realita závislá na idejích a myšlenkách příslušníků společnosti (srov. Jackson, Sørensen 2003: 164).

V předkládané práci tedy vycházím z širší konstruktivistické perspektivy (viz Berger, Luckmann 1966; Berger 1967; Kukla 2000; Lock, Strong 2010). Z pohledu konstruktivismu je okolní svět poznáván a utvářen tak, že jsou mu přisuzovány partikulární významy (Piere Hirtle 1996: 91) a tak je tedy povaha sociální reality závislá na členech společnosti, jelikož je jimi utvářena. Proces této sociální konstrukce reality popisuje Peter Berger (viz Berger 1967) ve třech v kruhu jdoucích krocích. Prvním krokem je externalizace, při které dochází k tomu, že jedinec určitým způsobem ovlivňuje své okolí. Souhrn externalizací všech jedinců pak utváří společnost jako objektivní realitu¹⁴. Posledním krokem je internalizace, v jejímž průběhu dochází k tomu, že jedinci přijímají společenské hodnoty, což ovlivňuje podobu jejich budoucí externalizace (ibid. 8 - 14).

V textu se zabývám interakcí mocenských orgánů a neonacistických hnutí. Aktéry této interakce mohu skrze analytické zjednodušení označit za

---

¹⁴ To Berger označuje jako objektivizaci.

sociální struktury, které sdílejí vědomosti a praktiky (srov. Wendt 1992: 73). To jak mocenské orgány do této interakce vstupují je výsledkem jejich politiky, která je sociálně konstruována jejich členy, jelikož „neexistují přírodní zákony politiky“ (Jackson, Sørensen 2003: 164). Protože sociální konstrukt můžeme považovat za fenomén až když dosáhne takové míry objektiviny, že je jedinci vnímán jako „reálný“ (Berger 1967: 12), mohu tvrdit, že neonacistická hnutí této míry objektivizace dosáhla.

Interakcí těchto aktérů se zabývám proto, že se domnívám, že smysl jednání aktérů lze pochopit sledováním toho, jak svým jednáním ovlivňují ostatní aktéry, a tím že na tyto aktéry budu nahlížet v jejich vztazích k ostatním (srov. Bourdieu 1998: 46). Z tohoto pohledu se mi jako nejvhodnější explanační nástroj jeví symbolický interakcionismus (viz Blumer 1969; Becker, McCall 1998; Marshall 1962), který předpokládá, že dopad chování jednotlivců a jejich sdělení spočívá v tom, jak svým jednáním přispějí k situační definici ostatních aktérů (Altheide 2002: 62). Symbolický interakcionismus spočívá na třech základních premisách (Blumer 1969: 2). První premisou je, že lidé přiřazují skutečnostem určité významy a podle těchto významů jednají. Tyto významy jsou odvozeny od interakce s ostatními jedinci. Poslední premisou je skutečnost, že takto „vyjednané“ významy jsou modifikovány skrze interpretativní proces s ostatními jedinci.

V předkládané práci se zabývám tím, jak dochází ze strany různých aktérů k tvorbě definice situace při veřejných neonacistických akcích. Poněvadž je tato situační definice primárně výsledkem interakce mezi neonacisty a mocenskými orgány¹⁵, zvolil jsem teoretickou perspektivu symbolického interakcionismu, konkrétně Goffmanův dramaturgický přístup.

---

¹⁵ Do této interakce a do vzniku definice situace samozřejmě zasahují i další aktéři. Ty charakterizují v části kapitoly věnované sociální teorii E. Goffmana.

Tento přístup umožňuje nahlížet na veřejné události jako na divadelní představení.

S ohledem na moji perspektivu, podle které je „extremističnost“ jedinců, kteří jsou označeni za extremisty, výsledkem reakce společnosti na jejich činy (srov. Becker 1963: 11), budu v práci využívat teorii labelingu Howarda Beckera. Prostřednictvím této teorie se pokusím vysvětlit, jak se v očích společnosti extremisté stávají extremisty a jakou roli v tomto procesu sehrávají sdělovací prostředky, jakožto přispěvatelé k definování různých situací ve společenském životě (Altheide 2002: 37).

V následujících částech této kapitoly se věnuji charakteristice Goffmanova dramaturgického analytického přístupu ke zkoumání veřejných akcí. Tento přístup využívám v části práce, ve které se věnuji analýze neonacisty pořádaných veřejných akcí. Dále následuje deskripce Beckerovy teorie labelingu, která mi slouží jako explanační nástroj při analýze toho, jak je utvářena obsahová náplň slova „extremista“. Na konci této kapitoly také považuji za důležité charakterizovat analýzu diskurzu, kterou využívám v kapitole věnující se analýze protiextremistické politiky v České republice.

1. 2. GOFFMANOVA SOCIÁLNÍ TEORIE A DRAMATURGICKÝ PŘÍSTUP K ANALÝZE VEŘEJNÝCH UDÁLOSTÍ¹⁶

V této podkapitole se zabývám charakteristikou Goffmanova metodologického aparátu, který využívám k analýze neonacisty pořádaných veřejných akcí.

Goffman využívá tří metafor při pohledu na společnost a její fungování. Těmito metaforami připodobňuje Goffman sociální život ke hře, rituálu a dramatu (Branaman 1997: 64). Při využití metafory rituálu popisuje to, jak je

---

¹⁶ Následující podkapitola je přepracovanou částí textu Krčál; Naxera 2011.

společenské vnímání jednotlivce závislé na povaze celé společnosti a není tak produktem jeho svobodné vůle. Jedinec je nucen chovat se tak, jak jej a jeho chování definuje společnost. Tyto společensky praktikované rituály následně udržují společenskou hierarchii (ibid. 68 – 70). Základem herní metafory je nahlížení na vztahy ve společnosti a na statusy, jejichž nositeli jsou její členové, jako na soubor skutečností, které jsou předmětem hry členů společnosti. Aby při této hře došlo k zajištění zisků pro hráče, je důležitá existence sociální stratifikace. Potenciální zisk pak představuje zvýšení sociálního statusu hráčů (ibid. 71). Díky tomu, že různí aktéři přistupují k této vyjednávací hře různě, lze jejich chování rozdělit na seriózní a nevážné (Goffman 1997a: 131).

Pro tuto práci je však nejdůležitější metafora poslední, metafora dramaturgická. Skrze tuto metaforu nahlíží Goffman (mimo jiné) na veřejné události jako na divadelní představení, z čehož následně odvozuje dramaturgickou terminologii a principy. Dle této metafory prezentují jednotlivci (a samozřejmě i skupiny jednotlivců) sami sebe a svoji činnost před ostatními a snaží se tím kontrolovat a řídit dojem, který si o nich okolí utváří (Goffman 1999: 7). Za divadelní představení lze považovat i neonacistické veřejné akce. Na těchto akcích tak dochází k tomu, že oba aktéři těchto událostí (mocenské orgány a neonacisté) usilují o to, aby předložili divákům těchto představení jejich definici situace, a aby si o nich divák vytvořil takový dojem, který bude odpovídat scénáři a dramaturgii jimi sehrávaných představení. Díky hromadným sdělovacím prostředkům nepředstavují diváckou skupinu těchto událostí pouze fyzicky přítomní diváci, ale de facto většina společnosti v České republice. Médii přenášené veřejné akce tak představují velká sociální dramata, ve kterých dochází k symbolickým řešením společenských problémů (Keller 2003: 78). Jelikož „úspěšné demonstrace nejsou ty, které mobilizují největší počet lidí, nýbrž demonstrace vzbuzující největší zájem novinářů (Bourdieu dle Hobsbawm 1998: 330)“, mohu tvrdit,

že přítomnost médií je na těchto akcích důležitým faktorem, který ovlivňuje jejich celkový dopad. Účastníky těchto spektaklů mohu, dle této metafory, rozdělit do dvou skupin, a sice na herce a přihlížející (Goffman 1966: 155).

Goffman člení veřejné události do dvou regionů, kdy region charakterizuje jako „místo do určitého stupně ohraničené barierami vnímání“ (Goffman 1999: 108). Tyto regiony označuje jako *front* a *back* (Goffman 1997a: 98). Kvůli zachování dramaturgické terminologie nahradím v další části práce termín „*front region*“ termíny „jeviště“ a „přední region“ a termín „*back region*“ pojmy „zákulisí“ a „zadní region“.

Jeviště tak představuje prostor, ve kterém je prezentován výkon aktérů, a ze kterého probíhá jejich interakce směrem k publiku. Chování aktérů na jevišti by mělo být adekvátní jejich roli v daném regionu (Goffman 1999: 108, 126, 230) a jimi podaný výkon má v divácích vyvolat zdání toho, že splňuje a zachovává určité normy (ibid. 109). K představení¹⁷, které se odehrává na jevišti, se často pojí časové meze a toto představení má jedno ohnisko vizuální pozornosti a je vázáno na konkrétní přední region (ibid. 108). Pokud toto vztáhneme na případ neonacistických demonstrací, tak zde lze rozlišit dvě skupiny herců, které sehrávají svá představení. První skupinu reprezentují zástupci mocenských orgánů a skupinu druhou pak zástupci neonacistů. Každá z těchto skupin má svoje vlastní jeviště, na kterém sehrává svojí roli v tomto představení a svou hrou se tak snaží navodit požadovanou definici situace.

Důležitou součástí aktivit odehrávajících se v předním regionu je jejich „fasáda“. Jedná se o „část představení, která slouží obecným a ustáleným způsobem k výkladu situace pro ty, kdo představení sledují“ (Goffman 1999: 29). V případě této práce mohou fasádu veřejných událostí reprezentovat

---

¹⁷ Termín představení užívám dle Goffmanovy definice jako „aktivitu jednoho [nebo více] účastníka [účastníků], jejímž účelem je udělat dojem na kteréhokoli z účastníků (Goffman 1999: 21).“

symbolicky zvolená data nebo místa konání demonstrací. Fasádu lze rozdělit do dvou částí. První část představuje scéna. Do scény spadají (mimo jiné) používané kulisy, rekvizity a rozmístění osob v prostoru v průběhu události. Scéna může být jak statická, tak dynamická (ibid.). Statickou scénu lze nalézt na takových veřejných akcích, kde se představení aktérů odehrává na jednom místě a interakce směrem k divákům probíhá ze statického pódia. Dynamickou scénu pak reprezentují pochody a demonstrace. Druhou část fasády reprezentuje fasáda osobní. Sem spadá „výrazové vybavení, které nejlépe identifikujeme se samotným účinkujícím“ (ibid. 30). Jedná se tedy o atributy samotných aktérů sehrávaných představení.

Z pohledu dramaturgické metafory mohu tedy rozdělit aktéry, kteří vystupují v předním regionu, na členy týmu a sólisty. Při týmové spolupráci aktérů je klíčové jejich dodržování dramaturgické ukázněnosti a kázně při prezentaci jejich rolí. V rámci týmového představení je klíčové, aby členové týmu nepodalí takový výkon, který bude mít destruktivní dopad na předkládanou definici situace (Goffman 1999: 140). V případě této práce se může jednat například o narušení veřejného pořádku v průběhu demonstrace, projevy hajlování jejích účastníků, nebo napadání přihlížejících ze strany neonacistů. Ze strany mocenských orgánů může být toto destruktivní chování reprezentováno například špatně zvládnutým policejním zákrokem. Důležitou vlastností týmových hráčů je tedy kázeň, obezřetnost a dodržování loajality v rámci týmu (ibid. 209, 221). V předkládané práci jsou vždy sledovaní aktéři součástí týmu. Pro potřeby práce jsem rozlišil několik týmů, které sehrávají představení při mnou analyzovaných veřejných akcích. Jedná se o „tým mocenský“, „tým neonacistický“, „mediální tým“, „tým přihlížejících“ a případně „tým anti-demonstrantů“. Vzhledem k cíli práce se budu věnovat primárně představením, která sehrávají první dva týmy.

Druhým typem regionu je region zadní, nebo-li zákulisí. Tento region využívají aktéři představení k přípravě na sehrávání svých rolí na jevišti

(Goffman 1999: 230). V zákulisí se aktéři představení chovají uvolněně a neformálně (ibid. 126), což je opakem chování aktérů v regionu předním. Zde je také popírána objektivní pravdivost dojmu, který se snaží navodit aktéři vystupující v předním regionu (ibid. 113). Zde tedy aktéři mohou odložit masku, pod kterou vystupují na jevišti. Události odehrávající se v tomto regionu a jeho vybavenost by měly zůstat skryty očím diváků, jelikož samotné představení je jim podáváno zidealizovaným způsobem (Goffman 1997a: 101). Za zákulisí při analyzovaných akcích lze považovat prostory, které poskytují zázemí policistům v průběhu demonstrace nebo prostory, kde se scházejí její účastníci před začátkem jejich performance.

Jeviště a zákulisí, tedy přední a zadní region, jsou v ideálním případě vzájemně odděleny optickou překážkou nebo spojovacím koridorem (Goffman 1999: 14). Při použití terminologie sociologa Charlese W. Millse dochází právě v tomto prostoru k modifikaci rolí účastníků a k jejich přecházení z jedné role do jiné (srov. Mills 2008 [1959]: 174). Touto změnou rolí mám na mysli přechod od vystupování mezi týmovými kolegy v zákulisí a vystupování před obecnstvem v předním regionu. Účelem těchto spojovacích prostorů je poskytnutí místa účinkujícím, kteří zde mění svoji osobní fasádu. Spojnice mezi zákulisím a jevištěm je tak posledním prostorem, kde mohou účinkující vystupovat neformálně a uvolněně. Při opuštění tohoto prostoru směrem k jevišti už musí být osobní fasáda aktérů a jejich chování v souladu s očekávaným chováním v předním regionu, aby jejich chování působilo důvěryhodně při definování situace (Goffman 1997a: 105).

Osoby, které jsou přítomny na veřejných událostech, rozděluje Goffman do dvou skupin, a sice na diváky (*bystanders*) a účinkující. Každá z těchto skupin musí při veřejných událostech přiměřeně regulovat své chování (Goffman 1966: 155). Skupina diváků by měla přiměřeně kontrolovat své reakce na vystupování aktérů. Skupina aktérů zase musí postupovat podle předem dohodnutého scénáře a dodržovat dramaturgickou

ukázněnost a loajalitu (viz výše). Jelikož každá ze skupin jedná odlišně, může tak každá skupina vnímat představení různě. Tím dojde k tomu, že si každá ze stran představení vytvoří svoji vlastní definici tohoto spektaklu (Goffman 1966: 19, 20).

Poslední dichotomii, pro vysvětlení Goffmanova metodologického aparátu, představuje rozdělení událostí, které se během veřejných akcí odehrávají. Tyto události člení na hlavní (*main*) a podružné (*side*). Mezi události hlavní spadají takové, jejichž účelem je předkládání definice situace účastníky představení. Tyto předkládané definice situace musejí být „v souladu s organizačními principy, které se vztahují k jednotlivým kategoriím událostí“ (Goffman 1974: 10), které Goffman označuje jako rámce (*frames*). Z logiky věci mají tyto události přednost před událostmi podružnými.

Podružné události samozřejmě také napomáhají předložení požadované definice situace a řídí se kompatibilním rámcem. Tyto události slouží například jako vsuvky mezi hlavními událostmi nebo k přilákání diváků a udržení jejich pozornosti. Trvání vedlejších událostí je vždy ukončeno začátkem události hlavní (Goffman 1966: 43, 44). Při neonacistických představeních je hlavní událostí samotná demonstrace, mezi podružné události můžeme řadit například rozdávání propagačních materiálů přihlížejícím. Ze strany mocenských orgánů opět představuje hlavní událost průběh demonstrace. Jako událost vedlejší můžeme chápat mimo jiné poskytnutí rozhovoru médiím.

Výše charakterizovaný dramaturgický aparát Ervinga Goffmana¹⁸ mi bude sloužit v další části práce jako metodologický nástroj k analýze neonacisty pořádaných veřejných událostí.

---

¹⁸ Mimo mnou citovaných zdrojů mohou čtenáři přiblížit Goffmanův teoretický aparát, kterým nahlíží na veřejné události a na interakci jejich účastníků, i další jeho díla (mimo jiné viz Goffman 1961; Goffman 1967).

1. 3. TEORIE LABELINGU H. BECKERA

V této podkapitole charakterizují teorii labelingu Howarda Beckera. Tato teorie je v souladu s mojí konstruktivistickou perspektivou, jelikož chápe deviantní jednání jako produkt, jenž je utvářen reakcemi okolí na toto jednání (Becker 1963: 31). Prostřednictvím této teorie se v další části práce věnuji analýze toho, jak je konstruována obsahová náplň slov „extremismus“ a „extremista“.

Tuto teorii popsal Howard Becker v knize *Outsiders* (viz Becker 1963), ve které navazuje na práci F. Tannenbauma, jenž se zabýval tím, jak se odlišují zločinci od spořádaných členů společnosti a jak na ně spořádaní občané reagují (viz Tannenbaum 1938). Základem této teorie je tvrzení, že to, zda je nějaké jednání deviantní (v případě mojí práce „extremistické“), nevychází z povahy toho jednání, ale z toho, jak na toto jednání reagují ostatní (Becker 1963: 11). Z pohledu teorie labelingu je tedy deviace výsledkem procesu, který zahrnuje reakce ostatních na toto chování. Chování se tak stane deviantním v případě, že jej někdo jako deviantní označí (ibid. 11, 14). Následující symbolický interakcionismus tvrdí zastánci této teorie¹⁹, že smysl jednání sociálních aktérů je konstruován skrze sociální procesy (Ashforth, Humphrey 1997: 46). Poněvadž lidé sdílejí normy a hodnoty a očekávají od druhých, že budou tyto normy a hodnoty dodržovat (Mills 2008 [1959]: 33), mohu tvrdit, že za deviantní chování je označováno takové chování, které těmto normám a hodnotám odporuje.

Na deviaci nahlíží Becker několika způsoby. První definice deviantního chování je definice statistická (Becker 1963: 4), podle které je deviantní chování takové, které se nějakým způsobem odlišuje od statistického průměru (ibid.). Druhým pohledem na deviantní chování je pohled

---

¹⁹ Viz například Erikson 1966.

patologický, který předpokládá, že takovéto chování je výsledkem nemoci devianta. Dalším způsobem vysvětlujícím deviantní chování je tvrzení, že deviace je výsledkem neuposlechnutí skupinových pravidel. Podle poslední definice je deviantní chování vytvářeno společností, jelikož „společenské skupiny vytváří deviaci tím, že utváří pravidla, jejichž porušení konstituuje deviaci“ (ibid. 5 - 9). Z těchto charakteristik deviace vyplývá, že teorie labelingu vychází z poslední definice.

Teorie labelingu tedy při definování deviantního chování zdůrazňuje sociální kontext (Ashforth, Humphrey 1997: 45), ve kterém je toho chování za deviantní označováno a to, jak „agenti sociální kontroly²⁰“ definují sociální objekty/jedince a jejich chování (ibid. 45, 46). Deviantní chování je tak definováno společností a je v rozporu s jejími základními normami a hodnotami (Becker 1963: 59).

K tomu, aby proběhl proces přidělení etikety úspěšně, je zapotřebí, aby tuto etiketu udělila určitá morální autorita, jelikož tato autorita má dostatečný kredit k tomu, aby členové společnosti její názory akceptovali/uposlechlí (Durkheim 1998 [1924]: 70). Autoritu potřebnou k udělování a šíření etiket má skupina, kterou Becker označuje jako „morální podnikatele²¹“ (viz Becker 1963: 147 – 163). Morální podnikatele můžeme rozdělit do dvou skupin, a sice na ty kdo vytváří pravidla (*rule creators*), jelikož ta jsou produktem jejich iniciativy (ibid. 147), a na ty, kdo tato pravidla vymáhají (*rule enforcers*).

Pro potřeby mé práce jsem rozlišil několik skupin morálních podnikatelů, kteří disponují morální autoritou potřebnou k tomu, aby mohli udělovat nálepky extremisty/extremistického jednání. V mé práci tedy reprezentuje morální podnikatele policie (státní/městská), justice a legislativní

---

²⁰ V originále *social control agents*.

²¹ V originále *moral entrepreneur*.

orgány, jakožto složky státního aparátu (srov. Althusser 2006: 92). Dále pak skupina soudních znalců v oblasti extremismu/radikalismu, jelikož (i) na základě jejich odborného posudku uděluje předchozí skupina nálepku extremisty. Poslední (a dle mého soudu nejmocnější) skupinu morálních podnikatelů reprezentují hromadné sdělovací prostředky, jakožto nástroj napomáhající k definování situace ve veřejném životě (Altheide 2002: 8). Tyto skupiny se při šíření jimi udělených etiket vzájemně podporují a zvyšují tak efektivitu tohoto nálepkovacího procesu.

Proces přidělování etikety probíhá v několika fázích (Meade 1974: 84). Nejdříve morální podnikatel upozorní společnost na určité jednání, které označí za deviantní. Na to navazuje subjektivní reakce společnosti. Čím více je jednání, na které upozorňuje morální podnikatel, vykreslováno jako deviantní, tím více začne společnost považovat svoji reakci za objektivní (ibid.). Tento objektivní postoj k delikventnímu chování vede ke změně psychického stavu „onálepkovaného“ delikventa, poněvadž ten se nemusí ztotožnit s přidělenou etiketou a nemusí ji akceptovat (Becker 1963: 1). V poslední fázi udělení etikety dochází k tomu, že chování, které je označeno za deviantní je jako deviantní vnímáno (Meade 1974: 84) společností a osoba nesoucí nálepkou devianta, je tak jako deviant vnímána. Tato společenská reakce na chování, které je za deviantní označeno, vede ke změně statusu delikventa, jenž je nositelem deviantní nálepky (ibid.). Když je někdo morálním podnikatelem označen za devianta, tak může tuto nálepku ještě umocňovat skutečnost, že je členem (nebo vstoupí) do „organizované skupiny deviantů“²² (Becker 1963: 37). Za „organizované skupiny delikventů“ mohu z pohledu mé práce označit právě extremistická hnutí, jejichž interakcí s mocenskými orgány se v práci zabývám.

---

²² V originále *organized deviant group*

Domnívám se, že pro mocenské orgány je udělování „extremistické etikety“ výhodné, jelikož extremistická nálepka je užitečným nástrojem pro vymezení se vůči nepříteli a jeho následnou diskreditaci (Charvát 2007: 10) a pro to, že označením jednání za extremistické vzniká dojem, že mocenské orgány již tímto aktem učinily krok proti šíření extremistických názorů napříč společnostmi (Keller 1998: 76). Takové vymezení „extremistického nepřítele“ pak umožňuje vyvozování motivů jednání ze strany mocenských orgánů, jelikož to je umožněno právě rozdělením na přítele versus nepřítele (srov. Schmitt 2007 [1932]: 26). Udělování této nálepky je pro mocenské orgány prospěšné také proto, že „si [strážci režimu] nedovedou představit odpor bez spikleneckých klanů a podvracečských štváčů“ (Bauman 2002: 151). Tyto podvrtné síly pak reprezentují aktéři, kteří jsou nositeli extremistické nálepky.

Přidělením extremistické etikety určitým hnutím, a jejich označením za extremistická a politikou, kterou proti takto označeným aktérům uplatňují, mohou mocenské orgány konstruovat svůj obraz ochránců občanů. Tím pak posilují legitimitu současné společenské hierarchie, jelikož mocenské orgány mají zajišťovat bezpečí občanů. Vymezení a uplatňování represivní strategie ze strany mocenských orgánů směrem k nositelům extremistické nálepky tedy vede ke konstrukci tohoto protektivního obrazu státu, jelikož jeho vládnutí je vytvářeno imaginací jeho občanů (Gupta 2006: 226).

Pomocí výše charakterizované teorie labelingu budu v další části práce analyzovat to, jak dochází ke konstrukci extremistického chování a jak je morálními podnikateli naplňován obsah slova extremismus.

1. 4. ANALÝZA DISKURZU

V následující podkapitole charakterizují analýzu diskurzu, jejíž pomocí v další části práce analyzují protiextremistickou politiku mocenských orgánů české republiky.

Analýza diskurzu je součástí skupiny přístupů, které lze označit jako analýzu textu (Beneš 2008: 94) a její základní premisou je tvrzení, že jazyk představuje neoddělitelnou součást společenského života (Fairclough 2003: 2). Jazyk tak není pouze přenašečem sdělení, ale svébytným fenoménem, který zasluhuje pozornost sociálních vědců (Beneš 2008: 93). Z pohledu analýzy diskurzu je „náš přístup k realitě zprostředkováván skrze jazyk“ (Jorgensen, Phillips 2002: 8). Tato metoda se tak zabývá studiem významotvorných praktik (Wetherell 2001: 3), mezi které patří jazyk, obrazová média a všechny aktivity neverbální komunikace (Beneš 2008: 92).

Analýza diskurzu tedy představuje sadu metod a teorií využívaných ke zkoumání jazyka a významotvorných praktik. Zabývá se tím, jakým způsobem je skrze soubor textů konstruován smysl a význam objektů/aktivit sociálního světa (ibid. 92, 93) a její podoba je ovlivněna pracemi Michela Foucaulta (viz Foucault 2002, Foucault 2006) (Fairclough 2003: 2).

S ohledem na skutečnost, že je termín „diskurz“ často v odborných pracích využíván bez toho, aniž by byl blíže charakterizován (srov. Jorgensen, Phillips 2002: 1), považuji za důležité tento pojem specifikovat, aby bylo jasné, čím se analýza diskurzu zabývá. Diskurz lze označit jako systém pravidel a omezení pro formování výpovědi (srov. Foucault 2006; Foucault 2007). Diskurz tedy utváří rozpoznatelné a reálně existující objekty sociálního světa a jeho aktéry. Mohu tvrdit, že v případě mé práce utváří protiextremistická politika (tedy protiextremistický diskurz) sadu pravidel, podle kterých přistupují mocenské orgány k neonacistickým hnutím/neonacistům.

Protiextremistický diskurz dále utváří i samotné objekty a aktéry protiextremistické politiky.

Analýzou diskurzu české protiextremistické politiky, která tvoří jednu z dílčích kapitol práce, se pokusím poukázat na skutečnost, že tato politika je zaměřena primárně na represivní strategii směrem k extremistickým hnutím. Tato represivní strategie vede k posilování skupinové koheze uvnitř extremistické scény (srov. Ruggiero 2006: 63), což vede k její aktivizaci. Díky této aktivizaci dochází k opětovným projevům extremistické scény, na které reagují mocenské orgány uplatňováním protiextremistické strategie, čímž dochází k utváření protektivního obrazu státu, jelikož ten bojuje proti společensky nebezpečným elementům.

1. 5. SUMARIZACE KAPITOLY

V této kapitole jsem se věnoval vysvětlení méj epistemologie a charakteristice teoretických perspektiv, které užívám v dalších částech práce. V práci vycházím z širší konstruktivistické perspektivy. Tomuto faktu odpovídají i mnou zvolené teoretické modely. Prostřednictvím symbolického interakcionismu, konkrétně Goffmanova dramaturgického aparátu (viz Goffman 1999), nahlížím v další části práce na neonacisty pořádané veřejné akce. Analýzou těchto akcí se snažím poukázat na skutečnost, že jejich prostřednictvím a svým jednáním na těchto akcích, navozují mocenské orgány v občanech pocit, že chrání spořádané občany před hrozbou ze strany extremistů. Tomu, jak je utvářena tato represivní strategie využívaná mocenskými orgány, se věnuji v kapitole analyzující protiextremistickou politiku České republiky. K tomu, aby vůbec mohly mocenské orgány tuto strategii utvářet/využívat, musí být nejdříve určitý typ jednání označen za extremistické. Touto konstrukcí „extremismu“ a její výhodností pro mocenské orgány se zabývám z pohledu teorie labelingu v kapitole věnované

tomu, jak jsou určitá hnutí označována za extremistická. Po charakteristice mé epistemologie a mnou využívaných teoretických perspektiv přikročím v následující kapitole k analýze utváření obsahu pojmu extremismus.

2. KONSTRUKCE EXTREMISTŮ Z POHLEDU LABELING THEORY

V následující kapitole se budu zabývat tím, jak mocenské orgány ve spolupráci s hromadnými sdělovacími prostředky utvářejí obsahovou náplň pojmů „extremista“ a „extremismus“. Jako metodologický nástroj mi v této kapitole slouží teorie labelingu (viz Becker 1963). Tuto metodu jsem zvolil především kvůli její využitelnosti pro deskripci procesu utváření „extremismu“ a také proto, že je v souladu s mojí širší konstruktivistickou perspektivou. V této části práce zaměřím svoji pozornost na to, jaké skupiny morálních podnikatelů mají autoritu potřebnou k udělování těchto nálepek a na prostředky, kterými tyto nálepky utvářejí a šíří směrem ke společnosti. Dále se budu věnovat tomu, jak jsou takto šířené etikety prospěšné pro konstrukci obrazu mocenských orgánů jako ochránců spořádaných občanů.

2. 1. MORÁLNÍ PODNIKATELÉ

Udělování nálepek je činnost, která spadá do gesce profesionálních morálních podnikatelů, kteří tvorbou/vymáháním společenských pravidel utvářejí percepci určitého typu chování jako chování deviantního (v případě mojí práce tedy chování extremistického) (Becker 1963: 163). Aktivity těchto morálních podnikatelů napomáhají ke společenskému vnímání extremismu tím, že vytváří „in-group/out-group“ vztah mezi extremisty a spořádanými členy společnosti (srov. Ruggiero 2006: 84), jenž je důležitý pro identifikaci nepřítele (ibid.), ze které mohou zpětně mocenské orgány vyvozovat motivy svého jednání (Schmitt 2007 [1932]: 26). Jelikož nikdo neví, co přesně znamená a označuje pojem extremist²³, vymezil jsem pro potřeby mé práce několik skupin morálních podnikatelů, kteří mají morální autoritu potřebnou k udělování extremistických etiket. Morální kredit je pro činnost morálních

---

²³ Převzato z příspěvku Jana Charváta „Současné aktivity na krajní pravici“, který byl přednesen dne 25. 10. 2010 na půdě Západočeské univerzity.

podnikatelů důležitý, jelikož názory morální autority jsou členy společnosti akceptovány (Durkheim 1998 [1924]: 70). Tito morální podnikatelé tedy označováním nějakého typu chování za extremistické definují extremisty. Ze strany některých morálních podnikatelů může docházet k tomu, že na aktéry, které označují za extremisty, nahlíží ze scholastického pohledu a připisují jim vlastnosti, které jsou součástí jejich pohledu na tyto aktéry (Bourdieu 1998: 156).

Mezi morální podnikatele, jenž udělují extremistické nálepky v České republice, řadím státní a městskou policii, justici a legislativní orgány, tj. složky státního aparátu (srov. Althusser 2006: 92). S těmito podnikateli úzce spolupracuje další skupina morálních podnikatelů, a to soudní znalci a experti v oblasti extremismu a radikalismu, neboť náplní jejich činnosti je právě udělování (odůvodňování/posilování) extremistických etiket. Tyto skupiny morálních podnikatelů ve své činnosti při udělování extremistické etikety spolupracují²⁴ a tak zvyšují svoji efektivitu při udělování extremistických nálepek. Poslední skupinu morálních podnikatelů představují hromadné sdělovací prostředky. Tím, že ovlivňují to, o čem lidé přemýšlí, utváří veřejnou agendu (Altheide 2006: 8, 24). Do této skupiny spadají různé druhy medií, zejména se ale jedná o tisk, internetové zpravodajské portály, periodika a televizi. Díky své podstatě média svojí činností utvářejí extremistickou etiketu a dále umožňují šíření etiket udělovaných ostatními skupinami morálních podnikatelů skrze celou společnost. Z tohoto pohledu se tedy, dle mého soudu, jedná o nejsilnější skupinu morálních podnikatelů. Domnívám se, že v této skupině podnikatelů zaujímá výsadní postavení televizní vysílání (konkrétně mám na mysli zpravodajské pořady a pořady, do kterých jsou

---

²⁴ Tím mám na mysli skutečnost, že soudní znalci vypracovávají znalecké posudky, které jsou k dispozici zástupcům policie a justice. Dále jsou soudní znalci a experti v oblasti extremismu přítomni na veřejných akcích pořádaných neonacistickými hnutími. Spolupráce těchto skupin morálních podnikatelů spočívá i v tom, že znalci sestavují manuály pro policii, ve nichž popisují znaky charakteristické pro extremisty (srov. Mareš 2006).

zvání příslušníci ostatních skupin morálních podnikatelů), jelikož jím poskytovaná sdělení mají ze všech médií největší emocionální dopad na společnost (Postman 2006 [1985]: 29) a jelikož členové společnosti získávají (stále) většinu informací prostřednictvím televizního vysílání (ibid. 28). Díky těmto skutečnostem tak televize představuje účinný nástroj sociální kontroly²⁵ (Eagleton 2007: 35).

Po výčtu morálních podnikatelů udělujících extremistické nálepky se nyní zaměřím jejich bližší charakteristiku a na způsob, jakým tyto extremistické nálepky utváří a rozšiřují do povědomí společnosti.

2. 1. 1. SOUDNÍ ZNALCI A EXPERTI V OBLASTI EXTREMISMU/RADIKALISMU JAKO MORÁLNÍ PODNIKATELÉ

Z pohledu teorie labelingu mohu tuto skupinu označit jako morální podnikatele, kteří zajišťují vynucování pravidel (*rule enforcers*) (Becker 1963: 147). Tato skupina je tvořena zejména akademiky, jež se věnují problematice extremismu/radikalismu, právníky a historiky, kteří se specializují na období nacistického Německa (kvůli identifikaci symboliky²⁶ využívané neonacisty)²⁷.

Tato skupina morálních podnikatelů utváří extremistické etikety několika způsoby. Jelikož důležitým procesem při utváření extremistického jednání je jeho zachycení a označení za extremistické (Becker 1963: 31), tvoří jeden z nástrojů této skupiny vytváření znaleckých posudků²⁸. Vypracováním těchto posudků²⁹ tato skupina morálních podnikatelů označí určité jednání

---

²⁵ Sociální kontrola = proces zajišťující to, aby se lidé chovali v souladu s očekáváním ostatních (Altheide 2002: 13).

²⁶ Ke vztahu politické vědy a extremistické symboliky viz Smolík 2009.

²⁷ Převzato z rozhovoru s policejním úředníkem na Krajském velitelství policie ČR.

²⁸ Na tyto znalecké posudky lze nahlížet z kritické perspektivy jako na nástroj, který je justicí využíván ve velké míře, čímž může vznikat dojem, že soudci bez znaleckého posudku nic nerozhodnou, a že tedy nesoudí soudci, ale soudní znalci (převzato z <http://www.blisty.cz/art/57881.html>, ověřeno k 20. 4. 2011).

²⁹ Pro ilustraci toho, jak vypadá tvorba znaleckého posudku, uvádím otázky, na které oslovený znalec odpovídá při jeho sestavování :

jako jednání extremistické, čímž přisoudí původcům tohoto jednání nálepku extremistů (srov. Meade 1974: 84). Tyto znalecké posudky jsou pak využívány ostatními skupinami morálních podnikatelů k jejich vlastní činnosti směřující k udělování extremistických etiket a k delegitimizaci jednání takto označených jedinců, poněvadž etiketa extremisty představuje výhodný nástroj k diskreditaci nepřítele (Charvát 2007: 10).

Mimo sestavování odborných posudků utváří tato skupina morálních podnikatelů extremistické nálepky i v průběhu neonacisty pořádaných veřejných akcí. Mnou vyzpovídání příslušníci policie mi potvrdili skutečnost, že na všech neonacistických veřejných akcích je na straně „mocenského týmu“ přítomen expert v oblasti extremismu. Jejich úkol spočívá v definování účastníků těchto akcí a jejich chování (srov. Ashforth, Humphrey 1997: 45, 46). To, co při takovýchto akcích tvoří jednání jejich účastníků extremistickým, je reakce okolí (Ruggiero 2006: 118). Pokud tedy ze strany účastníků dojde k nějakému chování, které přítomný znalec vyhodnotí jako extremistické, dojde k tomu, že na toto chování podle toho zareaguje (srov. Becker 1963: 11) a přidělí tomuto chování odpovídající etiketu. Toto jednání tak zachytí a označí za extremistické (ibid. 31) a informuje o svých závěrech represivní složky „mocenského týmu“, jež na takto označené chování reagují³⁰.

---

1. Jaké jsou ideové proudy či hnutí ovlivňující podobu a charakter předmětů předložených ke znaleckému zkoumání? 2. Obsahuje předložená kolekce předmětů otevřenou nebo skrytou symboliku související s aktivitami dříve nebo nyní existujících hnutí, jejichž ideová náplň se zakládá, alespoň zčásti, na myšlenkách rasismu, xenofobie, antisemitismu, nacismu, neonacismu apod.? 3. Lze užít předměty předložené ke znaleckému zkoumání k propagaci dříve či nyní existujících hnutí, jejichž ideová náplň se zakládá alespoň zčásti na myšlenkách rasismu, xenofobie, antisemitismu, nacismu, neonacismu apod.? 4. Jaké politické strany či hnutí používají předměty předložené ke znaleckému zkoumání a zda tyto politické strany nebo hnutí podporují nebo propagují potlačování práv a svobod člověka nebo hlásají rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou zášť vůči jiné skupině osob? 5. Co předměty předložené ke znaleckému zkoumání vyjadřují či znázorňují, zda vyjadřují nebo znázorňují myšlenky nebo jednání podporující nebo propagující potlačování práv a svobod člověka nebo hlásají rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou zášť vůči jiné skupině osob? 6. Další skutečnosti, na které považujete za nutné upozornit nad rámec zadaných otázek.

(Převzato z formuláře, do kterého oslovený znalec sestavuje znalecký posudek)

³⁰ Nejčastěji ukončením této veřejné akce.

Dalším nástrojem, pomocí něhož tato skupina morálních podnikatelů vytváří nálepku extremisty, je vydávání manuálů, které poskytují sadu definičních znaků, podle nichž lze extremistu/extremistické chování identifikovat (viz Černý, Hrubý 2009; Mareš 2006; Manuál pro obce k zákonu o právu shromažďovacím). Při rozhovorech mi policisté potvrdili, že právě z manuálu sepsaného M. Marešem (2006) čerpají informace o tom, jak rozpoznat extremistu a projevy extremismu. Tyto definiční znaky produkuje tato skupina také prostřednictvím odborné literatury týkající se extremismu (viz Černý 2007; Mareš 2003; Mazel 1998) a prostřednictvím konferencí zaměřených na reprodukci „extremistického vědění“ a na posilování statusu této skupiny morálních podnikatelů³¹.

Aby tato skupina morálních podnikatelů přičkla extremistickou nálepku, musí takto označovaný aktér naplňovat jisté definiční znaky³². Mezi tyto definiční znaky, na základě kterých dochází k označení jedinců/jednání za extremistické, patří zejména jimi využívaná symbolika, (non)verbální projevy a fasáda (viz Goffman 1999: 29) jimi pořádaných akcí. Symbolikou³³ mám na mysli zejména znaky, které se objevují na oblečení/transparentech jedinců, kteří jsou označeni touto skupinou morálních podnikatelů za extremisty. Verbálními projevy, jež mohou být znalci v oblasti extremismu označeny za extremistické, jsou projevy vyjadřující etnickou, rasovou, politickou nebo náboženskou nenávist (Mareš 2006: 8). Neverbálním projevem, který může být touto skupinou označen za extremistický, je například hajlování. Jelikož fasáda veřejných událostí slouží obecným způsobem k definici situace

---

³¹ Viz například konference o extremismu, konaná dne 25. 11. 2010 na půdě Západočeské univerzity v Plzni, na které prezentovali své příspěvky Jan Charvát a Michal Hořejší, kteří spadají do této skupiny morálních podnikatelů.

³² Tím dojde k tomu, že označení extremisty má společné charakteristiky pro všechny takto označené jedince/aktivity (Becker 1963: 38), čímž lze extremistickou etiketu odlišit od jiných druhů deviantního chování.

³³ Pro ilustraci uvedu klasifikaci neonacistické symboliky vypracovanou J Charvát (Charvát 2007: 83): **1.** Legální symbolika nacistického Německa. **2.** Zástupné symboly. **3.** Zahraniční symboly. **4.** Nově vytvořené symboly. **5.** Starogermánské symboly. Této klasifikaci neonacisty využívaných symbolů odpovídá M. Marešem vytvořený manuál pro policii (viz Mareš 2006).

(Goffman 1999: 29), mohu za fasádu vedoucí k udělení extremistické etikety označit symbolicky zvolená data³⁴ a místa (Tilly 2006: 197) konání takovýchto akcí. Pokud tato skupina morálních podnikatelů nalezne u jedinců výše charakterizované definiční znaky, upozorní společnost na extremistické jednání (srov. Meade 1974: 84) a označí aktéry, kteří těmito znaky disponují, za extremisty.

Protože důležitým procesem při utváření extremistického chování ze strany morálních podnikatelů je veřejné označení takového chování za extremistické (Becker 1963: 31), je třeba, aby se tato nálepka rozšířila do povědomí veřejnosti. K rozšíření této nálepky napomáhají hromadné sdělovací prostředky, jelikož jsou zprostředkovateli informací směrem k veřejnosti (Pitts, Zeng 2010: 23). Šíření této etikety napomáhají média jednak tím, že zvou jako hosty do svých pořadů tyto morální podnikatele³⁵, dále pak tím, že je sama produkují.

2. 1. 2. STÁTNÍ A MĚSTSKÁ POLICIE JAKO MORÁLNÍ PODNIKATELÉ

Druhou skupinou, která disponuje morálním kreditem k udělování extremistické nálepky, je státní a městská policie. Z pohledu teorie labelingu tato skupina morálních podnikatelů také spadá do kategorie morálních podnikatelů, kteří vynucují pravidla (*rule enforcers*) (Becker 1963: 147). Tato skupina je tvořena příslušníky státní a městské policie.

---

³⁴ Kvůli tomu také většina odborníky sestavovaných manuálů obsahuje „kalendář rizikových dní“ (viz Mareš 2006; Manuál pro obce k zákonu o právu shromažďovacím; Minimanuál společně proti extremismu).

³⁵ Viz například: [http://www.ct24.cz/vysilani/2010/01/27/1096898594-210411000370127-22:00-udalosti-komentare/2/?index\[\]=101828](http://www.ct24.cz/vysilani/2010/01/27/1096898594-210411000370127-22:00-udalosti-komentare/2/?index[]=101828), ověřeno k 20. 4. 2011; <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10117973312-pred-polednem/407231100291205/>, ověřeno k 20. 4. 2011; <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10252839638-hyde-park/210411058081020/dalsi-casti/20/>, ověřeno k 20. 4. 2011.

Státní policie spolupracuje při označování jedinců/jednání za extremistické s první charakterizovanou skupinou morálních podnikatelů³⁶. Ze strany policie tato spolupráce spočívá v tom, že dodává první skupině morálních podnikatelů podklady, na jejichž základě vypracovávají znalecké posudky (příklad podkladů na jejichž základě je vypracováván znalecký posudek viz Příloha č. 1). Mimo spolupráce s první charakterizovanou skupinou morálních podnikatelů disponuje každé krajské velitelství policie ad hoc svolávanou expertní skupinou³⁷. Tato expertní skupina je svolávána před konáním neonacistických veřejných akcí a zabývá se zpracováním informací³⁸, jež jí policie o těchto akcích poskytne. Při rozhodování o tom, zda státní policie označí plánovanou akci za extremistickou, se zaměřuje zejména na to, zda od jedinců, kteří budou přítomni na této akci, lze očekávat takové jednání, které je namířeno „proti základním lidským a politickým právům a svobodám, demokratickým základům státu, svrchovanosti a územní celistvosti státu“ (Martinů 2010: 1). Na základě dostupných informací a výše zmíněných kritérií označí státní policie plánovanou akci za extremistickou, protože její účastníci sdílejí společný druh etikety (srov. Becker 1963: 38). Na základě přidělení této etikety pak „mocenský tým“ rozhoduje o tom, jaké prostředky na této akci nasadí³⁹. Státní policie tedy při utváření extremistické nálepky spolupracuje s první skupinou morálních podnikatelů a s ad hoc svolávanými expertními skupinami. Na základě závěrů těchto expertních skupin pak policie aplikuje extremistické etikety na určité jedince (ibid. 78). Tito jedinci pak sdílejí takovéto označení (ibid. 9), díky čemuž může být jimi pořádaná veřejná akce označena státní policií za extremistickou, jelikož se

---

³⁶ Převzato z rozhovoru s policistou pracujícím na Krajském ředitelství policie v Plzni.

³⁷ Ibid.

³⁸ Informace o plánované, neonacisty pořádané akci získává policie pomocí infiltrace do jejich struktur, sledováním internetových stránek neonacistických hnutí a jejich diskusních fór (převzato z rozhovoru s jedním z velitelů státní policie v Plzni), což odpovídá tvrzení, že policie s organizátory takovýchto veřejných akcí vyjednává, infiltruje mezi ně a hlídá je (Tilly 2006: 202).

³⁹ Převzato z rozhovoru s policistou pracujícím na Krajském ředitelství policie v Plzni.

předpokládá, že na této akci bude přítomna organizovaná skupina nositelů extremistické nálepky (ibid. 37, 38).

Městskou policii jako morálního podnikatele uvádím jako příklad toho, jak někteří morální podnikatelé označují určité jednání/jedince za extremistické, aniž by uplatňovali scholastický pohled (viz Bourdieu 1990) při udělování extremistické nálepky. Vysoce postavený příslušník městské policie v Plzni mi na otázku, zda má městská policie obdobně jako policie státní k dispozici experty v oblasti extremismu, odpověděl, že „[Ž]ádného experta nepotřebují, jelikož extremistu dokáží identifikovat, když ho vidí“. Tím tedy určitým jedincům přisuzují takové vlastnosti, jež jsou součástí jejich pohledu na tyto jedince (srov. Bourdieu 1998: 156). Tento pohled je utvářen zažitou představou extremisty, kterou poskytují hromadné sdělovací prostředky, neboť (nejsilnějším) efektem jejich činnosti je tvorba sociální identity (Grossberg, Wartella, Whitney 1998: 206), na straně jedné. Na straně druhé může tento pohled vycházet z definičních znaků, poskytnutých předcházející skupinou morálních podnikatelů (viz Černý, Hrubý 2009; Mareš 2003; Mareš 2006). Z tohoto pohledu je tedy městskou policií přijímaná extremistická nálepka produktem jiných skupin morálních podnikatelů⁴⁰, tím je posílena pozice těchto morálních podnikatelů, jelikož jimi utvořenou a přiřknutou etiketu následuje společenská reakce (Meade 1974: 84). Touto reakcí je přejímání této nálepky a její aplikace ze strany městské policie.

2. 1. 3. JUSTICE JAKO MORÁLNÍ PODNIKATEL

Stejně jako předcházející skupiny morálních podnikatelů mohou justici označit za morálního podnikatele, který se zaměřuje na vynucování norem (Becker 1963: 147). Tyto normy vynucuje tato skupina tím, že má pravomoc

---

⁴⁰ Konkrétně jde o hromadné sdělovací prostředky a soudní znalce a experty v oblasti extremismu/radikalismu.

udělovat za projevy extremistického jednání tresty. Do této skupiny řadím justiční orgány České republiky.

Na rozdíl od předcházejících skupin morálních podnikatelů nevytváří tato skupina extremistickou nálepkou přímo, ale svojí činností se podílí na jejím potvrzování v očích veřejnosti. Jednání, které je morálními podnikateli označeno za extremistické, je takové jednání, které je v rozporu se společenskými normami a hodnotami (Becker 1963: 59). Tím, že justiční orgány jako morální podnikatel mají pravomoc udělovat za takto označené jednání tresty tedy posilují platnost této etikety, jelikož trest je formou společenské reakce, jež (společenská reakce) je nutná k úspěšnému přidělení etikety (Meade 1974: 84). Při souzení jedinců/jednání, které je označeno za extremistické, přihlíží soudci ke znaleckým posudkům, jež jsou utvářeny první skupinou morálních podnikatelů (viz výše) a k důkazním materiálům, které předloží státní policie jakožto další zástupce morálních podnikatelů⁴¹. Tím tedy potvrzuje a posiluje jimi udělenou extremistickou nálepkou. Potvrzení extremistické nálepky, jež tato skupina provádí, se do povědomí veřejnosti dostává opět skrze média⁴².

2. 1. 4. LEGISLATIVNÍ ORGÁNY JAKO MORÁLNÍ PODNIKATELÉ

Poněvadž tito morální podnikatelé utvářejí zákony a normy platné v České republice, mohu je z pohledu teorie labelingu označit jako morální podnikatele utvářející normy (*rule creators*) (Becker 1963: 147). Jelikož v České republice náleží zákonodárná moc výlučně parlamentu⁴³, řadím do této

---

⁴¹ Převzato z rozhovoru se soudkyní Okresního soudu v Klatovech.

⁴² Viz například: <http://www.novinky.cz/krimi/214563-tri-zhari-z-vitkova-dostali-trest-22-let-vezeni-ctvrty-20-let.html>, ověřeno k 5. 4. 2011; <http://www.novinky.cz/krimi/204385-pet-sympatizantu-s-neonacismem-poslal-soud-do-vezeni.html>, ověřeno k 20. 4. 2011; <http://aktualne.centrum.cz/domaci/regiony/moravskoslezsky/clanek.phtml?id=692111>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁴³ Převzato z Ústava České republiky, hlava II, článek 15.

skupiny morálních podnikatelů členy Poslanecké sněmovny a Senátu České republiky.

Tvorbou norem a zákonů takto skupina určuje pravidla definující prostory možností jedinců, a tím tak utváří principy organizace společnosti (srov. Habermas 2000: 28). S ohledem na skutečnost, že extremistické chování je v rozporu se základními společenskými normami a hodnotami (Becker 1963: 59), mohu tvrdit, že tato skupina morálních podnikatelů tvoří pole působnosti pro ostatní morální podnikatele. To vytváří tím, že produkuje zákony a normy, jež pak příslušné skupiny morálních podnikatelů (*rule enforcers*) vymáhají tím, že veřejně označují porušovatele těchto norem (ibid. 31) za extremisty a jejich jednání za extremistické. Tím, že deviantní (v případě mé práce extremistické) chování lze definovat jako chování, které je v rozporu s existujícími normami a je tak i chápáno společností (ibid. 20), utváří tato skupina morálních podnikatelů rámec, ve kterém se pohybují morální podnikatelé, kteří se zaměřují na vynucování norem. Normotvorná činnost této skupiny morálních podnikatelů je také důležitá s ohledem na víru v legalitu, jako formu legitimacy (srov. Weber 1998: 170). Tím, že tato skupina tvoří rámec, ve kterém se pohybují ostatní skupiny morálních podnikatelů, legitimizuje jejich jednání a přidělování nálepek z jejich strany. S ohledem na podstatu těchto morálních podnikatelů není nutné, aby se jejich závěry rozšiřovaly do povědomí společnosti, ale primárně směrem k ostatním skupinám morálních podnikatelů, kteří v souladu s jimi definovanými normami následně označují jedince/chování (Ashforth, Humphrey 1997: 46) za extremistické.

2.1.5. HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY JAKO MORÁLNÍ PODNIKATELÉ

Poslední skupinu morálních podnikatelů, která disponuje autoritou k udělování extremistických etiket, představují hromadné sdělovací

prostředky. Ty lze označit jako morální podnikatele, kteří se soustředí na vymáhání norem (*rule enforcers*) (Becker 1963: 147), neboť médii využívaná forma sdělování vyvolává a posiluje u příjemců těchto sdělení určitý postoj (Keller 1999: 16) a proto, že jedinci jednají na základě významů, které jim zprostředkovávají média (Bauman 2008: 24). Do této skupiny morálních podnikatelů řadím tištěná a internetová periodika, internetové zpravodajské portály a televizní vysílání.

Média udělují extremistické nálepky různými způsoby. V první řadě média zprostředkovávají směrem ke společnosti extremistické etikety udělené ostatními skupinami morálních podnikatelů. Extremistické nálepky rozšiřují média tím, že členům těchto skupin morálních podnikatelů poskytují mediální prostor pro prezentaci jejich názorů⁴⁴, čímž napomáhají k rozšiřování a posilování etiket udělených těmito skupinami.

Druhým způsobem, kterým hromadné sdělovací prostředky udělují extremistické etikety, je skutečnost, že je sama utváří. Vzhledem k tomu, že důležitým procesem při označení nějakého jednání extremistickým je jeho veřejné označení (Becker 1963: 31), utváří tak média tyto etikety tím, že „existuje široká škála subjektů, které jsou médii označovány za extremistické“ (Fiala 1998: 7). Tím, že média přidělují extremistické etikety⁴⁵ bez bližšího zkoumání jimi označovaných subjektů, jim přisuzují takové vlastnosti a označení, které jsou v souladu s jejich vlastním chápáním těchto aktérů (srov. Bourdieu 1998: 159). Domnívám se, že toto intuitivní přidělování extremistických etiket je způsobeno přejímáním definičních znaků

---

⁴⁴ Viz například: http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_5217, ověřeno k 20. 4. 2011 ; <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10252839638-hyde-park/210411058081020/>, ověřeno k 20. 4. 2011 ; <http://domaci.ihned.cz/c1-30483040-expert-o-litvinove-byl-to-nejhors-i-projev-extremismu-od-roku-1990>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁴⁵ Viz například: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/211411000100409/obsah/153575-neonaciste-dnes-znovu-pochodovali-krupkou/>, ověřeno k 20. 4. 2011; <http://www.denikreferendum.cz/clanek/7358-extremiste-v-litvinove-opet-provokovali>, ověřeno k 20. 4. 2011; <http://www.novinky.cz/domaci/171747-pochod-homosexualu-v-tabore-extremiste-nenarusili.html>, ověřeno k 20. 4. 2011.

extremistického jednání, které utváří ostatní skupiny morálních podnikatelů⁴⁶ (primárně skupina soudních znalců a expertů v oblasti extremismu/radikalismu). Tím hromadné sdělovací prostředky posilují platnost jimi udělených etiket.

Co se týče šíření extremistických nálepek skrze společnost, domnívám se, že média jsou nejmocnějším morálním podnikatelem, jelikož skrze ně jsou šířeny informace směrem ke společnosti (Altheide 2006: 48). To, že prostřednictvím mediálních sdělení se šíří označení určitých subjektů a jejich jednání za extremistické, mohu doložit příkladem, že v letech 2008 – 2009 vyšlo v českých médiích více jak 11 900 příspěvků⁴⁷, které se týkaly veřejných akcí pořádaných extremisty⁴⁸.

V této skupině morálních podnikatelů sehrává nejdůležitější roli v udělování extremistických nálepek televizní vysílání, jelikož skrze sdělení, jež jsou jím zprostředkovávána, získává většina společnosti informace, které považuje za relevantní (Postman 2006 [1985]: 28). Televizní vysílání také umožňuje maximalizovat účinek svých sdělení tím, že zobrazuje jednotlivé momenty referovaných událostí a často je nevykresluje jako celek (Bělohradský 1999: 60).

2. 1. 6. SHRUTÍ SKUPIN MORÁLNÍCH PODNIKATELŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ

V předchozích řádcích jsem se věnoval charakteristice skupin morálních podnikatelů, o kterých se domnívám, že mají morální autoritu k tomu, aby

---

⁴⁶ Dále může být toto intuitivní přidělování extremistických etiket způsobeno snahou novinářů aby jejich reportáž přilákala co největší množství diváků. Využívání extremistických nálepek je k tomuto účelu výhodné.

⁴⁷ Struktura mediálních příspěvků na toto téma viz příloha č. 2.

⁴⁸ Převzato z „Analýza obrazu pravicového extremismu v českých médiích“, kterou zpracovala společnost Newton Media a. s. pro organizaci Open Society Fund Praha. Dostupné zde: http://www.osf.cz/download/files/analyza_1.cast_2008-2009.pdf a http://www.osf.cz/download/files/analyza_2.cast_2010.pdf, ověřeno k 20. 4. 2011.

udělovaly extremistické etikety. Ty jsou těmito morálními podnikateli udělovány tak, že morální podnikatel upozorní společnost na určitý typ jednání (Meade 1974: 84), které označí jako extremistické. K tomu, aby proces přidělení extremistické nálepky proběhl úspěšně, je třeba takto označované jednání veřejně označit (Becker 1963: 31) za extremistické. Dále je nutné, aby toto označení provedl aktér, který k tomu disponuje dostatečnou morální autoritou. Do povědomí veřejnosti jsou pak tyto etikety rozšiřovány prostřednictvím médií, jakožto zprostředkovateli informací (Pitts, Zeng 2010: 23).

Pro ilustraci vztahů spolupráce mezi morálními podnikateli a snazší orientaci uvedu tabulku, jež zachycuje morální podnikatele v České republice a skupiny přebírají jimi udělované extremistické nálepky.

MORÁLNÍ PODNIKATEL	TYP TOHOTO PODNIKATELE	SKUPINY MORÁLNÍCH PODNIKATELŮ PŘEBÍRAJÍCÍ EXTREMISTICKÉ ETIKETY, UDĚLOVANÉ TOUTO SKUPINOU
SOUDNÍ ZNALCI A EXPERTI V OBLASTI EXTREMISMU / RADIKALISMU	<i>Rule enforcer</i>	Státní a městská policie; Justice; Hromadné sdělovací prostředky
STÁTNÍ A MĚSTSKÁ POLICIE	<i>Rule enforcer</i>	Soudní znalci a experti v oblasti extremismu / radikalismu; Justice; Hromadné sdělovací prostředky
JUSTICE	<i>Rule enforcer</i>	Hromadné sdělovací prostředky
LEGISLATIVNÍ ORGÁNY	<i>Rule creator</i>	Soudní znalci a experti v oblasti extremismu / radikalismu; Státní a městská policie; Justice; Hromadné sdělovací prostředky
HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY	<i>Rule enforcer</i>	Městská policie

*Zdroj: Zpracováno autorem

2. 2. PROSPĚŠNOST UDĚLOVÁNÍ EXTREMISTICKÝCH LABELŮ PRO KONSTRUKCI OBRAZU MOCENSKÝCH ORGÁNŮ JAKO OCHRÁNCŮ OBČANŮ

V této části kapitoly se zaměřím na to, jakým způsobem je pro mocenské orgány prospěšné přidělování extremistických nálepek ze strany výše charakterizovaných morálních podnikatelů, a jak toto označování určitých jedinců/jednání vede ke konstrukci obrazu mocenských orgánů jako ochránců občanů.

Primárním motivem pro přidělování nálepek ze strany morálních podnikatelů je zajištění sociální kontroly (Ashforth, Humphrey 1997: 46). Označení skupin a jejich jednání za extremistické umožní mocenským orgánům, aby se vůči těmto aktérům zřetelně vymezily, jelikož identifikace je umožněna právě v kontrastu k referenčnímu bodu (Eriksen 2007: 68). Tento referenční bod, proti kterému se tak mocenské orgány vymezí, představují hnutí/jedinci sdílející extremistickou nálepku. Nahlížením skrze optiku C. Schmitta mohu tvrdit, že pomocí přidělování extremistické etikety vzniká zřetelná dichotomie přítel versus nepřítel, ze které lze vyvozovat motivy jednání (Schmitt 2007 [1932]: 26) mocenských orgánů. Protože je jednání jedinců označených extremistickou nálepkou v rozporu se společenskými normami a hodnotami (Becker 1963: 20), navozují mocenské orgány pocit, že se tak vymezují vůči jednání, které je s těmito normami a hodnotami nekonformní. Tím se mocenské orgány profilují jako strážci nomického řádu, který je členy společnosti vyhledáván (Habermas 2000: 149). S ohledem na to, že označením určitého jednání za extremistické navozují mocenské orgány u členů společnosti dojem, že tímto aktem podnikly kroky k zamezení šíření jimi propagovaných názorů (Keller 1998: 76), navozují ve společnosti pocit, že jsou odpůrci extremisty šířených názorů. S ohledem na skutečnost, že legitimita stávajícího mocenského uspořádání může být garantována očekáváním specifických následků (Weber 1998: 166), se domnívám, že tímto postupem proti nositelům extremistické nálepky posilují mocenské orgány

legitimitu stávajícího společenského uspořádání, jelikož očekávaným následkem je jejich přihlášení k anti-extremistickým (a tedy demokratickým) hodnotám.

Od příslušníků určité skupiny podvědomě očekáváme určitý typ jednání (Goffman 1997b: 74). Domnívám se, že od příslušníků skupiny sdílející extremistické označení je podvědomě očekáváno chování násilné a kriminální. To dokládají skutečnosti, že mezi lety 2008 – 2009 vyšlo v českých médiích přes 10 000 zpráv informujících o kriminálním jednání příznivců pravicového extremismu⁴⁹, dále pak to, že součástí rétoriky těchto hnutí je „volání po silovém řešení problémů“ (Charvát 2007: 133) a tím, že média směrem ke společnosti vysílají takové záběry, které navozují ve společnosti pocit strachu⁵⁰ (srov. Altheide 2002: 134) z jedinců/hnutí označených za extremistická. Tím, že se stát vymezí vůči tomuto zdroji nebezpečí, navozuje dojem ochránce svých občanů, jelikož tím zajišťuje to, aby jeho občané byli vystaveni potenciálnímu nebezpečí v co nejmenší možné míře (srov. Foucault 2009: 72). Tím mocenské orgány posilují legitimitu stávající hierarchie mocenských vztahů, poněvadž důvodem pro delegaci práv na tyto orgány je zajištění ochrany občanů (Hobbes 1941 [1651]: 201) z jejich strany. Dále tímto vymezením dávají aktérům majícím extremistickou etiketu na srozuměnou, že mocenské orgány jsou monopolním držitelem práva na legitimní užití fyzické moci (srov. Weber 1998: 247) a že tuto fyzickou moc tedy může uplatňovat pouze „specializovaná, centralizovaná a disciplinovaná skupina“ (Bourdieu 1998: 75). Tím, že mocenské orgány nedovolí jiným skupinám nárokovat si

---

⁴⁹ Převzato z „Analýza obrazu pravicového extremismu v českých médiích“, kterou zpracovala společnost Newton Media a. s. pro organizaci Open Society Fund Praha. Dostupné zde: http://www.osf.cz/download/files/analyza_1.cast_2008-2009.pdf a http://www.osf.cz/download/files/analyza_2.cast_2010.pdf, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁵⁰ Viz například: <http://tn.nova.cz/zpravy/cernakronika/policie-obvinila-dva-neonacisty-po-pochodu-jihlavou-zabavene-zbrane.html>, ověřeno k 20. 4. 2011; <http://www.novinky.cz/domaci/227605-po-pochodu-extremistu-v-bydzove-cast-z-nich-napadla-romy.html>, ověřeno k 20. 4. 2011; http://www.lidovky.cz/janov-pripominal-valecnou-zonu-d3w-/ln_domov.asp?c=A081018_142504_ln_domov_ter, ověřeno k 20. 4. 2011.

právo na užití násilí, vysílají opět signál společnosti, že jsou ochránci spořádaných občanů, jelikož ti od nich očekávají zajištění své bezpečnosti (Bauman 2004: 63). Tato percepce mocenských orgánů je umocňována tím, že média utváří ve společnosti pocit strachu z nositelů extremistické nálepky, a následně ukazují takové záběry, které vykreslují policejní aktivity jako aktivity namířené k ochraně občanů (Altheide 2002: 134).

Aktéři, kterým je morálními podnikateli přidělena extremistická nálepka, „stojí v pozici politického protihráče“ (Císař, Navrátil, Vráblíková 2011: 142) a usilují o delegitimizující působení na politický systém (Strmiska 1998: 32). Tyto snahy mohou oslabovat postavení mocenských orgánů, jelikož jejich „moc je otázkou toho, že je jako moc vnímána“ (Juergensmayer 2007: 172). Přisouzením extremistické etikety tak mocenské orgány delegitimizují úsilí extremistů, jelikož takováto nálepka je pro tuto delegitimizaci účinným nástrojem (Strmiska 1998: 28).

2. 3. SUMARIZACE KAPITOLY

V této kapitole jsem se z pohledu teorie labelingu zabýval tím, jak je skupinami morálních podnikatelů v České republice konstruována obsahová náplň pojmů „extremista“ a „extremismus“. Definoval jsem pět skupin morálních podnikatelů (soudní znalci a experti v oblasti extremismu/radikalismu; státní a městská policie; justice; legislativní orgány; hromadné sdělovací prostředky), které mají v České republice kredit potřebný k udělování extremistických etiket a snažil jsem se charakterizovat, jakými nástroji tyto nálepky udělují. Po té jsem se snažil vysvětlit jakým způsobem je toto označování jedinců/jednání za extremistické prospěšné pro mocenské orgány a jak prostřednictvím interakce s takto označenými aktéry dochází ke konstrukci obrazu mocenských orgánů jako ochránců spořádaných občanů před hrozbou extremismu.

Po té, co jsem popsal proces tvorby „extremismu“ a jeho výhodnost pro mocenské orgány, se v následující kapitole zaměřím na analýzu diskurzu protiextremistické politiky, která je zaměřena právě proti aktérům sdílejícím extremistické etikety.

3. ANALÝZA DISKURZU PROTIEXTREMISTICKÉ POLITIKY V ČESKÉ REPUBLICE

V předcházející kapitole jsem vysvětlil, jak je skupinami morálních podnikatelů (viz Becker 1963: 147 – 163) utvářena obsahová náplň pojmu extremismus. V této kapitole se budu zabývat analýzou protiextremistické politiky v České republice, která je zaměřena proti nositelům extremistické nálepky.

Za metodologický nástroj mi v této kapitole bude sloužit analýza diskurzu, konkrétně obsahová analýza. Při analýze diskurzu je cílem výzkumníka prostřednictvím analýzy existujících textů/výroků na dané téma odhalit způsoby, jakými tyto texty/výroky utvářejí diskurzivní reprezentaci reality (Jorgensen, Phillips 2002: 21). V následující části práce se pokusím prostřednictvím analýzy textů/prohlášení, které jsou produkovány mocenskými orgány a nestátními aktéry, poukázat na to, jak „protiextremistický diskurz“ vede (mimo jiné) k posilování skupinové koheze mezi nositeli extremistické etikety, a na to, jak tento diskurz vede k utváření protektivního obrazu mocenských orgánů. K tomu, abych tohoto cíle dosáhl, jsem pro analýzu diskurzu protiextremistické politiky v České republice zvolil následující kritéria: zdůrazňování represivního postupu vůči extremistům; důraz na činnost mocenských orgánů směřující k ochraně občanů; vykreslování extremismu jako hrozby; aktivity vedoucí k posilování skupinové koheze mezi nositeli extremistické etikety.

V první části kapitoly se zaměřím na analýzu protiextremistické politiky, která je vytvářena a uplatňována mocenskými orgány. V další části pak stručně charakterizují iniciativy neziskových organizací a občanských hnutí, které směřují své aktivity na boj proti neonacismu.

3. 1. ANALÝZA DISKURZU PROTIEXTREMISTICKÉ POLITIKY FORMULOVANÉ MOCENSKÝMI ORGÁNY

V této části budu analyzovat protiextremistickou politiku, která je formována mocenskými orgány. Při této analýze budu vycházet z formálních deklarácí mocenských orgánů týkajících se problematiky extremismu. Konkrétně budu vycházet ze zpráv o extremismu vypracovávaných Bezpečnostní informační službou⁵¹, z výročních zpráv o extremismu vypracovávaných ministerstvem vnitra České republiky⁵², z dokumentů umístěných v archivu ministerstva vnitra⁵³, z informací dostupných na oficiálních stránkách policie české republiky⁵⁴, z usnesení vlády týkajících se extremismu⁵⁵ a z dokumentu „Strategie boje proti extremismu v roce 2009⁵⁶“. S ohledem na to, že se analýza diskurzu zabývá studiem významotvorných praktik (Wetherell 2001: 3), nebudu vycházet jen z oficiálních dokumentů, ale i z mediálních prohlášení zástupců mocenských orgánů a s jimi konaných rozhovorů.

Protiextremistickou politiku, která je utvářena mocenskými orgány, lze charakterizovat jako činnost, která je zaměřena „na monitoring, eliminaci, či přímý postih konkrétních projevů extremismu“ (Danics 2009: 25). Již z této definice lze odvodit represivní charakter této politiky. Potřebnost protiextremistické politiky akcentuje na svých internetových stránkách jak

---

⁵¹ K nahlédnutí zde: <http://www.bis.cz/zpravy-extremismus.html>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁵² K nahlédnutí zde: <http://www.mvcr.cz/clanek/vyrocnizpravyoextremismu.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁵³ K nahlédnutí zde: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/extremis/2001/opatreni.html>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁵⁴ Viz <http://www.policie.cz/>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁵⁵ K nahlédnutí zde:

<http://www.vlada.cz/scripts/modules/fulltext/fulltxt.php?searchtext=extremismus&lid=1&catid=2&subcateg=1&sort=rank&pg=1>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁵⁶ Ke stažení zde: <http://www.mvcr.cz/soubor/strategie-boje-proti-extremismu-v-roce-2009-pdf.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011. Tento dokument představuje aktuální podobu protiextremistické politiky formovanou mocenskými orgány. Novější dokument nebyl v době tvorby práce zpřístupněn.

policie, tak ministerstvo vnitra⁵⁷. Obě tyto instituce vykreslují extremismus jako hrozbu pro českou společnost⁵⁸. Tím, že mocenské orgány formují politiku, která je zaměřena na potlačení této hrozby, vytváří percepci státu jako ochránce spořádaných občanů, protože ten bojuje proti společensky nebezpečným elementům (srov. Gramsci 2006: 77). Tvorbou protiextremistické politiky se mocenské orgány profilují jako ochránci demokratických hodnot, jelikož extremisté představují opozici vůči demokratickému systému (Danics 2009: 21). Tvorbou této represivní politiky dále mocenské orgány posilují své postavení ve společenské hierarchii, poněvadž potlačováním nepřátelských sil uvnitř státu reprodukuje sebe sama (Habermas 2000: 72).

Konkrétní podobu protiextremistické politiky utváří ministerstvo vnitra, které spolupracuje s Bezpečnostní informační službou, Vojenským zpravodajstvím České republiky a policií. Tito aktéři pravidelně podávají ministerstvu vnitra zprávy o extremismu⁵⁹, na základě kterých je utvářena konkrétní podoba této politiky. Základním dokumentem, který určuje její podobu je „Strategie boje proti extremismu⁶⁰“. Tento dokument je každoročně vydáván⁶¹ ministerstvem vnitra a schvalován vládou. Do roku 2006 se protiextremistická politika zabývala primárně represivními

---

⁵⁷ Konkrétně tím, že uvádějí devět důvodů, proč bojují proti hnutím, která nesou extremistický label. Hrozba extremistů podle těchto institucí spočívá v tom, že extremisté: **1.** oslabují demokracii a mohou jí zničit **2.** nerespektují koncept základních lidských práv **3.** kazí České republice renomé v zahraničí **4.** narušují veřejný pořádek **5.** cíleně šíří strach mezi skupinami lidí, které nezapadají do jejich ideologie **6.** stojí za násilnými činy z nenávisti, včetně vražd **7.** v případě získání moci rozpoutají teror **8.** urážejí oběti totalitních režimů a oběti extremistické trestné činnosti **9.** zvládání extremistických akcí je nákladné. Vynaložené prostředky by bylo možné použít na skutečné a demokratické řešení problémů, které extremisté zneužívají ve své propagandě. Převzato z <http://www.policie.cz/clanek/informace-o-extremismu-v-cem-spociva-hrozba-extremismu.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁵⁸ Viz <http://www.policie.cz/clanek/informace-o-extremismu-v-cem-spociva-hrozba-extremismu.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011; <http://www.mvcr.cz/clanek/v-cem-spociva-hrozba-extremismu.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁵⁹ Viz <http://www.bis.cz/zpravy-extremismus.html>; <http://www.vzcr.cz/static/rocenky2007.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁶⁰ Ke stažení zde: <http://www.mvcr.cz/soubor/strategie-boje-proti-extremismu-v-roce-2009.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁶¹ Archiv těchto zpráv zde: <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011.

opatřeními, která byla namířena proti veřejným projevům extremismu⁶². S ohledem na skutečnost, že uplatňování pouze represivní strategie navozuje mezi extremisty pocit sdíleného osudu (Bjørge 2002: 10) a posiluje tak jejich skupinovou kohezi, došlo ze strany mocenských orgánů k reformulaci této politiky. To, že represivní forma protiextremistické politiky posiluje skupinovou kohezi v rámci neonacistické scény a následně způsobuje její aktivizaci, lze doložit faktem, že od roku 2006 prudce narůstaly veřejné aktivity neonacistických hnutí⁶³. Aktuální podoba protiextremistické politiky se kromě represe zaměřuje na vzdělávání veřejnosti, zapojování dalších státních a nestátních aktérů a na profesionalizaci aktérů, kteří jsou vykonavateli této politiky⁶⁴. Se změnou protiextremistické politiky⁶⁵ souvisí i přijetí jiné strategie ze strany policie. Od roku 2006 je součástí policejních složek přítomných na neonacistických veřejných akcích „antikonfliktní tým“⁶⁶. Cílem tohoto týmu je snižování konfliktního potenciálu účastníků těchto akcí⁶⁷. Policie se snažila vést dialog s účastníky extremistických

---

⁶² Viz „Strategie boje proti extremismu“ a „Zprávy o problematice extremismu na území České republiky“ za roky 1997 – 2006. Dostupné zde: <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011. Tuto skutečnost mi potvrdili i příslušníci policie, se kterými jsem vedl rozhovory.

⁶³ Převzato z příspěvku Jana Charváta „Současné aktivity na krajní pravici“, který byl přednesen na konferenci o extremismu konané dne 25. 10. 2010 na půdě Západočeské univerzity.

⁶⁴ Konkrétně se jedná o pět bodů, na které se protiextremistická politika zaměřuje. Těmito body jsou: **1.** Síla extremistů vychází z lidské nevědomosti. Jedinou možností, jak bojovat s jejich štvavou propagandou, je komunikace, otevřenost a nabízení alternativy. **2.** Poučení lidé si dokáží vytvořit obranné mechanismy vůči nebezpečným myšlenkám. Výhodnost demokratické alternativy musí vysvětlovat škola. **3.** Boj proti extremismu není jen záležitostí Ministerstva vnitra a policie, ale i dalších vládních i nevládních subjektů. Jenom spoluprací s nimi lze extremisty odsunout do role bezvýznamného hráče. **4.** Specialisté, kteří bojují proti extremismu, musí vědět, co mají dělat a dostat k tomu dostatečný prostor. Profesionalizace je výhodnější než paušální represe. **5.** Konkrétní pachatele trestné činnosti je nutné nekompromisně postihovat za efektivního využití stávajících prostředků a mechanismů. (Převzato z Strategie boje proti extremismu v roce 2009, str. 46)

⁶⁵ Tuto nově formulovanou protiextremistickou politiku charakterizoval (v té době) ministr vnitra Ivan Langer těmito slovy: „*Extremismus má živnou půdu v nevědomí, nedostatečné informovanosti a z toho plynoucího předkládání jednoduchých řešení. Nemůžeme se zaměřovat pouze na důsledky, ale musíme se více věnovat příčinám tohoto problému. Extremismus nemůže být tolerovanou součástí demokratické společnosti. Jsem přesvědčen, že nejlepším postupem v boji proti extremismu je nastavit mu v rámci demokracie jasné mantinely.*“ Převzato z <http://www.mvcr.cz/clanek/priorita-ministerstva-vnitra-boj-proti-extremismu.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁶⁶ Převzato z <http://www.policie.cz/clanek/preventivni-aktivity.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁶⁷ Převzato z <http://www.policie.cz/clanek/antikonfliktni-tymy-verbum-non-arma.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011.

veřejných akcí samozřejmě i před zavedením „antikonfliktních týmů“. Jejich zřízení ale zvýšilo efektivitu tohoto vyjednávacího procesu, poněvadž vyjednávání je jejich primární funkcí a členové tohoto týmu jsou speciálně školeni v taktice skupinového vyjednávání a psychologii⁶⁸.

Jednání policie na extremisticky zaměřených akcích je dále směřováno k ochraně spořádaných občanů a k represivnímu postupu směrem k extremistům⁶⁹. Díky tomu, že jsou aktivity policie při extremistických akcích směřovány k ochraně spořádaných občanů, dojde k zajištění očekávaných následků ze strany veřejnosti a tím k posílení legitimacy stávající mocenské hierarchie (Weber 1998: 166). Tímto postupem dále policie utváří obraz mocenských orgánů jako ochránců občanů před hrozbou extremistů. Součástí této nové policejní strategie pro boj s extremismem je přijetí zásady „*Low profile policing*“⁷⁰. Jejím smyslem je nasazování policejních jednotek na tyto akce v takové podobě, aby jejich přítomnost nevyvolávala negativní emoce u přihlížejících diváků⁷¹. Při užití Goffmanovy terminologie mohu tvrdit, že represivní složky „mocenského týmu“ v souladu s touto zásadou vyčkávají při těchto akcích v zadním regionu (Goffman 1999: 230).

Na konferenci o extremismu⁷² potvrdil pověřený zaměstnanec ministerstva vnitra skutečnost, že „díky represivním zásahům ze strany státu je neonacistická scéna destabilizována“ a „[že] ministerstvo vnitra očekává radikalizaci této scény po té, co tato scéna přebere rozsudky nad žháři

---

⁶⁸ Převzato z <http://www.policista.cz/clanky/reportaz/antikonfliktni-tym-606/>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁶⁹ Konkrétně lze postup policie při extremistických akcích shrnout do čtyř základních principů: **1.** Chránit slušné lidi. **2.** Bránit extremistům v jejich nelegálních aktivitách všemi zákonnými prostředky. **3.** Používat násilí jen minimálně. Zasahovat rychle a efektivně jen proti skutečným násilníkům. **4.** Využívat antikonfliktní týmy. (převzato z <http://www.policie.cz/clanek/preventivni-aktivity.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011.)

⁷⁰ Převzato z <http://www.policie.cz/clanek/preventivni-aktivity.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁷¹ Ibid.

⁷² Která se konala 25. 10. 2010 na půdě Západočeské univerzity v Plzni.

z Vítkova“⁷³. Toto prohlášení je v souladu s mým předpokladem, že represivní politika posiluje skupinovou kohezi uvnitř neonacistické scény, poněvadž represe posiluje pocit sounáležitosti mezi těmi, kteří jsou jí vystaveni (Ruggiero 2006: 63). Snahu o represivní působení mocenských orgánů vůči projevům extremismu potvrdil i náměstek primátora města Plzně Petr Náhlík, který tvrdil, že „magistrát vyvíjí maximální snahu k tomu, aby ohlášené extremistické akce preventivně zakázal“⁷⁴.

Protiextremistická politika formulovaná mocenskými orgány české republiky je tedy zaměřena na uplatňování represivních opatření směrem k nositelům extremistického labelu a na vzdělávací aktivity související s problematikou extremismu. S ohledem na skutečnost, že součástí této politiky jsou i aktivity nevládních aktérů⁷⁵, se zaměřím na charakteristiku jejich aktivit.

3. 2. ANALÝZA DISKURZU PROTIEXTREMISTICKÉ POLITIKY FORMOVANÉ NEVLÁDNÍMI AKTÉRY

Jedním z hlavních úkolů protiextremistické politiky by mělo být vyvíjení takových aktivit, které povedou ke snížení počtu jedinců, kteří budou vstupovat do hnutí označených za extremistická (Bjørge 2002: 3). Nástrojem pro toto snižování rekrutního potenciálu těchto hnutí je jejich veřejná diskreditace a zesměšnění (ibid. 6). Tyto aktivity snižující vstupní potenciál do extremistických hnutí nejčastěji utváří v České republice nezisková organizace Člověk v tísni⁷⁶. V roce 2006 spustil Člověk v tísni kampaň „Podporuj svého

---

⁷³ Převzato z příspěvku Michala Hořejšího „Aktivity ČR v boji proti neonacismu“, který byl přednesen na konferenci o extremismu konané na půdě Západočeské univerzity v Plzni dne 25. 10. 2010.

⁷⁴ Převzato z debaty s náměstkem primátora Petrem Náhlíkem, která se uskutečnila dne 15. 4. 2010 v rámci kurzu KAP/PA.

⁷⁵ Převzato z <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/extremismus.html>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁷⁶ Viz <http://www.clovekvtisni.cz/>, ověřeno k 20. 4. 2011.

nácka⁷⁷“, ve které se prostřednictvím videoklipu snaží vykreslit členy neonacistických hnutí jako jedince, kterým je třeba pomoci. Tato kampaň sklídila velký mediální ohlas a vedla k zesměšnění příznivců neonacismu, což samozřejmě snížilo rekrutní potenciál neonacistických hnutí (srov. Bjørge 2002: 6). Na tuto kampaň navázala organizace Člověk v tísni v roce 2008 spuštěním kampaně „NEOnáček. Chcete ho?⁷⁸“. Tato kampaň se zaměřuje na vydávání edukačních materiálů týkajících se problematiky neonacismu⁷⁹ na jedné straně. Na straně druhé bylo v rámci této kampaně natočeno několik videoklipů⁸⁰, které parodují „postiženou epistemologii“ (*crippled epistemology*) (viz Sunstein 2009: 108) členů neonacistických hnutí. Tato kampaň tak svým edukačním a zesměšňujícím charakterem přispívá k redukci jedinců vstupujících do těchto hnutí (srov. Bjørge 2002: 6). Dalším faktorem, který vede k negativnímu vykreslení extremistické scény, je samotný způsob, kterým média o extremismu informují. Na základě studie „Obraz pravicového extremismu v českých médiích“⁸¹ je patrné, že média informují o pravicovém extremismu negativně, což může vést ke snižování rekrutního potenciálu neonacistických hnutí. Na druhou stranu toto negativní vykreslování extremismu se na stávajících členech těchto hnutí projevuje spíše posilováním jejich skupinové koheze (Bjørge 2002: 4). Výše charakterizovaná činnost nevládních organizací probíhá často ve spolupráci s mocenskými orgány.

V České republice dále působí hnutí Antifa⁸². Část aktivit tohoto hnutí odpovídá výše charakterizovaným snahám o diskreditaci a zesměšnění

---

⁷⁷ Pilotní videoklip této kampaně ke shlédnutí zde: <http://www.youtube.com/watch?v=Kt46GI0U4P4>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁷⁸ Viz <http://www.chcetehe.cz/>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁷⁹ Viz *Bulletin o podobách pravicového extremismu (nejen) v České republice*, dostupné online na: http://www.chcetehe.cz/content/wp-content/neonacek_c3.pdf, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁸⁰ Tyto videoklipy jsou ke shlédnutí zde: <http://www.youtube.com/watch?v=VZur7iuxZog>; http://www.youtube.com/watch?v=F_n2BZCfHZ4&feature=related; <http://www.youtube.com/watch?v=hfLCifGFaLE>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁸¹ Zadavatelem této studie byla společnost Open society fund Praha v roce 2010. Studie ke stažení zde: http://www.osf.cz/download/files/extremismus_brozura.pdf, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁸² Viz <http://www.antifa.cz/>, ověřeno k 20. 4. 2011.

neonacistických hnutí⁸³. Další část aktivit tohoto hnutí směřuje k fyzické konfrontaci členů neonacistických hnutí. Vzhledem k tomu, že napadení ze strany členů Antifa může navozovat v neonacitech pocit sdíleného osudu (Bjørge 2002: 10), mohu tvrdit, že aktivity tohoto hnutí vedou spíše k posílení skupinové koheze v rámci neonacistické scény, než k jejímu efektivnímu potlačování.

3. 3. SUMARIZACE KAPITOLY

V této části práce jsem se věnoval analýze protiextremistické politiky v České republice. Domnívám se, že tato politika není utvářena a uplatňována pouze mocenskými orgány, ale i nestátními organizacemi a občanskými hnutími. V českém protiextremistickém diskurzu převládají v současné době dvě hlavní tendence.

První tendencí je snaha snižovat počet jedinců, kteří vstupují do extremistických organizací. Tato snaha je realizována prostřednictvím osvětových kampaní a kampaní, které mají za cíl zesměšnit extremistická hnutí. Tyto nástroje se ukázaly jako efektivní nástroj pro snížení počtu jedinců, kteří se chtějí k těmto hnutím připojit (Bjørge 2002: 6). Na stávající členy neonacistických hnutí ale tyto kampaně působí tak, že posilují jejich skupinovou kohezi (ibid. 4).

Druhou tendencí je pak represivní přístup vůči extremistům/extremistickým hnutím ze strany mocenských orgánů (a hnutí Antifa). Tento přístup pak posiluje skupinovou kohezi uvnitř neonacistické scény. To následně vede k aktivizaci v rámci této scény, která ústí v pořádání veřejných akcí, jejichž analýzou se budu zabývat v následující kapitole.

---

⁸³ Viz například: <http://www.antifa.cz/content/big-neo-nazi-crib>; <http://www.antifa.cz/content/novy-ideologicky-koncept-%C4%8Deskych-neonacist%C5%AF>; <http://hahaha.antifa.cz/>, ověřeno k 20. 4. 2011.

4. ANALÝZA NEONACISTICKÝCH VEŘEJNÝCH UDÁLOSTÍ

V následující části práce se budu zabývat analýzou veřejných akcí, které jsou organizovány neonacistickými hnutími. Zaměřím se na to, jak různí aktéři (zejména zástupci mocenských orgánů, médií a neonacisté) těchto spektaklů navozují situační definici a na to, jakým způsobem zde dochází k reprodukci obrazu státu jakožto ochránce občanů.

Data potřebná k tvorbě této části jsem získával zúčastněným pozorováním na demonstraci konané 24. dubna 2010 v Plzni, dále nezúčastněným pozorováním neonacistických demonstrací ze dne 17. listopadu 2008 v Janově a 12. března 2011 v Novém Bydžově a sledováním mediálních prezentací těchto akcí, dále nestrukturovanými/polostrukturovanými rozhovory, které jsem prováděl s cca dvaceti příslušníky státní/městské policie.

Na tyto události budu nahlížet z perspektivy symbolického interakcionismu, konkrétně z dramaturgického pohledu Ervinga Goffmana. Výstupy ze zúčastněného pozorování doplním o data získaná nezúčastněným pozorováním neonacistických demonstrací v Janově ze dne 17. listopadu 2008 a v Novém Bydžově ze dne 12. března 2011. Tyto tři akce jsem vybral pro svoji analýzu proto, že každá z těchto akcí měla odlišný průběh. Demontrace v Plzni byla rozpuštěna ze strany mocenských orgánů a proběhla bez konfliktů. Při demonstraci v Janově došlo k eskalaci násilí ze strany neonacistů. Demontrace v Novém Bydžově může sloužit jako příklad nezvládnutého policejního zákroku, kdy policejní složky použily silové donucovací prostředky proti „týmu anti-demonstrantů“. Analýzou těchto tří veřejných akcí chci podložit tvrzení, že prostřednictvím těchto akcí dochází ke konstrukci obrazu státu jako entity která chrání spořádané občany a udržuje veřejný pořádek.

4. 1. PLZEŇSKÁ DEMONSTRACE ZE DNE 24. DUBNA 2010

Tato demonstrace byla plánována jako pochod, který začne u Obchodního centra Plaza a odtud se pak účastníci měli vydat směrem na Náměstí republiky, kde byly naplánovány proslovy účastníků demonstrace. Tuto akci svolalo hnutí Autonomní nacionalisté a jejím účelem mělo být vyslovení podpory neonacistům, kteří jsou ve výkonu trestu⁸⁴

Z hlediska „neonacistického týmu“⁸⁵ mohu za fasádu této akce označit symbolicky zvolené datum a místo konání této akce. Datum akce odpovídalo datu narození Adolfa Hitlera, který se narodil 20. dubna. Místo zvolené pro začátek demonstrace lze také vykládat jako symbolické, jelikož obchodní centrum Plaza patří izraelské firmě a v jeho blízkosti byl nalezen židovský hřbitov. Díky těmto skutečnostem tedy fasáda akce byla v souladu s Goffmanovým tvrzením, že „[fasáda] slouží ustáleným a obecným způsobem k výkladu situace pro ty, kdo představení sledují“ (Goffman 1999: 29). Tímto způsobem neslouží fasáda pouze divákům, ale i samotným účastníkům akce. Jelikož se jednalo o pochod, tak zvolená scéna této události byla dynamická.

Za přední region „neonacistického týmu“ mohu označit prostory před Obchodním centrem Plaza, jelikož zde bylo místo počátku konání akce a účinkující nacházející se v tomto prostoru svojí samotnou přítomností sehrávali plánované divadlo (jak pro přímé účastníky akce, tak pro přítomná média). Odtud tedy probíhala interakce směrem k obecenstvu, což je jedním z hlavních definičních znaků předního regionu (Goffman 1999: 108). Z hlediska „mocenského týmu“ tvořila přední region celá trasa plánovaného pochodu. Po celé trase pochodu bylo rozestavěno kolem pětiset policejních

---

⁸⁴ Převzato z <http://www.nerasismu.cz/nase-clanky/z-domova/report-z-demonstrace-proti-pochodu-autonomnich-nacionalistu-v-plzni>, ověřeno k 20. 4. 2011.

⁸⁵ Rozdělení týmů přítomných na této demonstraci viz výše.

těžkooděnců, jejichž interakce s publikem/„neonacistickým týmem“ spočívala už jen v jejich samotné přítomnosti a početní převaze. Z na první pohled zřejmé početní převahy⁸⁶ policistů mohu vyvodit několik tvrzení, která jsou v souladu s mojí výzkumnou otázkou o reprodukci protektivního obrazu státu prostřednictvím takovýchto akcí.

První tvrzení představuje fakt, že primární funkcí této, na první pohled zřejmé, převahy „mocenského týmu“ nad „týmem neonacistickým“ je snaha zastrašit^{87,88} neonacisty (což mi potvrdilo několik dotazovaných těžkooděnců) a tím tak předcházet potenciálním konfliktům a nepokojům.

Jelikož těžkooděnci měli na první pohled viditelnou početní převahu, lze tuto skutečnost označit jako demonstraci síly (Tilly 2006: 170) ze strany mocenských orgánů. Z tohoto pohledu byla tato policejní převaha důsledkem skutečnosti, že od příslušníků jisté (kulturní, sociální, subkulturní) skupiny podvědomě očekáváme jistý typ chování (Goffman 1997b: 74). Mocenské orgány tedy předpokládaly možnost násilného chování ze strany demonstrantů, což je umocněno skutečností, že skupiny jsou agresivnější než jedinci, kteří je tvoří (Sunstein 2009: 16). Předpoklad vyvolání násilností ze strany „neonacistického týmu“ také podtrhuje skutečnost, že neonacistická hnutí jsou společností vnímána jako zájmové skupiny, u kterých je použití násilí považováno za standardní strategii prosazování jejich zájmů⁸⁹ (srov. Valterová 2009: 10).

Jelikož „touha po klidu [zahrnující touhu po ochraně] svádí lidi k tomu, aby byli poslušní společné moci“ (Hobbes 1941 [1651]: 138), mohu z tohoto

---

⁸⁶ Kdy policistů bylo na této akci přítomno minimálně pět set a samotných účastníků demonstrace jen okolo stovky (i přes to, že před konáním akce bylo avizováno, že dorazí přes 300 radikálů).

⁸⁷ Mimo samotné převahy působil jako odstrašující faktor i výběr přítomných těžkooděnců. Konkrétně mám na mysli skutečnost, že všichni přítomní těžkooděnci byli tvořeni vysokými muži, jejichž výšku ještě umocňovala „brnění“, která měli na sobě.

⁸⁸ Stejnou funkci měla i přítomná policejní kavalerie.

⁸⁹ To znamená, že o vhodnosti použití násilí se v rámci této skupiny nevedou diskuze a s použitím násilí není v této skupině spojen negativní etický/morální kodex (Valterová 2009: 10)

tvrzení vyvodit druhý závěr. A sice, že latentní funkcí této početní převahy může být skutečnost, že „mocenský tým“ tím dává signál občanům, že nestrpí jakékoli porušování veřejného pořádku a bezpečnosti ze strany demonstrujících. Vysláním tohoto signálu veřejnosti tak stát, prostřednictvím přítomných represivních jednotek, utváří svůj obraz jakožto ochránce spořádaných občanů. Skrze vyslání tohoto signálu také upozorní občany, kteří by se chtěli přidat k extremistickým hnutím (popřípadě porušovat veřejný pořádek a bezpečnost), na skutečnost, že proti nim dokáže efektivně zasáhnout. To pak může vést ke snížení rekrutního potenciálu těchto hnutí (srov. Bjørge 2002: 13 – 15).

Třetím tvrzením je skutečnost, že na vymezení přítomných týmů je možno nahlížet z optiky Carla Schmitta. Tyto týmy a jejich vnímání diváky (i jimi samotnými) pak lze rozdělit podle dichotomie přítel versus nepřítel, jež představuje politické rozlišení, ze kterého lze vyvozovat motivy a jednání (Schmitt 2007 [1932]: 26). Z tohoto pohledu je v očích diváků (a „mocenského týmu“) nepřítel reprezentován „týmem neonacistů“. Tím, že se stát (prostřednictvím „mocenského týmu“) vymezuje vůči příznivcům totalitárního režimu (což je motiv jednání odvozený z dichotomie přítel versus nepřítel) projevuje se jako zastánce demokratických hodnot a tím tak zpětně podepírá stávající hodnotovou hierarchii (Keller 2003: 77).

Slovy Charlese Tillyho mohu tvrdit, že samotná přítomnost uniformovaných policistů slouží jako demonstrace síly, protože uniforma odlišuje policisty od přítomných diváků a upozorňuje na přítomnost moci (Tilly 2006: 202). Aniž by tedy těžkooděnci jakkoli zasahovali, tak již svojí přítomností napomáhali k prevenci konfliktů a konstruovali obraz státu jako entity, která je založena na demokratických hodnotách a dokáže zajistit bezpečnost spořádaných občanů.

Jelikož tato akce neměla statickou scénu, můžeme z hlediska „týmu neonacistů“ označit za zadní region parkoviště před Obchodním centrem Plaza, kde před začátkem akce postávaly separátní skupinky demonstrantů. Ty se těsně před začátkem demonstrace spojily před OC Plaza. Zadní region z pohledu tohoto týmu tedy zanikl ihned po začátku pochodu a z hlediska předkládané práce byla jeho existence marginální. Z hlediska mé práce je zajímavé blíže se podívat na zákulisí „mocenského týmu“. Zadní region tohoto týmu se nacházel v jedné z bočních ulic a na prostranství zhruba pět set metrů od místa srazu demonstrantů. Zde se nacházelo třináct obrněných policejních dodávek, transportér a dalších (cca) sto těžkooděnců. Zde shromáždění těžkooděnci ještě nebyli v „plné zbroji“⁹⁰ a jejich chování bylo uvolněné⁹¹, což je v souladu s tvrzením, že v zadním regionu převažují neformální vzorce chování (Goffman 1999: 126). Tento region nebyl, dle Goffmanova (ibid. 113) tvrzení, skryt před pohledy obecnostva. Na to, že zadní region nebyl opticky izolován od obecnostva lze nahlížet z různých pohledů.

Nejjednodušším vysvětlením je skutečnost, že tento region byl vytvořen ad hoc a na takovém místě, které bylo ideální z hlediska infrastruktury, požadovaného prostoru pro zaparkování dodávek a transportéru a z hlediska časové dostupnosti těchto prostředků k místu demonstrace. Z tohoto pohledu tedy optická izolace byla pro „mocenský tým“ irelevantní a důležité byly výše zmíněné faktory.

Skutečnost, že tyto prostory byly vystaveny očím publika má, dle mého soudu, i skrytou funkci. Touto funkcí je, obdobně jako u výše popsané početní převahy těžkooděnců, manifestace síly mocenského týmu, která je přístupná jak obecnostvu, tak účastníkům demonstrace. Tím opět „mocenský tým“ předchází porušování zákona ze strany demonstrantů, jelikož „zjevná

---

⁹⁰ Tím mám na mysli skutečnost, že na sobě neměli oblečeny všechny komponenty svých brnění.

⁹¹ Například se mezi sebou bavili, pokušovali nebo si „hráli“ s mobilními telefony.

schopnost způsobit poškození nahrává moci víc, než sám akt poškození“ (Tilly 2006: 44). Z tohoto pohledu tak lze interpretovat „viditelnost“ zadního regionu jako intervenci „mocenského týmu“ za účelem redukce násilného potenciálu demonstrantů, což je jedním z prostředků vedoucích k redukci násilí (ibid. 18), které může při takovémto druhu veřejných akcí propuknout.

Snahu předcházet eskalaci násilí na této akci dokládá i přítomnost policejního „antikonfliktního týmu“, jehož členové byli od ostatních přítomných policistů odlišeni barevnými vestami⁹². Podle slov členů tohoto týmu, spočívá jejich hlavní funkce v podávání informací účastníkům demonstrace/divákům, v upozorňování aktérů demonstrace na možná protiprávní jednání a v jednání se sdělovacími prostředky. Členové tohoto týmu byli ve dvoučlenných skupinkách jak mezi obecnstvem, tak i v řadách demonstrantů. Manifestní funkcí tohoto týmu tedy je prevence vypuknutí násilí.

Tato prevence eskalace násilí se jeví z hlediska legitimacy mocenských orgánů důležitá. I přesto, že rozhodujícím prostředkem politiky je násilí (Weber 1998: 289), tak právě jeho prevence posiluje legitimitu stávající společenské hierarchie. Předcházením vypuknutí násilí a tím i nutnosti intervence policie, se stát také vyhne posílení skupinové koheze neonacistů, protože použití politického násilí posiluje skupinovou kohezi mezi těmi, kteří jsou mu vystaveni (srov. Ruggiero 2006: 63).

Pokud shrnu závěry z pozorování zadního regionu „mocenského týmu“, tak dojdou k následujícímu tvrzení. Díky viditelné vybavenosti zákulisí tohoto týmu dávají mocenské orgány, jakožto držitel monopolu užití fyzické moci, tuto svoji monopolní moc na obdiv jak divákům, tak samotným aktérům demonstrace. Ostentativní demonstrací své síly tak mocenské orgány snižují

---

⁹² Někteří členové tohoto týmu nebyli uniformovaní, čímž se snažili navodit neformální dojem při jednání s objekty jejich zájmu.

konfliktní potenciál přítomný na akcích tohoto typu. To vede k legitimizaci (případně k posílení legitimacy) stávající společenské hierarchie, jelikož „ta [legitimita] může být garantována očekáváním specifických následků“ (Weber 1998: 166). Předpokládám, že v tomto případě je očekávaným (ze strany veřejnosti) následkem nenásilný průběh demonstrace, případně profesionálně zvládnutý zásah policie. V případě, že by násilí propuklo, symbolizuje vybavenost tohoto regionu schopnost mocenských orgánů rychle a účinně toto násilí potlačit, což opět posiluje jejich legitimitu, jelikož cílem poslušnosti občanů je zajištění jejich ochrany ze strany státu (Hobbes 1941 [1651]: 249).

Z výše podané charakteristiky předních/zadních regionů nacházejících se na této akci je patrné, že se mezi nimi nenacházela spojovací chodba nebo optická překážka, jak předpokládá E. Goffman (1999: 114). Při tomto typu akcí není nezbytně nutné, aby bylo jeviště a zákulisí opticky odděleno a proto se zde tedy nevyskytovala spojnice mezi nimi. Z pohledu „mocenského týmu“ se ukázalo potenciálně prospěšným nechat zadní region přístupný očím diváků/demonstrantů (viz výše).

Po charakteristice jeviště a zákulisí dvou hlavních týmů přítomných této demonstraci⁹³ se blíže podívám na samotný průběh této demonstrace. Samotná demonstrace začala s hodinovým zpožděním a trvala zhruba deset minut. Poté byl průvod ze strany magistrátu ukončen⁹⁴.

Na místě začátku demonstrace se nacházelo velitelství „mocenského týmu“. Tím mám na mysli, že se zde nacházela dodávka s monitorovacím systémem a velitel policistů, který měl jejich zákrok na této akci na starost. Zhruba pět minut před začátkem pochodu se spojily skupinky neonacistů

---

⁹³ Resp. tyto týmy sehrávají hlavní roli při všech spektakulárních neonacistických akcích.

⁹⁴ Viz <http://www.novinky.cz/domaci/198487-pochod-neonacistu-v-plzni-byl-rozpusten-po- nekolika-minutach.html>, ověřeno k 20. 4. 2011.

postávající v zadním regionu a utvořily tak region přední. Na to reagovala policie tím, že těžkooděnci, kteří se nacházeli v zákulisí vstoupili na scénu a obstoupili vytvořený průvod demonstrantů⁹⁵. Poté se průvod demonstrantů obalený těžkooděnci vydal po magistrále směrem k Náměstí republiky.

Část těžkooděnců obalujících průvod byla vybavena kamerami a průběh pochodu nahrávala. Průběh demonstrace byl zaznamenáván i z monitorovací dodávky policie a samozřejmě také ze strany „mediálního týmu“. Jelikož si žádný z účastníků pochodu nemohl být jistý tím, že v dané chvíli není jeho činnost monitorována a zaznamenávána, naplňoval dohled nad účastníky demonstrace kritéria panoptické moci, jakožto moci jejíž přítomnost je zjevná těm, na které je uplatňována, ale je jimi neověřitelná (Foucault 2000: 282). Zaznamenávání průběhu demonstrace slouží k tomu (což mi potvrdili dotazovaní policisté), aby poskytlo případné důkazy v případě, že dojde k porušení zákona ze strany demonstrujících a umožňuje transparentní vyšetřování případného policejního zákroku. Z povahy panoptického dohledu vyplývá, že takto uplatňovaný dozor zefektivňuje výkon moci (ibid. 288) a snižuje možnost eskalace násilí ze strany demonstrantů.

Po té, co průvod ušel zhruba 60 metrů, byl policií zastaven. Policie, za mohutného protestování demonstrujících a zájmu médií⁹⁶, vytáhla z demonstrujícího davu tři neonacisty, které odvedla k přistaveným antonům. Chvíli po té předstoupil před demonstranty starosta třetího plzeňského městského obvodu⁹⁷, ukončil průvod a vyzval demonstrující k tomu, aby se

---

⁹⁵ Na této části těžkooděnců lze ilustrovat tvrzení, že chování aktérů v předním/zadním regionu je odlišné (Goffman 1999: 126). Před začátkem samotné demonstrace se těžkooděnci v zákulisí chovali uvolněně a neformálně, ale zde již modifikovali své chování a role (Mills 2008 [1924]: 174) a hráli svoji roli jakožto strážců pořádku a bezpečnosti občanů.

⁹⁶ Na členech „mediálního týmu“ byla patrná radost z toho, že „už se konečně něco děje“, tedy z toho, že konečně mají použitelný materiál pro tvorbu reportáže..

⁹⁷ Převzato z http://plzensky.denik.cz/zpravy_region/strobach-dostali-lekci-doufam-ze-se-uz-nevrati.html, ověřeno k 20. 4. 2011.

pokojně rozešli. Když jsem zjišťoval, proč došlo k ukončení pochodu a rozpuštění jeho účastníků, tak mi členové antikonfliktního týmu a magistrátu poskytli vysvětlení, že část protestujících na sobě měla oblečení s rasistickou/nacistickou symbolikou. Z pohledu Goffmanovy sociální teorie mohu tvrdit, že tím, že někteří demonstrující měli oblečení s takovouto symbolikou, vypustili destruktivní informace (Goffman 1999: 140) a nedodrželi základní atributy týmové spolupráce, kterými jsou loajalita, obezřetnost a ukázněnost v rámci týmu (ibid. 209). To tedy podporuje tvrzení, že „při týmovém představení má každý člen týmu možnost celé představení znemožnit“ (ibid. 85).⁹⁸

Zde se na chvíli zastavím nad tím, jaké závěry mohu z tohoto ukončení demonstrace vyvodit. Esence demonstrací spočívá dle Ch. Tillyho v několika skutečnostech. Demonstrace spočívá ve shromáždění lidí na veřejném (ideálně symbolickém) místě, v projevování podpory politickému stanovisku a ve sdělení kolektivního odhodlání prostřednictvím disciplinovaného jednání v jednom prostoru (Tilly 2006: 197). Demonstrace tak „oznamují, že na [politickou] scénu vstoupil propojený soubor lidí, kteří jsou ochotni jednat jako celek“ (ibid. 198). Ukončením této demonstrace se tedy stát prostřednictvím schmittovské logiky (Schmitt 2007 [1932]) vymezil vůči nepříteli, kterého zde reprezentují demonstrující neonacisté. Jelikož protestující neonacisté projevovali podporu totalitárních myšlenek a někteří svým oblečením propagovali nepřátelství vůči jiným skupinám ve společnosti, došlo k zásahu mocenských orgánů, které tuto propagaci ukončily. Tím se vymezily vůči šíření nenávistných myšlenek společností a postavily se na stranu obrany stávajícího demokratického uspořádání. Dále tímto činem daly

---

⁹⁸ To, že si někteří účastníci akce vzali oblečení s rasistickou/nacistickou symbolikou lze interpretovat i tak, že usilovali o to, aby byla demonstrace rozpuštěna. Jelikož represivní reakcí, která následovala ze strany „mocenského týmu“, lze směrem dovnitř neonacistické scény (a nerozhodnutým občanům) poskytnout negativní interpretaci zásahu „mocenského týmu“ a tím tak postavit protestující neonacisty do rolí obětí.

na srozuměnou, že nestrpí tendence, které povedou k porušování společnosti daných hodnot a norem, jelikož jedinci vyhledávají život v nomickém světě (Habermas 2000: 149).

Po deklarování ukončení demonstrace ze strany mocenských orgánů se začali její účastníci rozcházet. „Mocenský tým“ i přesto zůstal v pohotovosti a průběh rozchodu demonstrantů monitoroval policejní vrtulník. Jeho funkcí bylo upozornit přítomné policisty na to, kdyby se někde demonstranti začali opět sdružovat. Část policistů (z čehož někteří byli v civilu) hlídala boční ulice, kterými se demonstranti rozcházeli z místa konání akce. Díky přítomnosti policejní helikoptéry a policistů v civilu lze i proces po ukončení demonstrace chápat jako panoptický výkon moci (srov. Foucault 2000: 282). Skutečnost, že policie zůstala na místě demonstrace i po jejím ukončení a monitorovala její účastníky, opět přispívala k tvorbě obrazu státu jakožto zajišťovatele veřejného pořádku.

Na faktu, že byl pochod ukončen ze strany mocenských orgánů mohu demonstrovat skutečnost, že u různých aktérů se liší jejich definice situace (Keller 2007: 84). Protestující neonacisté definovali tuto situaci, jako protiprávní akt, který jim upírá právo se shromažďovat⁹⁹. Přihlízející a anti-demonstranti zase chápali tuto skutečnost jako zásah státu proti vyznavačům totalitární ideologie¹⁰⁰. Situační definice „mocenského týmu“ vycházela z toho, že legitimně ukončil demonstraci, na které docházelo k propagaci rasismu/neonacismu (viz výše) a tím tak posílil legitimitu stávajícího společenského uspořádání, jelikož ta je dána tím, že společnost očekává prostřednictvím svých zájmů specifické následky (Weber 1998: 166). Ze strany

---

⁹⁹ Což demonstrovali skandováním hesel „Policejní stát“ a „Svobodu projevu“

¹⁰⁰ Viz <http://www.nerasismu.cz/nase-clanky/z-domova/report-z-demonstrace-proti-pochodu-autonomnich-nacionalistu-v-plzni>, ověřeno k 25. 3. 2011 ; <http://www.antifa.cz/content/ns-cirkus-opet-v-plzni>, ověřeno k 20. 4. 2011.

společnosti je takovýmto očekávaným následkem právě netolerance mocenských orgánů k projevům rasismu/neonacismu.

Pro úplnost analýzy této demonstrace se ještě stručně zaměřím na ostatní přítomné týmy a na jejich činnost v průběhu tohoto spektaklu.

„Mediální tým“ byl na této akci zastoupen přenosovým vozem České televize, týmem regionální televize ZAK a množstvím fotografů. Primární úloha tohoto týmu spočívá v tom, že zprostředkovává události, které se zde odehrávají, velké části obyvatelstva. Poskytuje tak obyvatelstvu obraz mocenských orgánů, které svým chováním usilují o ochranu spořádaných občanů. Jelikož stát zajišťuje, aby jedinci byli co nejméně vystaveni nebezpečí (Foucault 2009: 72), napomáhají tak média k posilování legitimacy jeho existence. Toto tvrzení mohu vhodně ilustrovat na příkladu rozhovoru, který poskytla členka antikonfliktního týmu médiím po deklarování ukončení demonstrace. Členka tohoto týmu v rozhovoru médiím řekla, že „demonstrace proběhla bez problémů [ze strany „mocenského týmu]“, a „[že] policie zůstane na místě a bude monitorovat situaci až do pozdních večerních hodin“. Tím tedy pomocí médií reprodukovala obraz státu jako entity, která při zajišťování bezpečnosti neponechá nic náhodě, jelikož ochrana obyvatel je cílem jejich poslušnosti (Hobbes 1941 [1651]: 249).

Díky skutečnosti, že identita jedinců je formována v kontrastu k „těm druhým“ (Eriksen 2007: 17), napomáhají média k posilování pospolitosti mezi spořádanými občany, jelikož vykreslují „neonacistický tým“ jako „ty druhé“, kteří reprezentují nepřátele demokratických hodnot. Tato skutečnost je patrná na faktu, že největší zájem „mediálního týmu“ vzbudilo vytažení dvou neonacistů z masy protestujících a akt ukončení demonstrace (viz výše). Pocit pospolitosti mezi spořádanými občany je pak posilován existencí určité míry zločinnosti (Durkheim dle Ruggiero 2006: 47), kdy zločinnost je v tomto

případě reprezentována existencí antidemokratických hodnot, které vyznávají účastníci demonstrace.

„Mediální tým“ tedy při těchto akcích slouží jako prostředník, který zprostředkovává dění na těchto akcích široké veřejnosti. Skrze média distribuují zástupci mocenských orgánů informace, které jsou pro ně výhodné (Altheide 2002: 12). Zprostředkováváním dění z těchto akcí také mohou média posílit participaci občanů na společenském životě, protože extremismus může působit v demokratické společnosti jako apel na angažovanost společenských skupin a jednotlivců (Čermák 1998: 26).

Dalším týmem přítomným na této akci je „tým přihlížejících“. Dle mnou využívané Goffmanovy terminologie je možné tento tým označit za diváky¹⁰¹ (Goffman 1966: 155), na které je směřováno představení, které sehrává „mocenský tým“ spolu s „týmem neonacistickým“. „Tým přihlížejících“ splýval s „týmem anti-demonstrantů“, jelikož velká část přítomných diváků přišla vyjádřit svůj nesouhlas s extremistickou demonstrací. Přihlížející se nacházeli po celé plánované trase pochodu. Největší skupina přihlížejících byla přítomná před Obchodním centrem Plaza, kde se nacházel přední region „neonacistického týmu“. Z pohledu této práce je zajímavou skutečností, že mezi diváky/anti-demonstranty se nacházela skupina členů (v té době vládní politické strany) Strany zelených a (v té době) ministr pro lidská práva Michal Kocáb. Protože extremismus je „takové pojetí politiky, ve kterém je politický konflikt prezentován jako boj mezi „lidským“ a „nelidským“ (Bělohradský 1999: 63), můžeme přítomnost členů Strany zelených a Michaela Kocába chápat jako jejich vymezení proti „nelidským extremistům“. Toto vymezení můžeme interpretovat i tak, že vymezením proti extremistům se mocenské

---

¹⁰¹ Díky přítomnosti „mediálního týmu“ netvořil skupinu diváků pouze „tým přihlížejících“, ale hypoteticky celá česká veřejnost.

orgány¹⁰² hlásí k demokratickým hodnotám a tím legitimizují současnou společenskou hierarchii (Keller 2003: 77). Díky tomu, že prostřednictvím veřejných spektaklů usilují jejich pořadatelé o mystifikaci diváků (ibid. 82), mohu tvrdit, že přítomné skupiny přihlížejších a anti-demonstrantů dávaly svých chováním¹⁰³ najevo, že mystifikaci předkládané protestujícími extremisty neuvěří. Největší skupinu anti-demonstrantů tvořili členové iniciativy „Mládež proti neonacismu“, kteří se nacházeli na plánované trase pochodu, ale kvůli faktu, že byl pochod ukončen, nedošlo mezi nimi a extremisty k interakci.

Jak jsem již zmiňoval, po ukončení demonstrace monitoroval situaci policejní vrtulník a policisté (část v civilu) dohlíželi na dění v přilehlých ulicích. Jelikož veřejná moc zasahuje v míře, která je dána principem užitečnosti (Foucault 2009: 52), takřka ihned po ukončení demonstrace došlo ke stažení přítomných těžkooděnců, kavalerie a těžké policejní techniky a došlo k obnovení normálního fungování magistrály, na které byl po dobu demonstrace zastaven provoz. Okamžitým stažením silových jednotek policie po ukončení demonstrace, se tedy mocenské orgány vyhnuly tomu, aby v přihlížejších vzbudily pocit jakési „pře-manifestace“ síly, a tomu, aby nebyly kritizovány za zbytečné „zdražování“ zákroku tím, že tyto složky nestáhne ve chvíli, kdy už jejich přítomnost není potřebná.

V analýze této demonstrace jsem se snažil popsat způsoby a techniky, kterými přítomné mocenské orgány v kooperaci se sdělovacími prostředky konstruují obraz státu, jakožto ochránce občanů¹⁰⁴, jelikož ten usiluje o to,

---

¹⁰² Jelikož v době demonstrace byla Strana zelených parlamentní stranou a Michal Kocáb byl ministrem pro lidská práva.

¹⁰³ Například pomocí transparentů a skandováním proti nacistickým hesel.

¹⁰⁴ Zde mi přijde zajímavé udělat malou vsuvku a z hlediska „mocenského týmu“ krátce porovnat tuto demonstraci s demonstrací odborářů, která se konala 8. prosince 2010 taktéž v Plzni. Na tuto demonstraci přišlo cca sto lidí vyjádřit svůj nesouhlas s plánovanou ekonomickou reformou. Na průběh demonstrace dohlíželo osm příslušníků městské policie. Diskrepanci v počtu členů represivních jednotek na těchto akcích (i přes to, že počet demonstrantů byl takřka stejný) si vysvětlují tím, že prostředkem moci je

aby se stal protektorem nad společností (Čermák 1998: 20). Na této demonstraci nedošlo k vypuknutí násilí a její samotný průběh/rozpuštění proběhl bez komplikací. V následující podkapitole se budu věnovat analýze události, na které došlo ze strany protestujících extremistů k eskalaci násilí.

4. 2. „BITVA O JANOV“ ZE DNE 17. LISTOPADU 2008

Demonstrace neonacistů, která vstoupila do podvědomí veřejnosti jako „Bitva o Janov“ byla jednou z nejmasivnějších neonacistických akcí v historii České republiky. Této události předcházely mítinky Dělnické strany ze dne 4. října 2008, která vyslala na sídliště Janov členy svých „ochranných sborů“¹⁰⁵. Tyto „ochranné sbory“¹⁰⁶ reprezentují jakousi domobranu, která měla suplovat úlohu policie na janovském sídlišti. Proti přítomnosti „ochranných sborů“ se postavilo zhruba sedmdesát¹⁰⁷ místních Romů a „ochranné sbory“ z Janova vytlačilo. Na to reagoval místopředseda Dělnické strany tak, že místním pohrozil odvetou ze strany DS¹⁰⁸. Touto odvetou tedy měla být níže analyzovaná neonacistická akce. Následnou akci svolala neonacistická organizace Národní odpor a účastnili se jí stoupenci Dělnické strany a členové hnutí Autonomní nacionalisté (Reichová 2009). Akce byla pořadatel

---

zajištění souhlasu ze strany občanů (Mills 2008 [1959]: 48) a manipulace s tímto souhlasem. Kdyby došlo k nasazení těžké policejní techniky na tuto akci, tak by tím stát mohl oslabit souhlas [legitimitu], který mu poskytují jeho občané. Tím, že mocenské orgány nasazují na akce pořádané neonacisty nepoměrně větší počet represivních složek, napomáhají k tomu, aby se společností šířil pocit strachu před neonacisty a jimi pořádanými akcemi. To potvrzuje moji argumentaci, jelikož strach je součástí sociální kontroly (Altheide 2002: 13). Mocenské orgány tak mohou konstruovat obraz státu jakožto ochránce bezpečí ve společnosti tím, že se proti tomuto zdroji strachu postaví, protože kapitál strachu lze proměnit v politický zisk (srov. Bauman 2008: 21).

¹⁰⁵ Převzato z <http://www.antifa.cz/content/sidliste-janov-den-pote>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁰⁶ Stanovy a struktura „Ochranných sborů“ viz http://delnicka-strana.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=116&Itemid=150, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁰⁷ Počty protestujících Romů se v závislosti na zdroji liší. Místopředseda Dělnické strany Petr Kotáb uvádí, že proti členům jeho strany stálo až několik stovek Romů (<http://litvinovjanov.blog.cz/0810/prohlaseni-delnicke-strany-k-dnesnim-incidentum-v-janove>, ověřeno k 20. 4. 2011.)

¹⁰⁸ Převzato z http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_5009, ověřeno k 20. 4. 2011.

označena jako „protest nespokojených občanů“¹⁰⁹. Demonstrace začala na litvínovském náměstí, kde proběhla řada proslovů funkcionářů Dělnické strany, po té se průvod vydal směrem k sídlišti Janov.

Z hlediska mnou zvolené metodologie mohu označit za fasádu této akce skutečnost, že se jednalo o pochod, který směřoval na janovské sídliště, které je vnímáno jako případ problémového soužití mezi romskou a českou populací a kvůli problematické sociální situaci, která zde panuje¹¹⁰. Pro demonstrace je důležitým faktorem symbolické zvolení jejich místa (zde sídliště Janov) a data konání (Tilly 2006: 197). Datum konání bylo také zvoleno symbolicky, jako odkaz na události ze 17. listopadu 1989 (Reichová 2009). Výše zmíněné skutečnosti tedy napomáhaly obecným a ustáleným způsobem k výkladu situace pro diváky a účastníky demonstrace, a tím tak tvořily fasádu (Goffman 1999: 29) této události. Protože představení, které se odehrává v předním regionu, má určité časové meze (ibid. 108), mohu tvrdit, že na této akci disponoval „neonacistický tým“ dvěma předními regiony.

Prvním jevištěm byly prostory na náměstí, kde proběhly výše zmíněné proslovy. Tento přední region zanikl v okamžiku zahájení pochodu a události, které se zde odehrávaly, mohu označit za události vedlejší (Goffman 1966: 43) ve vztahu k události hlavní (ibid.), kterou byl samotný pochod před janovské sídliště. Druhý přední region měl dynamickou¹¹¹ scénu (Goffman 1999: 29) a byl tvořen pochodujícími demonstranty. Atributy předního regionu naplňovali demonstranti tím, že směrem od nich probíhala interakce k publiku po celou dobu pochodu (ibid. 108). Tato interakce spočívala jak v samotné jejich účasti, tak ve skandování hesel a ukazování transparentů. Před pochodujícími demonstranty se nacházela policejní dodávka s monitorovacím systémem a

---

¹⁰⁹ Převzato z http://www.romea.cz/dokumenty/janov_letak.pdf, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹¹⁰ Viz http://ustecky.denik.cz/zpravy_region/20081117_demo_litv.html, ověřeno k 20. 4. 2011 ; <http://domaci.ihned.cz/c1-42122750-janovske-ghetto-se-meni-k-lepsimu>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹¹¹ První přední region disponoval scénou statickou (Goffman 1999: 29), jelikož proslovy účastníků se odehrávaly v jednom prostoru.

v demonstrujícím davu byli členové antikonfliktního týmu policie. To odpovídá skutečnosti, že policie účastníky demonstrace monitoruje a vyjednává s nimi (Tilly 2006: 202). Na rozdíl od výše analyzované plzeňské demonstrace, se nenacházeli těžkooděnci po celé trase plánovaného pochodu, ale čekali v přilehlých ulicích.

Na tento odlišný postup těžkooděnců je možné nahlížet tak, že mocenské orgány nechtěly manifestovat svoji sílu v jiné, než nezbytné míře. Těžkooděnci tedy byli připraveni k zásahu, ale nebyli vystaveni očím diváků/demonstrantů kvůli tomu, aby diváci tohoto spektaklu nenabýli dojmu, že jejich přítomnost je omezením svobody demonstrujících, jelikož „stát znásilňující svobodu jednotlivců nemůže být legitimní“ (Foucault 2009: 83). Odlišnost umístění těžkooděnců na této demonstraci a na demonstraci v Plzni lze vysvětlit také tím, že událost v Janově se odehrála o dva roky dříve a došlo zde k eskalaci násilí. V reakci na dění na této akci tedy policie rozmisťuje těžkooděnce na trasu pochodu, jelikož evidentní kapacita způsobit poškození (ze strany těžkooděnců) je pro mocenské orgány výhodnější než samotný akt poškození (Tilly 2006: 44), ke kterému se musela policie uchýlit po vypuknutí násilností na této akci. Díky tomu, že v průběhu nenásilné části demonstrace byl „mocenský tým“ de facto skryt očím diváků, mohu tvrdit, že při této části demonstrace neměl tento tým svůj specifický přední region.

Boční ulice při trase pochodu lze pak označit za zadní region „mocenského týmu“, jelikož se zde jeho členové připravovali na svá vystoupení (srov. Goffman 1999: 113) a v těchto místech se také nacházela těžká policejní technika¹¹². Rozdíl oproti plzeňské demonstraci byl i v počtu policistů a techniky připravené k zásahu. Jelikož policie počítala s tím, že na této akci dojde k eskalaci násilí ze strany demonstrujících¹¹³ a skutečnosti, že

---

¹¹² Konkrétně mám na mysli obrněné policejní dodávky, transportéry a vodní děla.

¹¹³ Převzato z http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?c=A081118_172310_krimi_pei, ověřeno k 20. 4. 2011.

na této akci bylo přítomno více jak patnáct set demonstrantů¹¹⁴, tak na tuto akci nasadila více jak tisícovku policistů¹¹⁵. Vzhledem k tomu, že policie počítala s násilným chováním ze strany demonstrantů, tak od ranních hodin zastavovala vozidla jedoucí do Litvínova a kontrolovala, zda si účastníci demonstrace nepřiváží zbraně¹¹⁶. To můžeme označit jako intervenci mocenských orgánů za účelem redukce násilného potenciálu extremistů (Tilly 2006: 18). Tímto aktem také dávají mocenské orgány na vědomí, že jsou držiteli monopolního práva na legitimní užití násilí (Weber 1998: 247).

Vzhledem k povaze akce můžeme za zadní region „neonacistického týmu“ označit prostory okolo litvínovského náměstí, kde se scházely skupinky neonacistů před začátkem demonstrace. Z hlediska mé práce ale nevyžaduje tento region bližší charakteristiku.

Nyní se zaměřím na samotný průběh „Bitvy o Janov“. K eskalaci násilí došlo ve chvíli, kdy se od skupiny demonstrantů oddělilo zhruba 350¹¹⁷ extremistů, kteří chtěli proniknout do janovského sídliště. Za skandování hesla „Češi pojďte s námi“ se tato skupina extremistů, doprovázená částí obyvatel¹¹⁸ Janova pokusila na toto sídliště proniknout. Extremisté se tímto představením (Goffman 1999: 21) snažili navodit definici situace¹¹⁹, která měla akcentovat, že jednájí v zájmu českých občanů, jelikož legitimní hodnotou politického jednání je apel na národní identitu (Anderson 2008: 19). Proniknutí neonacistů na janovské sídliště se snažily zabránit pořádkové síly policie.

---

¹¹⁴ Převzato z <http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=&clanek=897>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹¹⁵ Převzato z <http://www.policista.cz/clanky/reportaz/litvinov-dne-17-11-2008-428/>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹¹⁶ Převzato z http://ustecky.denik.cz/zpravy_region/20081117_demo_litv.html, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹¹⁷ Převzato ze Strategie boje proti extremismu za rok 2008, str. 4.

¹¹⁸ Vzhledem ke skutečnosti, že demonstrující extremisty doprovázela i část obyvatel janovského sídliště, mohli tito obyvatelé definovat nastalou situaci jako výsledek přijetí cílů, které budou prosazovat touto formou, jelikož se jich nedaří dosáhnout legitimní cestou (Keller 1987: 5).

¹¹⁹ Protože ta [definice situace] vzniká tím, že jednající aktér/aktéři ukáží ostatním účastníkům interakce (tedy přítomným divákům a médiím) význam jejich jednání (Závorská 2005: 22)

Tím, že se policejní složky snažily zabránit vstupu extremistů na sídliště, došlo ke vzniku předního regionu „mocenského týmu“, poněvadž od represivních složek policie začala probíhat interakce (Goffman 1999: 108) směrem k extremistům (a díky přítomným zástupcům médií i k širokému spektru diváků). Vzhledem ke skutečnosti, že od mocenských orgánů žádají členové společnosti zajištění bezpečnosti jedinců¹²⁰ (Bauman 2004: 63), vyzval zástupce policie (ve spolupráci s antikonfliktním týmem) protestující k tomu, aby pochod ukončili¹²¹ a pokojně se rozešli. Když demonstranti neuposlechli této výzvy, ze zadního regionu „mocenského týmu“ se sem přesunuli těžkooděnci a část těžké policejní techniky a začali extremisty vytlačovat. Na to extremisté reagovali tak, že se rozdělili do menších skupinek¹²² a stále se snažili proniknout na sídliště. Protože panovala obava z toho, že extremisté budou v Janově napadat romské občany (Reichová 2009), nemohl „mocenský tým“ dopustit, aby se extremisté do Janova dostali, protože stát si zachová svoji legitimitu pouze v případě, že zajistí bezpečnost svých občanů (srov. Hobbes 1941 [1651]: 205). Policie tedy nasadila k rozhánění demonstrantů vodní dělo, policejní pyrotechniku a slzný plyn.

Oproti události v Plzni (viz výše) komplikovala policejní zásah skutečnost, že „tým neonacistů“ nebyl striktně oddělen od „týmu přihlížejících“ a část obecnstva podporovala protestující extremisty¹²³. Tato

---

¹²⁰ A taktéž jejich majetku.

¹²¹ Zde se rozcházejí zdroje, které využívám k tvorbě této části, jelikož některé uvádějí, že policie nevyzvala účastníky demonstrace k tomu, aby se rozešli (viz <http://www.policista.cz/clanky/reportaz/litvinov-dne-17-11-2008-428/>, ověřeno k 20. 4. 2011.). Domnívám se, že policie před nasazením represivních jednotek účastníky demonstrace vyzvala k rozchodu, protože jeden z policistů, se kterými jsem vedl rozhovory mi potvrdil, že se jedná o „klasickou rutinu“ předcházející použití represivní strategie.

¹²² Což bylo v souladu s tím, co jim radili pořadatelé této akce před jejím začátkem. (Převzato z <http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=&clanek=893>, ověřeno k 20. 4. 2011)

¹²³ Převzato ze Strategie boje proti extremismu za rok 2008, str. 4.

podpora byla jak verbální, tak i taktická¹²⁴ (Reichová 2009). Toto poskytnutí podpory extremistům ze strany obyvatel sídliště odpovídá faktu, že použití autorizovaného násilí vede k posílení sounáležitosti mezi těmi, kdo jsou mu vystaveni (Ruggiero 2006: 63) a tomu, že skupina lidí, kteří zastávají stejné názory¹²⁵, se vzájemně v těchto názorech utvrzuje a stupňuje je (Sunstein 2009: 18). Vzhledem k tomu, že se mezi protestujícími extremisty nacházeli i obyvatelé Janova, musela policie při svém zásahu brát jejich přítomnost v potaz a provádět zásahy selektivně. Z pohledu C. Schmita tedy musela policie brát v potaz rozdělení osob na této akci na „kombatanty“ a „ne-kombatanty“ (srov. Schmitt (2008) [1963]) a zaměřovat zásahy na „kombatanty“, tedy na protestující extremisty. Represivní zákroky směrem k „obyčejným“¹²⁶ občanům by mohly ve veřejném mínění evokovat pocit, že mocenské orgány jednají nelegitimně, jelikož omezují svobodu spořádaných občanů a místo zajištění jejich bezpečnosti na ně nasazují represivní složky (Foucault 2009: 72, 83). Vzhledem k tomu, že situaci na „bojišti“ monitoroval policejní vrtulník a část zasahujících policistů byla vybavena kamerami, můžeme i na této demonstraci označit výkon moci za panoptický¹²⁷ (srov. Foucault 2000: 282), poněvadž žádný z účastníků demonstrace si nemohl být jistý tím, že na něj zrovna není upřena „němá, záhadná a nepostřehnutelná bdělost [moci] (ibid. 387).“ Největší boje mezi extremisty a policií trvaly zhruba půl hodiny¹²⁸. Celkem trvaly střety demonstrantů s policií zhruba tři

---

¹²⁴ Tím mám na mysli fakt, že občané Janova umožňovali extremistům průchod jejich baráky, popřípadě jim radili kudy mají utíkat, aby se vyhnuli těžkooděncům.

¹²⁵ V tomto případě se jednalo o názor, že stát, na rozdíl od přítomných extremistů, nedokáže (nebo nechce) řešit situaci v Janově.

¹²⁶ Tedy ne-extremistickým obyvatelům janovského sídliště.

¹²⁷ Na takto uplatňovaný výkon moci, se neonacisté snažili reagovat strategií „Black Bloc“. Což znamená, že většina nejaktivnějších extremistů byla oblečena v černém oblečení bez vzorů. Tato taktika (původně užívána německými antifašisty) má co nejvíce zkomplikovat identifikaci jednotlivých účastníků demonstrace (viz <http://www.antifa.cz/content/neonacisticka-parodie-na-black-bloc>, ověřeno k 20. 4. 2011.).

¹²⁸ Převzato z http://hn.ihned.cz/2-30440480-500000_d-22, ověřeno k 20. 4. 2011.

hodiny¹²⁹, po té se policii podařilo získat nad situací kontrolu a extremisty vytlačit.

Vzhledem ke skutečnosti, že cílem extremistů bylo dostat se na janovské sídliště a vyvolat konflikt s místními romskými obyvateli^{130 131}, vyslaly mocenské orgány nekompromisním potlačením „neonacistického týmu“ signál společnosti, že „fyzické násilí může uplatňovat jen specializovaná, centralizovaná a disciplinovaná skupina“ (Bourdieu 1998: 75). Tímto zákrokem také přispěly mocenské orgány k vytváření percepce státu jako ochránce občanů, protože „vnitřní bezpečnostní politika [státu] usiluje o mírové soužití občanů“ (Mareš 2003: 92). Tím, že mocenské orgány rozehnaly protestující stoupence totalitárních myšlenek, se přihlásily k anti-totalitářským¹³² hodnotám a vymezily se tak vůči nepřátelské totalitární ideologii, poněvadž „základ politična spočívá v předpokladu a rozlišování přítel versus nepřítel“ (Schmitt 2008 [1963]: 88). Toto schmittovské vymezení podtrhl i (v té době) ministr vnitra Ivan Langer, který před konáním této akce prohlásil, že očekává „[To že policie] bude velmi aktivní a nekompromisní, při potírání projevů extremismu“¹³³. Samotné označení neonacistů za extremisty pak utváří dojem, že odpovědné orgány již tímto aktem učinily něco proti šíření jejich názorů ve společnosti (Keller 1998: 76).

Akcentovat percepci státu jako zajišťovatele bezpečnosti občanů napomáhal „mediální tým“. Takovéto vnímání státu umocňovala média tím, že informovala o tom, že policie extremistům zabavila velké množství

---

¹²⁹ Převzato z <http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=&clanek=898>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹³⁰ Převzato z http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_5215, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹³¹ Což odpovídá faktu, že ultrapravicová hnutí usilují o to, aby demonstrovala svoji sílu a postihla největší možný počet členů referenční skupiny (Strmiska 2001: 33).

¹³² Tedy demokratickým

¹³³ Převzato z http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_5204, ověřeno k 20. 4. 2011.

zbraní¹³⁴ ¹³⁵. To, že média skrze tuto zprávu šířila veřejností pocit strachu před ozbrojenými extremisty, kteří se snažili zaútočit na obyvatele Janova, je pro mocenské orgány výhodné (ibid. 12). Tím média rozšířila společností signál, že „mocenský tým“ přítomný na této akci se postavil „týmu neonacistů“, poněvadž „stát bojuje proti společenské nebezpečnosti“ (Gramsci 2006: 77). Předpokládám, že veřejnost očekávala na této akci profesionální zákrok policie. Profesionalitu policejního zákroku zdůraznila média jednak informováním o počtu zraněných při této akci. Celkem zde bylo zraněno sedm neonacistů (z nichž si jeden způsobil zranění sám¹³⁶) a žádný z přihlížejících/participujících občanů Janova¹³⁷. Dále tím, že informovala o počtu zadržených extremistů¹³⁸. Skrze tyto informace tak sdělovací prostředky uspokojily [mnou předpokládané] očekávání veřejnosti a tím tak podepřely legitimitu mocenských orgánů (Weber 1998: 166). S ohledem na skutečnost, že záměrem neonacistů bylo napadnout romské obyvatele, vyslaly mocenské orgány svým nekompromisním zásahem signál této minoritě. Mocenské orgány tím ukázaly, že nedopustí, aby je extremisté napadli, což je signál, který tato minorita vyžaduje (Henry, Jacobs 1996: 37). Širší společnosti pak tímto svým zásahem „mocenský tým“ dokázal, že jedná podle společností uznávaných morálních norem (ibid.). Způsob, jakým média o akci informovala, tedy vyslal směrem k veřejnosti signál, že mocenské orgány disponují mocí, která je schopna zamezit organizovanému násilí.

---

¹³⁴ Viz <http://www.ct24.cz/vysilani/2008/11/17/1097181328-208411000101117-19:00-udalosti/57/>, ověřeno k 20. 4. 2011 ; http://ustecky.denik.cz/zpravy_region/20081117_demo_litv.html , ověřeno k 20. 4. 2011.

¹³⁵ Mezi zabavenými zbraněmi byly například basebalové pálky, nože, teleskopické obušky, plynová pistole nebo řemdi (Reichová 2009).

¹³⁶ Převezato z <http://www.novinky.cz/krimi/166669-vybusnina-pripravila-extremistu-o-prsty-radikalove-to-svadeli-na-policii.html>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹³⁷ Převezato z http://hn.ihned.cz/2-30440480-500000_d-22 , ověřeno k 20. 4. 2011 ; http://zpravy.idnes.cz/video-extremiste-tri-hodiny-marne-dobyvali-romske-sidliste-janov-p9h-domaci.asp?c=A081117_113603_domaci_klu, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹³⁸ Převezato z <http://www.ct24.cz/vysilani/2008/11/17/1097181328-208411000101117-19:00-udalosti/57/>, ověřeno k 20. 4. 2011 ; http://zpravy.idnes.cz/video-extremiste-tri-hodiny-marne-dobyvali-romske-sidliste-janov-p9h-domaci.asp?c=A081117_113603_domaci_klu, ověřeno k 20. 4. 2011.

Tento vzkaz veřejnosti je pro mocenské orgány výhodný, poněvadž pro moc je důležitá skutečnost, že je jako moc vnímána (Juergensmayer 2007: 172).

Jelikož každý účastník sociální interakce si může vytvořit její odlišnou situační definici (Goffman 1966: 19, 20), podívám se ve stručnosti na to, jakou definici situace se snažil navodit „neonacistický tým“ po ukončení této akce. Neonacisté se snažili navodit definici situace, která by je pasovala do role obětí policejního násilí¹³⁹. Tím sami před sebou a před veřejností usilovali o morální ospravedlnění jejich jednání (Juergensmayer 2007: 213) a o delegitimizaci mocenských orgánů (Strmiska 1998: 32). Do rolí obětí se extremisté stavěli například tím, že svalovali vinu za zranění neonacisty (který si své zranění způsobil sám) na policii¹⁴⁰. Dále tím, že podali trestní oznámení na policii kvůli podezření, že došlo z její strany k porušení shromažďovacího zákona¹⁴¹.

Analýzou této demonstrace jsem se snažil ilustrovat tvrzení, že použitím represivních složek státní aparát reprodukuje svůj obraz jakožto ochránce občanů před hrozbou extremismu. Konstrukce tohoto obrazu je umocněna skutečností, že probíhá v kooperaci se sdělovacími prostředky, jelikož mocenské orgány skrze ně šíří informace, které jsou pro ně výhodné (Altheide 2002: 12). To probíhá tak, že média utváří pocit strachu (například ukázáním ozbrojenosti extremistů) a následně zveřejňují záběry na kterých jsou zachyceny policejní aktivity, kterými represivní složky bojují proti zdroji tohoto strachu (ibid. 126, 134). Takto stát posiluje svoji moc, protože ta je jediným smyslem jeho existence (srov. Althusser 2006: 91). Takováto percepce státu může být ale snadno narušena, pokud dojde k tomu, že „mocenský tým“ se dopustí takového jednání, které je pro protektorské

---

¹³⁹ Převzato z <http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=&clanek=898>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁴⁰ Viz. http://cz.altermedia.info/z-domova/bitva-o-janov-pohledem-aktivisty-autonomnich-nacionalistu_5311.html, ověřeno k 29. 3. 2011. ; <http://www.novinky.cz/krimi/166669-vybusnina-pripravila-extremistu-o-prsty-radikalove-to-svadeli-na-policii.html>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁴¹ Převzato z <http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=&clanek=897>, ověřeno k 20. 4. 2011.

vnímání státu destruktivní (Goffman 1999: 140). Tomuto destruktivnímu jednání a tomu, jak může vést k delegitimizaci mocenských orgánů se budu zabývat v poslední analýze této kapitoly.

4. 3. DEMONSTRACE V NOVÉM BYDŽOVĚ ZE DNE 12. BŘEZNA 2011.

Z pohledu „neonacistického týmu“, měla fasáda (viz Goffman 1999: 29) této akce obdobnou symboliku jako litvínovská demonstrace. Stejně jako v předchozím analyzovaném spektaklu tvořilo fasádu této demonstrace symbolicky zvolené místo (Tilly 2006: 197), kterým bylo město Nový Bydžov. V tomto městě panuje problematičké soužití mezi českými a romskými občany¹⁴², obdobně jako na janovském sídlišti. Tato akce byla extremisty označena za „protest proti černému rasismu“¹⁴³ a sešlo se zde kolem sedmi set demonstrantů¹⁴⁴. Vzhledem k neutěšené sociální situaci v Novém Bydžově tedy fasáda této události sloužila ustáleným způsobem k definování situace pro diváky této události (srov. Goffman 1999: 29). Podobně jako na předchozí analyzované akci definovali někteří přihlížející tuto událost jako výsledek přijetí cílů, jejichž prosazování se nedaří legitimní cestou (Keller 1987: 5).

Stejně jako u předcházejících sledovaných demonstrací byl přední region „neonacistického týmu“ tvořen pochodujícími účastníky demonstrace, jelikož směrem od nich probíhala interakce směrem k publiku¹⁴⁵ (Goffman 1999: 108). „Mocenský tým“ měl své jeviště po délce trasy nahlášeného pochodu, jelikož se zde nacházeli rozmístění těžkooděnci a policejní technika. Těžkooděnci, jakožto odborníci na působení fyzické újmy (srov. Tilly 2006. 14)

---

¹⁴² Viz http://www.lidovky.cz/novy-bydzov-svolava-obce-k-reseni-romske-otazky-o-pomoc-zada-i-johna-113-/ln_domov.asp?c=A110107_112540_ln_domov_hs, ověřeno k 20. 4. 2011 ; <http://aktualne.centrum.cz/domaci/regiony/kralovehradecky/clanek.phtml?id=683953>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁴³ Převzato z <http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=2&clanek=1181>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁴⁴ Převzato z <http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=2&clanek=1182>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁴⁵ Skandováním hesel a pomocí transparentů.

a reprezentanti specializované skupiny, která má právo tuto újmu působit (srov. Bourdieu 1998: 75), zde svoji přítomností intervenovali za účelem snížení násilného potenciálu demonstrantů (Tilly 2006: 18). K redukci násilného potenciálu extremistů sloužila i skutečnost, že bydžovská radnice odklidila z trasy pochodu dlažební kostky, které by mohly být využity jako zbraně¹⁴⁶.

Domnívám se, že v této analýze nevyžadují zadní regiony přítomných týmů bližší charakteristiku. Tím, jak zadní region „mocenského týmu“ posiluje percepci státu jako ochránce pořádku, se zabývám v analýze plzeňské demonstrace.

Nyní již přistoupím k samotnému průběhu demonstrace a k následnému policejnímu zákroku. Po přednesení několika proslovů ze strany funkcionářů dělnické strany se účastníci akce vydali na protestní pochod městem¹⁴⁷. Proti tomuto pochodu se vymezil „tým anti-demonstrantů“, kteří byli na místo demonstrace svoláni výzvami sdružení Romea (prostřednictvím iniciativy „Nový Bydžov není sám“¹⁴⁸) a Antifa¹⁴⁹. Členové tohoto týmu obsadili jednu z ulic, kterou měl pochod extremistů projít a utvořili lidský řetěz, aby zabránili průvodu touto ulicí projít¹⁵⁰. Policie nařídila protidemonstrantům, aby vyklidili tyto prostory, jelikož jejich protestní shromáždění je nahlášeno jinde a svoji přítomností blokuje trasu nahlášeného pochodu. Tím „mocenský tým“ upozornil „tým anti-demonstrantů“, že porušují pravidla hry, kterým se musí podřídit (Bourdieu, Lamaison 1986: 113). Když „tým anti-demonstrantů“ této výzvy neuposlechl,

---

¹⁴⁶ Převzato z <http://aktualne.centrum.cz/domaci/regiony/kralovehradecky/clanek.phtml?id=693566>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁴⁷ Převzato z <http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=2&clanek=1179>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁴⁸ Viz http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_9469, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁴⁹ Převzato z http://www.romea.cz/romeatv/index.php?id=detail&source=t&vid=qw-5rv_-iM&detail=qw-5rv_-iM, ověřeno k 29. 3. 2011 ; <http://www.antifa.cz/content/jak-videt-novy-bydzov> , ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁵⁰ Převzato z [http://www.ct24.cz/vysilani/2011/03/12/1097181328-211411000100312-19:00-udalosti/2/?index\[\]=150803&index\[\]=150804](http://www.ct24.cz/vysilani/2011/03/12/1097181328-211411000100312-19:00-udalosti/2/?index[]=150803&index[]=150804), ověřeno k 20. 4. 2011.

přistoupila policie k silovému řešení. Proti lidskému řetězu vyslala kavalerii, která „projela“ „týmem anti-demonstrantů“¹⁵¹ a poté těžkooděnci vytlačili členy tohoto týmu z této ulice¹⁵². Mocenské orgány tak umožnily „neonacistickému týmu“ pochodovat po jím nahlášené trase. To lze interpretovat jako vymezení se mocenských orgánů vůči odpůrcům totalitární ideologie, což může vést k delegitimizaci tohoto zákroku. S ohledem na skutečnost, že definice situace se u aktérů sociální interakce liší (Keller 2007: 88), mohl tento zákrok způsobit to, že extremisté nabyli pocitu, že mocenské orgány je podporují v takovýchto typech akcí¹⁵³ a povzbudit je tak k pořádání dalších veřejných akcí¹⁵⁴.

To, že odpůrci extremistického pochodu blokovali místo, které si rezervovali extremisté, a následně byli vytlačeni policií, dokládá skutečnost, že „tlak společenských norem nepocítíme, dokud je neporušíme (Durkheim dle Bauman 2002: 32)“. Jelikož stát má ochraňovat jednotlivce, mohl tento zákrok (přenášený médii¹⁵⁵) způsobit oslabení jeho obrazu jakožto ochránce bezpečí občanů. Tím, že „mocenský tým“ nenaplnil očekávání specifických následků (předpokládám, že ze strany veřejnosti nebyla očekávaným následkem skutečnost, že policie s nekompromisní silou rozežene odpůrce neonacistů), mohl oslabit legitimitu mocenských orgánů (Weber 1998: 166). Na druhou stranu se jednalo o poměrně ojedinělý exces ze strany „mocenského týmu“, jelikož ten v drtivé většině využívá své síly směrem k „neonacistickému týmu“. Nedomnívám se tedy, že by tato ojedinělá událost mohla nějak poškodit percepci mocenských orgánů jako ochránců

---

¹⁵¹ Viz [http://www.ct24.cz/vysilani/2011/03/12/1097181328-211411000100312-19:00-udalosti/2/?index\[\]=150803&index\[\]=150804](http://www.ct24.cz/vysilani/2011/03/12/1097181328-211411000100312-19:00-udalosti/2/?index[]=150803&index[]=150804), ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁵² Video zachycující průběh anti-demonstrace a zásah „mocenského týmu“ proti anti-demonstrantům je ke shlédnutí zde: <http://www.youtube.com/watch?v=GSH31hLiTDg>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁵³ Převzato z <http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=2&clanek=1182>, ověřeno k 20. 4. 2011.

¹⁵⁴ Což je pro státní aparát výhodné, jelikož mu to poskytuje více možností, jak utvrzovat občany v tom, že je chrání před extremisty.

¹⁵⁵ Viz [http://www.ct24.cz/vysilani/2011/03/12/1097181328-211411000100312-19:00-udalosti/2/?index\[\]=150803&index\[\]=150804](http://www.ct24.cz/vysilani/2011/03/12/1097181328-211411000100312-19:00-udalosti/2/?index[]=150803&index[]=150804), ověřeno k 20. 4. 2011.

spořádaných občanů. Narušení takového vnímání státu hrozí až v případě opakování silových zákroků směrem k „týmu anti-demonstrantů“.

4. 4. SUMARIZACE KAPITOLY

V této kapitole jsem se zabýval analýzou neonacisty pořádaných demonstrací. Má snaha a argumentace v této kapitole směřovala k tomu, abych ukázal jakým způsobem dochází prostřednictvím těchto akcí ke konstrukci podoby státu jako ochránce veřejného pořádku a bezpečí občanů. V analýze plzeňské demonstrace jsem se zaměřil hlavně na to, jakým způsobem se mocenské orgány snaží předejít eskalaci konfliktů na těchto akcích. Tím, že ostentativně manifestují svoji sílu a připravenost k zásahu redukuje násilný potenciál demonstrantů (Tilly 2006: 18), jelikož manifestace síly je pro mocenské orgány výhodnější než její užití (ibid. 44). Dalším důvodem proč se mocenské orgány snaží vyhnout použití autorizovaného násilí je fakt, že toto násilí zpětně posiluje skupinovou kohezi mezi těmi, kteří jsou mu vystaveni (Ruggiero 2006: 63). Na první pohled viditelná připravenost represivního státního aparátu (srov. Althusser 2006: 92) posiluje vnímání státu, jakožto protektora spořádaných občanů, poněvadž mezi problémy ekonomie moci patří v současnosti zajištění svobody a bezpečí obyvatel (Foucault 2009: 72). Analýzou „Bitvy o Janov“ jsem chtěl ilustrovat způsob, jakým postupují represivní složky ve chvíli, kdy dojde k eskalaci násilí, ze strany neonacistů. Tím, že mocenské orgány nekompromisně zabránily v ataku na obyvatele Janova, daly jasně na vědomí, že jsou to ony, kdo je výhradním držitelem práva na užití fyzického násilí (Weber 1998: 247) a že pouze ony disponují specializovanou a disciplinovanou skupinou, která může toto násilí uplatňovat (Bourdieu 1998: 75). Skutečnost, že zabránily tomu, aby extremisté „vzali zákon do vlastních rukou“, utvrdila společnost v tom, že mocenské orgány nedopustí, aby došlo k porušování společnosti daných

norem a hodnot, jelikož jedinci upřednostňují život v nomické společnosti (Habermas 2000: 149). V poslední analýze jsem se ve stručnosti zabýval tím, jaký dopad může mít vypuštění destruktivních informací ze strany „mocenského týmu“ v průběhu jeho představení (Goffman 1999: 140) při tomto typu veřejných akcí.

Jelikož společnost si sama sebe uvědomuje prostřednictvím veřejného mínění (Durkheim 1998 [1924]: 52), potřebují mocenské orgány, aby se diváky veřejných spektaklů stal co největší počet obyvatel. K tomu, aby se vnímání státu, jakožto zajišťovatele bezpečnosti a pořádku rozšířilo celou populací, přispívají hromadné sdělovací prostředky. Protože v kooperaci s mocenskými orgány šíří skrze společnost pocit strachu (Altheide 2002: 6) před hrozbou extremismu. S médii spolupracují mocenské orgány prostřednictvím svých tiskových mluvčích, kteří médiím poskytují informace, které jsou pro mocenské orgány příznivé (ibid. 135). Média, jakožto přenašeč významů, které jsou produkovány mocenskými orgány, tak slouží jako přenašeč těchto legitimizačních symbolů. Vztah těchto symbolů legitimizace a institucí určuje legitimitu těchto institucí (Mills 2008 [1959]: 44), tedy konkrétně legitimitu mocenských orgánů.

Ke konstrukci obrazu státu, jakožto ochránce bezpečí občanů a zajišťovatele veřejného pořádku, dochází na neonacisty pořádaných akcích prostřednictvím vzájemné interakce „mocenského týmu“ s „týmem neonacistickým“ a „týmem mediálním“.

NĚKOLIK VĚT ZÁVĚREM

V předkládané práci jsem se věnoval analýze interakce mezi mocenskými orgány a neonacistickými hnutími. Skrze tuto analýzu jsem se snažil zodpovědět moji výzkumnou otázku, zda postup mocenských orgánů směrem k neonacistickým hnutím vede k percepci těchto orgánů jako ochránců společnosti před (nejasně definovanou) hrozbou ze strany těchto hnutí. Takovéto vnímání mocenských orgánů pak vede k posílení legitimacy stávající společenské hierarchie a k upevnění postavení vládnoucí třídy.

Na jedné straně tedy represivní postoj mocenských orgánů vůči neonacistickým hnutím vede k tomu, že dochází k utváření jejich protektivního obrazu. Na straně druhé, ale tento postoj posiluje skupinovou kohezi uvnitř neonacistické scény, která vede k její aktivizaci. Tato aktivizace ústí v pořádání veřejných akcí, na nichž navozují mocenské orgány svým postupem dojem, že jsou ochránci pořádaných občanů.

Na interakci mocenské orgány – neonacistická hnutí jsem nahlížel z širší konstruktivistické perspektivy. Tomuto pohledu odpovídají mnou zvolené teoretické modely. Pomocí teorie labelingu (viz Becker 1963) jsem se snažil o vysvětlení toho, jak jsou skupinami morálních podnikatelů udělovány extremistické nálepky a na to, jak je jejich udělování prospěšné pro mocenské orgány. Poté, co jsem vysvětlil jak dochází ze strany morálních podnikatelů ke konstrukci extremistického jednání, jsem se zaměřil na analýzu diskurzu protiextremistické politiky v České republice. Pomocí analýzy diskurzu této politiky jsem se snažil poukázat na to, jak tato politika může vést k posilování skupinové koheze v rámci neonacistické scény. Dále jsem chtěl osvětlit to, jakým způsobem tvorba a realizace protiextremistické politiky napomáhá k percepci mocenských orgánů jako ochránců společnosti. Z pohledu symbolického interakcionismu (viz Blumer 1969, Becker; McCall 1998) jsem se v poslední části práce věnoval analýze veřejných akcí, které byly pořádány

neonacistickými hnutími. Prostřednictvím Goffmanovy dramaturgické analýzy (viz Goffman 1966; Goffman 1997a; Goffman 1999) jsem se zabýval tím, jakým způsobem se mocenské orgány na neonacisty pořádaných veřejných akcích představují veřejnosti jako obránci norem a spořádaných občanů.

V kapitole věnované konstrukci extremismu z pohledu teorie labelingu jsem se věnoval tomu, jakým způsobem skupiny morálních podnikatelů v České republice udělují extremistické etikety a tím tak vytvářejí obsahovou náplň pojmu extremismus. V České republice jsem rozlišil pět skupin morálních podnikatelů, jež disponují morální autoritou potřebnou k udělování extremistických etiket. Konkrétně se jedná o soudní znalce a experty v oblasti extremismu/radikalismu, státní a městskou policii, justici, legislativní orgány a hromadné sdělovací prostředky. Kromě legislativních orgánů¹⁵⁶ se všechny skupiny morálních podnikatelů v České republice zaměřují na vymáhání norem (*rule enforcers*). Tito podnikatelé utvářejí extremistické etikety tím, že veřejně označí určitý typ jednání za extremistické (Becker 1963: 31). Každá skupina morálních podnikatelů využívá pro udělování nálepek různých nástrojů. Při přisuzování extremistických nálepek spolu skupiny morálních podnikatelů spolupracují¹⁵⁷, čímž zvyšují efektivitu etiketizačního procesu.

Tím, že morální podnikatelé přisuzují extremistické etikety, napomáhají ke vzniku *in-group/out-group* vztahu mezi spořádanými občany a nositeli extremistických nálepek (srov. Ruggiero 2006: 84) a tím přispívají ke společenskému vnímání extremismu a jeho označení za nepřítele (ibid.). Udělování etiket napomáhá tomu, aby se mocenské orgány vymezily vůči jejich nositelům a tím tak legitimizovaly své jednání, neboť z rozdělení přítel versus nepřítel lze vyvozovat motivy politického jednání (Schmitt 2007 [1932]: 26). S ohledem na skutečnost, že jednání nositelů extremistických nálepek je

---

¹⁵⁶ Legislativní orgány označují za morální podnikatele, kteří se zabývají tvorbou norem (*rule creators*).

¹⁵⁷ Viz tabulka zachycující vztahy mezi morálními podnikateli.

v rozporu se společenskými normami a hodnotami (Becker 1963: 20), navozují mocenské orgány svým postojem vůči nositelům těchto etiket ve členech společnosti dojem, že se vymezují vůči takovému jednání. Samotné označení nějakého jednání ze extremistické může vést k tomu, že členové společnosti nabudou dojmu, že mocenské orgány tímto aktem učinily kroky proti šíření extremistických myšlenek (Keller 1998: 76). Výše popsané skutečnosti vedou k reprodukci obrazu mocenských orgánů jako ochránců spořádaných členů společnosti před hrozbou ze strany nositelů těchto etiket. Vymezení mocenských orgánů proti nositelům extremistické etikety pak vede k posílení legitimacy stávajícího mocenského uspořádání, poněvadž legitimita je zajištěna naplněním specifických očekávání ze strany společnosti (Weber 1998: 166). Tímto společenským očekáváním je skutečnost, že mocenské orgány budou proti nositelům extremistické etikety určitým způsobem zasahovat.

V další kapitole jsem analyzoval diskurz protiextremistické politiky v České republice, která je namířena právě proti nositelům extremistické etikety. Tato politika je realizována jak represivními složkami mocenských orgánů, tak nestátními aktéry. Z hlediska předkládané práce mohu z analýzy diskurzu protiextremistické politiky vyvodit dvě tvrzení.

Prvním je skutečnost, že její primárně represivní charakter posiluje skupinovou kohezi uvnitř neonacistické scény, neboť represe navozuje pocit sdíleného osudu mezi těmi, kdo jsou jí vystaveni (Bjergo 2002: 10). Toto posilování skupinové koheze je dále umocněno kampaněmi, které usilují o zdiskreditování/zesměšnění neonacistů¹⁵⁸ a fyzickou konfrontací nositelů extremistické etikety ze strany členů hnutí Antifa. Posilování sounáležitosti mezi členy neonacistických hnutí zpětně vede k aktivizaci neonacistické

---

¹⁵⁸ Na druhou stranu však takovéto kampaně značně snižují rekrutní potenciál neonacistických hnutí (srov. Bjergo 2002: 6).

scény, která se projevuje (mimo jiné) pořádáním veřejných akcí, na kterých opět mocenské orgány svým represivním postojem posilují skupinovou kohezi v rámci neonacistické scény.

Druhým tvrzením je skutečnost, že utvářením protiextremistické politiky a její praktickou realizací dochází mezi členy společnosti k navození pocitu, že mocenské orgány (jako hlavní realizátor represivní části této politiky) usilují o zajištění bezpečnosti svých občanů. S ohledem na skutečnost, že nositelé extremistické etikety představují opozici vůči demokratickému systému (Danics 2009: 21), dochází k profilaci mocenských orgánů jako ochránců demokratických hodnot, což vede k posílení jejich legitimacy. Utvářením a realizací této politiky posilují mocenské orgány své postavení ve společenské hierarchii, jelikož reprodukuje sebe sama potlačováním nepřátelských sil uvnitř státu (srov. Habermas 2000: 72). Poněvadž formou legitimacy je víra v legalitu (Weber 1998: 170), posiluje protiextremistická politika utvářená v souladu s právním rámcem České republiky legitimitu daného společenského uspořádání.

Poté co jsem vysvětlil, jak je utvářena obsahová náplň pojmu extremismus a charakterizoval jsem politiku, která je zaměřena proti nositelům extremistické etikety, jsem se v poslední kapitole zabýval analýzou veřejných událostí, jež jsou organizovány nositeli této etikety. Prostřednictvím této analýzy jsem se snažil poukázat na to, jak je v praxi realizována protiextremistická politika, jež je formulována mocenskými orgány. Dále pak na to, jak činnost „mocenského týmu“ při těchto akcích vede k reprodukci obrazu mocenských orgánů jako ochránců spořádaných členů společnosti před hrozbou ze strany nositelů extremistické etikety.

Tento obraz reprodukuje „mocenský tým“ několika způsoby. Prvním způsobem je snižování konfliktního potenciálu účastníků těchto akcí. To zajišťuje „mocenský tým“ svoji zřejmou silovou převahou nad „týmem

neonacistickým“, tím, že na těchto akcích je patrný panoptický výkon moci (srov. Foucault 2000) ze strany „mocenského“ a „mediálního“ týmu. Dále pak tím, že součástí policejních složek, jež jsou na těchto akcích přítomny, je antikonfliktní tým, který jedná s jejich účastníky. Druhým způsobem, využívaným ke konstrukci protektivního obrazu mocenských orgánů, je ostentativní manifestace síly „mocenského týmu“. Touto manifestací síly dávají mocenské orgány signál členům společnosti, že nebudou tolerovat porušování veřejného pořádku a bezpečnosti ze strany účastníků těchto akcí. Dalším způsobem je pak spolupráce „mocenského týmu“ s „týmem mediálním“, poněvadž se mocenské orgány přizpůsobily hromadným sdělovacím prostředkům (Altheide 2002: 135) a šíří skrze ně směrem ke společnosti informace, jež jsou pro ně výhodné (ibid. 12). Posledním nástrojem, který slouží mocenským orgánům k dosažení jejich společenské percepce jako ochránců spořádaných občanů, je skutečnost, že postupem proti účastníkům těchto akcí (v případě, že dojde z jejich strany k eskalaci násilí) dává „mocenský tým“ členům společnosti signál, že mocenské orgány jsou jediným držitelem práva na legitimní užití fyzického násilí (srov. Weber 1998: 247), a že toto násilí může být uplatňováno pouze ze strany „specializované, centralizované a disciplinované skupiny (Bourdieu 1998: 75).“

Na základě argumentace, kterou jsem předložil v předchozích kapitolách práce, si troufám tvrdit, že přístup mocenských orgánů k nositelům extremistické nálepky posiluje jejich skupinovou kohezi, která zpětně ústí v jejich aktivizaci. Tato aktivizace pak vede k posílení aktivit neonacistické scény. Přístup mocenských orgánů k těmto aktivitám vede k reprodukci obrazu mocenských orgánů jako ochránců občanů před nejasně vymezenou hrozbou ze strany nositelů extremistické etikety. Takovéto vnímání mocenských orgánů ze strany společnosti pak posiluje jejich

legitimitu a celkově legitimitu daného mocenského uspořádání uvnitř společnosti.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní zdroje:

Abrams, P. (2006): *Notes on the difficulty of studying the state* in: Gupta, A. ; Sharma, A. eds. (2006): *The Anthropology of the state. A reader*, Blackwell Publishing, Malden.

Altheide, D. L. (2002): *Creating fear. News and the construction of crisis*, Aldine de Gruyter, New York.

Altheide, D. L. (2006): *Terrorism and the politics of fear*, AltaMira Press, Oxford.

Althusser, L. (2006): *Ideology and ideological state apparatuses* in: Gupta, A. ; Sharma, A. eds. (2006): *The Anthropology of the state. A reader*, Blackwell Publishing, Malden.

Anderson, B. (2008): *Představy společenství: úvahy o původu a šíření nacionalismu*, Karolinum, Praha.

Ashforth, B. E. ; Humphrey, R. H. (1997): *The ubiquity and potency of labeling organizations*, *Organization Science*, ročník 8, číslo 1. (online verze článku: <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/2635227.pdf?acceptTC=true>).

Bauman, Z. (2002): *Úvahy o postmoderní době*, SLON, Praha.

Bauman, Z. (2004): *Individualizovaná společnost*, Mladá Fronta, Praha.

Bauman, Z. (2008): *Tekuté časy: život ve věku nejistoty*, Academia, Praha.

Becker, H. (1963): *Outsiders*, New York Free Press, New York.

Becker, H. ; McCall, M. M. eds. (1998): *Symbolic interaction and cultural studies*, The University of Chicago Press, Chicago.

Beneš, V. (2008): *Diskurzivní analýza* in: Drulák, P. ed. (2008): *Jak zkoumat politiku: kvantitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*, Portál, Praha.

Berger, P. ; Luckmann, T. (1966): *The social construction of reality. A treatise in sociology of knowledge*, Penguin Books, London.

Berger, P. (1967): *The secret canopy: Elements of a sociological theory of religion*, Doubleday, New York.

Bělohradský, V. (1999): *Antimonie globalizace: vzdělanostní společnost 2000* in: Bělohradský, V. ; Gogola, J. ; Keller, J. ; Petříček, M. ; Přibáň, J. (1999): *Eseje o nedávné minulosti a blízké budoucnosti*, G plus G, Praha.

Bjørgero, T. (2002): *Exit Neo-Nazism. Reducting recruitment and promoting disengagement from racist groups*, Norwegian institute of international affairs, Oslo.

Blumer, H. (1969). *Symbolic Interactionism: Perspective and Method*, University of California Press, Berkley.

Bourdieu, P. ; Lamaison, P. (1987): *From rules to strategies: An interview with Pierre Bourdieu*, Cultural Antropology, ročník I, číslo 1. (online verze článku: <http://www.jstor.org/stable/656327>).

Bourdieu, P. (1990): *The scholastic point of view*, Cultural Antropology, ročník V, číslo 4. (online verze článku: <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/656183.pdf>).

Bourdieu, P. (1998): *Teorie jednání*, Karolinum, Praha.

Branaman, A. (1997): *Goffman's social theory* in: Branaman, A. ; Lemert, Ch. eds. (1997): *The Goffman reader*, Blackwell Publishers, Oxford.

Císař, O. ; Navrátil, J. ; Vráblíková, K. (2011): *Staří, noví, radikální: politický aktivismus v České republice očima teorie sociálních hnutí*, Sociologický

časopis, ročník 19, číslo 1. (online verze článku: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/4cd36bfb874e0b1d09cb08912c7224b2c3e7b687_CisarNavratilVrablikovaSC%201-2011.pdf).

Čermák, V. (1998): *Politický extremismus v kontextu sociálního konfliktu* in: Fiala, P. ed. (1998): *Politický extremismus a radikalismus v České republice*, Masarykova Univerzita, Brno.

Černý, J. ; Hrubý, M. eds. (2009): *Nezvaní hosté: sborník textů pro města a obce, které se zamýšlejí nad možností aktivně bránit shromážděním z nenávisťi*, Člověk v tísni o. p. s. , Praha.

Černý, P. (2007): *Extremistická symbolika a její postih*, Rexter, ročník V, číslo 1. (online verze článku: http://casopis.rexter.cz/01-2007/rexter_01_2007-3.pdf).

Danics, Š. (2002): *Extremismus: hrozba demokracie*, Police History, Praha.

Danics, Š. (2009): *Protiextremistická politika České republiky* in: Cabada, L. ; Hricová, H. eds. (2009): *IV kongres českých politologů*, Západočeská univerzita, Plzeň.

Durkheim, É. (1998) [1924]: *Sociologie a filosofie. Sociologie a sociální vědy*, Slon, Praha.

Eagleton, T. (2007): *Ideology an introduction*, Verso, London.

Eriksen, T. H. (2007): *Antropologie multikulturních společností: Rozumět identitě*, Triton, Praha.

Erikson, K. T. (1966): *Wayward Puritans: A Study in the Sociology of Deviance*, Wiley, New York.

Fairclough, N. (2003): *Analysing discourse: Textual analysis for social research*, Routledge, New York.

Fiala , P. (1998): *Český politický extremismus a radikalismus z hlediska politologie* in: Fiala, P. ed. (1998): *Politický extremismus a radikalismus v České republice*, Masarykova Univerzita, Brno.

Foucault, M. (2000): *Dohlížet a trestat. Kniha o zrodu vězení*, Dauphin, Praha.

Foucault, M. (2002): *Archeologie vědění*, Hermann&synové, Praha.

Foucault, M. (2006): *Rád diskurzu*, Aroga s. r. o. , Bratislava.

Foucault, M. (2007): *Slova a věci*, Computer press, Praha.

Foucault, M. (2009): *Zrození biopolitiky*, CDK, Brno.

Goffman, E. (1961): *Encounters: Two studies in the Sociology of Interaction – Fun in Games & Role Distance*, Bobbs&Merrill, Indianapolis.

Goffman, E. (1966): *Behavior in public places*, The Free Press, New York.

Goffman, E. (1967): *Interaction Ritual: Essays on Face-to-Face behavior*, Anchor books, New York.

Goffman, E. (1974): *Frame analysis: An essay in the organization of experience*, Harper and Row, London.

Goffman, E. (1997a): *The nature of social life* in: Branaman, A. ; Lemert, Ch. eds. (1997): *The Goffman reader*, Blackwell Publishers, Oxford.

Goffman, E. (1997b): *The confined self* in: Branaman, A. ; Lemert, Ch. eds. (1997): *The Goffman reader*, Blackwell Publishers, Oxford.

Goffman, E. (1999): *Všichni hrajeme divadlo: Sebe prezentace v každodenním životě*, Ypsilon, Praha.

Gramsci, A. (2006): *State and civil society* in: Gupta, A. ; Sharma, A. eds. (2006): *The antropology of the state. A reader*, Blackwell Publishing, Malden.

Grossberg, L. ; Wartella, E. ; Whitney, D. CH. (1998): *Mediamaking: Mass media in popular culture*, Sage, Thousand Oaks.

Gupta, A. (2006): *Blurred boundaries: The discourse of corruption, the culture of politics, and the imagined state* in: Gupta, A. ; Sharma, A. eds. (2006): *The anthropology of the state. A reader*, Blackwell Publishing, Malden.

Habermas, J. (2000): *Problémy legitimacy v pozdním kapitalismu*, Filosofia, Praha.

Henry, J. S. ; Jacobs, J. B. (1996): *The social construction of a hate crime epidemic*, *Journal of Criminal Law and Criminology*, číslo 86.

Hobbes, T. (1941) [1651]: *Leviathan neboli o podstatě , zřízení a moci státu církevního a občanského*, Melantrich, Praha.

Hobsbawm, E. (1998): *Věk extrémů. Krátké 20. století 1914 – 1991*, Argo, Praha.

Charvát, J. (2007): *Současný politický extremismus a radikalismus*, Portál, Praha.

Jackson, R. ; Sørensen, G. (2003): *Introduction to international relations. Theories and approaches*, Oxford University Press, New York.

Jorgensen, M. ; Phillips, L. J. (2002): *Discourse analysis as theory and method*, Sage Publications, London.

Juergensmayer, M. (2007): *Teror v mysli boží: globální vzestup náboženského násilí*, CDK, Brno.

Keller, J. (1987): *O povaze sociální reality: soubor textů ke kritice nemarxistické sociologické teorie*, UJEP, Brno - Praha.

Keller, J. (1998): *Extremismus a stigmatizace* in: Fiala, P. ed. (1998): *Politický extremismus a radikalismus v České republice*, Masarykova Univerzita, Brno.

Keller, J. (1999): *Kam běží běžící pás?* in: Bělohradský, V. ; Gogola, J. ; Keller, J. ; Petříček, M. ; Přibáň, J. (1999): *Eseje o nedávné minulosti a blízké budoucnosti*, G plus G, Praha.

Keller, J. (2003): *Nedomyšlená společnost*, 4. vydání, Doplněk, Brno.

- Keller, J. (2007): *Sociologie organizace a byrokracie*, Slon, Praha.
- Krčál, P. ; Naxera, V. (2011): *Veřejné akce jako divadelní představení*, Středoevropské politické studie, ročník 13, číslo 1. (online verze článku: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=429>).
- Kukla, A. (2000): *Social constructivism and the philosophy of science*, Routledge, London.
- Lock, A. ; Strong, T. (2010): *Social constructionism. Sources and stirrings in theory and practice*, Cambridge University Press, New York.
- Mareš, M. (2003): *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*, Barrister&Principal, Brno.
- Mareš, M. (2006): *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti. Manuál pro policii ČR*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha.
- Mareš, M. (2009): *Extremismus jako hrozba pro Evropu* in: Frank, L. ; Hlaváček, P. eds. (2009): *Bezpečnost a obrana v evropském kontextu*, Univerzita Obrany, Brno.
- Marshall, A. R. ed. (1962): *Human behavior and social processes. An interactionist approach*, Houghton Mifflin, Boston.
- Mazel, M. (1998): *Oponenti systému* in: Fiala, P. ed. (1998): *Politický extremismus a radikalismus v České republice*, Masarykova Univerzita, Brno.
- Meade. A. C. (1974): *The labeling approach to delinquency: State of the theory as function of method*, Social Forces, ročník 53, číslo 1. (online verze článku: <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/2576840.pdf?acceptTC=true>).
- Mills, Ch. W. (2008) [1959]: *Sociologická imaginace*, Slon, Praha.
- Piere Hirtle, J. (1996): *Coming to terms: Social constructivism*, The English Journal, ročník 85, číslo 1. (online verze článku: <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/821136.pdf>).

- Postman, N. (2006) [1985]: *Amusing ourselves to death. Public discourse in the age of show business*, Penguin Books, New York.
- Pitts, J. M. ; Zeng, L. (2010): *Media management: The Changing Media Industry and Adaptability* in: Hendricks, J. A. (2010): *The twenty first century media industry*, Lexington Books, Plymouth.
- Ruggiero, V. (2006): *Understanding political violence: A criminological analysis*, Open University Press, New York.
- Schmitt, C. (2007) [1932]: *Pojem politična*, CDK, Brno.
- Schmitt, C. (2008) [1963]: *Teorie partyzána: poznámka na okraj k pojmu politična*, OIKOYMENH, Praha.
- Smolík, J. (2009): *Politologie a extremistická symbolika. Příspěvek do diskuse* in: Cabada, L. ; Hricová, H. eds. (2009): *IV kongres českých politologů*, Západočeská univerzita, Plzeň.
- Strmiska, M. (1998): *Demokracie, extremismus, antisystémová orientace* in: Fiala, P. ed. (1998): *Politický extremismus a radikalismus v České republice*, Masarykova Univerzita, Brno.
- Strmiska, M. (2001): *Terorismus a demokracie: pojetí a typologie subverzivního teroristického násilí v soudobých demokraciích*, Mezinárodní politologický ústav, Brno.
- Sunstein, C. R. (2009): *Going to extremes: How like minds unite and divide*, Oxford University Press, New York.
- Tannenbaum, F. (1938): *Crime and community*, Columbia University Press, New York.
- Tilly, Ch. (2006): *Politika kolektivního násilí*, Slon, Praha.

Valterová, A. (2009): *Násilí jako strategie zájmových skupin*, Rexter, ročník VII, číslo 1. (online verze článku: http://casopis.rexter.cz/01-2009/rexter_01_2009-2.pdf).

Weber, M. (1998): *Metodologie, sociologie a politika*, OIKOYMENH, Praha.

Wendt, A. (1992): *Anarchy is what states makes of it*, International Organization, číslo 46.

Wetherell, M. (2001): *Introduction* in: Taylor, S. ; Yates, J. S. eds. (2001): *Discourse theory and practise. A reader*, Sage books, London.

Závorská, V. (2005): *Teoretická východiska teorií účinků masové komunikace*, Univerzita Palackého, Olomouc.

Internetové zdroje:

Aktuálně.cz:

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/regiony/kralovehradecky/clanek.phtml?id=683953> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/regiony/kralovehradecky/clanek.phtml?id=693566> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/regiony/moravskoslezsky/clanek.phtml?id=692111> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Altermedia:

http://cz.altermedia.info/z-domova/bitva-o-janov-pohledem-aktivisty-autonomnich-nacionalistu_5311.html , ověřeno k 20. 4. 2011.

Antifašistická akce:

<http://www.antifa.cz/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.antifa.cz/content/ns-cirkus-opet-v-plzni> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.antifa.cz/content/sidliste-janov-den-pote> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.antifa.cz/content/neonacisticka-parodie-na-black-bloc> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.antifa.cz/content/big-neo-nazi-crib> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.antifa.cz/content/jak-videt-novy-bydzov> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.antifa.cz/content/novy-ideologicky-koncept-%C4%8Deskych-neonacist%C5%AF> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://hahaha.antifa.cz/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Bezpečnostní informační služba:

<http://www.bis.cz/zpravy-extremismus.html> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Britské listy:

<http://www.blisty.cz/art/57881.html> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Člověk v tísni:

<http://clovekvtisni.cz/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

ČT24.cz:

<http://www.ct24.cz/vysilani/2008/11/17/1097181328-208411000101117-19:00-udalosti/57/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

[http://www.ct24.cz/vysilani/2010/01/27/1096898594-210411000370127-22:00-udalosti-komentare/2/?index\[\]=101828](http://www.ct24.cz/vysilani/2010/01/27/1096898594-210411000370127-22:00-udalosti-komentare/2/?index[]=101828) , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10117973312-pred-polednem/407231100291205/>, ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10252839638-hyde-park/210411058081020/dalsi-casti/20/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10252839638-hyde-park/210411058081020/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/211411000100409/obsah/153575-neonaciste-dnes-znovu-pochodovali-krupkou/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Chatham House:

<http://www.chathamhouse.org.uk/about/chathamhouserule/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Chceteho:

<http://www.chceteho.cz/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

http://www.chceteho.cz/content/wp-content/neonacek_c3.pdf , ověřeno k 20. 4. 2011.

Deník Referendum:

<http://www.denikreferendum.cz/clanek/7358-extremiste-v-litvinove-opet-provokovali> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Dělnická strana:

http://delnicka-strana.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=116&Itemid=150 ,
ověřeno k 20. 3. 2011.

Dělnická strana sociální spravedlnosti:

<http://www.dsss.cz/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

iDnes.cz:

http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?c=A081118_172310_krimi_pei , ověřeno k 20. 4. 2011.

http://zpravy.idnes.cz/video-extremiste-tri-hodiny-marne-dobyvali-romske-sidliste-janov-p9h-/domaci.asp?c=A081117_113603_domaci_klu , ověřeno k 20. 4. 2011.

iHned.cz:

<http://domaci.ihned.cz/c1-42122750-janovske-ghetto-se-meni-k-lepsimu> ,
ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://domaci.ihned.cz/c1-30483040-expert-o-litvinove-byl-to-nejhors-projev-extremismu-od-roku-1990> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Hospodářské noviny:

http://hn.ihned.cz/2-30440480-500000_d-22 , ověřeno k 20. 4. 2011.

Lidovky.cz:

http://www.lidovky.cz/novy-bydzov-svolava-obce-k-reseni-romske-otazky-o-pomoc-zada-i-johna-113-/ln_domov.asp?c=A110107_112540_ln_domov_hs ,
ověřeno k 20. 4. 2011.

http://www.lidovky.cz/janov-pripominal-valecnou-zonu-d3w-/ln_domov.asp?c=A081018_142504_ln_domov_ter , ověřeno k 20. 4. 2011.

Litvínov-Janov blog:

<http://litvinovjanov.blog.cz/0810/prohlaseni-delnicke-strany-k-dnesnim-incidentum-v-janove> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Ministerstvo vnitra České republiky:

<http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-kriminalita-zpravy-o-extremismu.aspx> ,
ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.mvcr.cz/clanek/vyrocnizpravyoextremismu.aspx> , ověřeno k 20.
4. 2011.

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/extremis/2001/opatreni.html> , ověřeno k 20.
4. 2011.

<http://www.mvcr.cz/soubor/strategie-boje-proti-extremismu-v-roce-2009-pdf.aspx> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.mvcr.cz/clanek/v-cem-spociva-hrozba-extremismu.aspx> , ověřeno
k 20. 4. 2011.

<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravyoextremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.mvcr.cz/clanek/priorita-ministerstva-vnitra-boj-proti-extremismu.aspx> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/extremismus.html> , ověřeno
k 20. 4. 2011.

Národní odpor:

<http://odpor.org/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=&clanek=897> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=&clanek=893> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=&clanek=898> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=2&clanek=1181> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=2&clanek=1179> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Ne rasismu:

<http://www.nerasismu.cz/nase-clanky/z-domova/report-z-demonstrace-proti-pochodu-autonomnich-nacionalistu-v-plzni> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Novinky.cz:

<http://www.novinky.cz/domaci/198487-pochod-neonacistu-v-plzni-byl-rozpusten-po-nekolika-minutach.html> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.novinky.cz/krimi/166669-vybusnina-pripravila-extremistu-o-prsty-radikalove-to-svadeli-na-policii.html> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.novinky.cz/krimi/214563-tri-zhari-z-vitkova-dostali-trest-22-let-vezeni-ctvrty-20-let.html> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.novinky.cz/krimi/204385-pet-sympatizantu-s-neonacismem-poslal-soud-do-vezeni.html> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.novinky.cz/domaci/171747-pochod-homosexuvalu-v-tabore-extremiste-nenarusili.html> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.novinky.cz/domaci/227605-po-pochodu-extremistu-v-bydzove-cast-z-nich-napadla-romy.html> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Open society fund Praha:

http://www.osf.cz/download/files/analyza_1.cast_2008-2009.pdf , ověřeno k 20. 4. 2011.

http://www.osf.cz/download/files/analyza_2.cast_2010.pdf , ověřeno k 20. 4. 2011.

http://www.osf.cz/download/files/extremismus_brozura.pdf , ověřeno k 20. 4. 2011.

Plzeňský deník:

http://plzensky.denik.cz/zpravy_region/strobach-dostali-lekci-doufam-ze-se-uz-nevrati.html, ověřeno k 20. 4. 2011.

Policie.cz:

<http://www.policie.cz/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.policie.cz/clanek/akce-a-projekty-boj-proti-extremismu-manual-pro-obce.aspx> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.policie.cz/clanek/informace-o-extremismu-v-cem-spociva-hrozba-extremismu.aspx> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.policie.cz/clanek/preventivni-aktivity.aspx> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.policie.cz/clanek/antikonfliktni-tymy-verbum-non-arma.aspx> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Policista.cz:

<http://www.policista.cz/clanky/reportaz/litvinov-dne-17-11-2008-428/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.policista.cz/clanky/reportaz/antikonfliktni-tym-606/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Rexter:

<http://www.rexter.cz/> , ověřeno k 20. 4. 2011.

http://casopis.rexter.cz/01-2009/rexter_01_2009-2.pdf , ověřeno k 20. 4. 2011.

Romea:

http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_5009 , ověřeno k 20. 4. 2011.

http://www.romea.cz/dokumenty/janov_letak.pdf , ověřeno k 20. 4. 2011.

http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_5204 , ověřeno k 20. 4. 2011.

http://www.romea.cz/romeatv/index.php?id=detail&source=t&vid=qw-5rv__-iM&detail=qw-5rv__-iM , ověřeno k 20. 4. 2011.

http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_9469 , ověřeno k 20. 4. 2011.

http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_5217 , ověřeno k 20. 4. 2011.

Společně proti extremismu:

http://spolecneprotiextremismu.kr-ustecky.cz/Ke-stazeni/Minimanual_A5.pdf , ověřeno k 20. 4. 2011.

TN.cz:

<http://tn.nova.cz/zpravy/cernakronika/policie-obvinila-dva-neonacisty-pochodu-jihlavou-zabavene-zbrane.html> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Ústecký deník:

http://ustecky.denik.cz/zpravy_region/20081117_demo_litv.html , ověřeno k 20. 4. 2011.

Vláda.cz:

<http://www.vlada.cz/scripts/modules/fulltext/fulltxt.php?searchtext=extremismus&lid=1&catid=2&subcateg=1&sort=rank&pg=1> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Vojenské zpravodajství České republiky:

<http://www.vzcr.cz/static/rocenky2007.aspx> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Youtube.com:

<http://www.youtube.com/watch?v=Kt46GloU4P4> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.youtube.com/watch?v=VZur7iuxZog> , ověřeno k 20. 4. 2011.

http://www.youtube.com/watch?v=F_n2BZCfHZ4&feature=related , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.youtube.com/watch?v=hfLCifGFaLE> , ověřeno k 20. 4. 2011.

<http://www.youtube.com/watch?v=G5H31hLtTDg> , ověřeno k 20. 4. 2011.

Další zdroje:

Analýza obrazu pravicového extremismu v českých médiích, zpracováno společností Newton Media a. s.

Člověk v tísni (2011): *Bulletin o podobách pravicového extremismu (nejen) v České republice*, dostupné online zde: http://www.chceteho.cz/content/wp-content/neonacek_c3.pdf, ověřeno k 20. 4. 2011.

Hořejší, M. (2010): *Aktivity ČR v boji proti neonacismu*, příspěvek na konferenci o extremismu konané 25. 10. 2010 na půdě Západočeské univerzity v Plzni.

Charvát, J. (2010): *Současné aktivity na krajní pravici*, příspěvek na konferenci o extremismu konané 25. 10. 2010 na půdě Západočeské univerzity v Plzni.

Martinů, O. (2010): *Závazný pokyn policejního prezidenta o činnosti na úseku extremismu, sekt a diváckého násilí*, vydáno 24. 6. 2010 (pro vnitřní potřebu policie ČR).

Ministerstvo vnitra České republiky (2009): *Manuál pro obce k zákonu o právu shromažďovacím*, dostupné online na <http://www.policie.cz/clanek/akce-a-projekty-boj-proti-extremismu-manual-pro-obce.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011.

Ministerstvo vnitra České republiky (2010): *Strategie boje proti extremismu v roce 2009*, dostupné online na <http://www.mvcr.cz/soubor/strategie-boje-proti-extremismu-v-roce-2009-pdf.aspx>, ověřeno k 20. 4. 2011.

Náhlík, P. (2010): *Debata s Petrem Náhlíkem*, uspořádaná v rámci kurzu KAP/PA dne 15. 4. 2010.

Open society fund Praha (2010): *Obráz pravicového extremismu v českých médiích*, dostupné online zde: http://www.osf.cz/download/files/extremismus_brozura.pdf, ověřeno k 20. 4. 2011.

Reichová, T. (2009) *Kruh – portrét demonstrace*, dokumentární snímek, režie: T. Reichová.

Ústava České republiky.

Ústecký kraj (2009): *Minimanuál společně proti extremismu*, dostupné online na http://spolecneprotiextremismu.kr-ustecky.cz/Ke-stazeni/Minimanual_A5.pdf, ověřeno k 20. 4. 2011.

RESUMÉ

The main theme of this work is analysis of interaction between state apparatuses and neo-nazi upheavals. The work tries to explain how state apparatuses create the perception of himself as a protectors of society members from vaguely defined duress from these upheavals. I suppose that this perception of state authorities may result in reinforcement of their legitimacy.

This work consists of three chapters. In forepart I am concerned with analysis of that how is created the meaning of terms “extremism” and “extremist”. As an tool for this study I selected the Howard Becker’s labeling theory. From this theory point of view is extremistic behaviour defined through the reactions of moral entrepreneurs to such behaviour. I defined five groups of this moral entrepreneurs in case of Czech republic. These groups consist of experts of extremism/radicalism, state and municipal police, justice organs, legislative organs and mass media. I describe how these moral entrepreneurs give out the extremist labels. I also characterize how can be these labels beneficial to state authorities.

The second part of my diploma paper is focused on discourse analysis of anti-extremist policy in Czech republic. This policy is formulated by state authorities and by non-state actors. I try to refer to fact that this policy has primarily repressive nature. Repressive character of this policy can produce social cohesion inside the neo-nazi upheavals. Reinforcement of theirs social cohesion may result in activation of these movements. In this chapter I was also concerned with anti-extremist policy contribution to creating image of state authorities as protectors of society members.

The third part of this work deals with analysis of neo-nazi public events. In this analysis I utilize Goffman’s dramaturgical approach. I try to

describe operative implementation of anti-extremist policy. I am also concern with repressive attitude of state authorities toward members of these events. Through this attitude can be constructed the perception of state apparatuses as a defenders of law-abiding citizens.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Příklad podkladů pro vypracování znaleckého posudku

(podklady jsou v nezměněné velikosti)

Příloha č. 2 – Struktura mediálních příspěvků týkajících se pravicového extremismu za první kvartál roku 2010.

